

Montreālas Latviešu
Biedrības
ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1998. GADA JANVĀRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

49. GADA GĀJUMS

NR. 1. (586.)

SEKMĪGU 1998. GADU!

Ziemas ainava Latvijā
G. Birkmaņa foto uzņēmums

KO NESĪS 1998. GADS?

Mēs cenšamies zilēt katra gada beigās, kāds būs nākamais, un izvērtējam aizvadīto salīdzinājumā ar to, ko tā sākumā vēlējāmies panākt un piedzīvot. Darām to tīri privāti, sabiedriski, politiski, valstiski un vēl daudz dažādos citos veidos. Rezultātā mums veidojas katram savs ieskaits par to, kā uz mums iedarbojas jēdziens Jaunais gads. Modernajam cilvēkam šī tema ir pavisam sarežģīta un varbūt, ka arī nav. Viss tas atkarīgs no katra uztveres, pieredzes un domāšanas. Lai nu kā, arī šogad mums būs savas vēlmes, daļa no iecerētā piepildīsies, daļa ne, un atnāks visdažādākie pārsteigumi, par kuriem šobrīd nebūsim pat domājuši. Ka tas tā būs, liecina aizvadītās gads - negaidītie notikumi pasaulē, Latvijā un pat mūsu pašu sabiedrībā Montrealā. Un ir labi, ka visu nevaram paredzēt. Tas liek mums būt acīgiem un dzirdīgiem.

Vispirms, šobrīd gandrīz neiespējami kaut kur mūsu apsvērumos neieslēgt vispasaules lietas, jo zemes lodes "ciems" iespiežas visās pasaules malās. Tās prasa, tas dod daudz laba, bet arī ļoti daudz ļauna. Kas notiek pasaules ciemā, ietekmē mūs visus. Par to ik mirkli ziņo dažādie ziņu avoti, par to jādomā politiķiem, dažādo firmu un sabiedrisko pasākumu darbiniekiem. Cilvēcīgā ziņkāre mūs vilina uztvert visu, kas varētu ko grozīt, vai kas norādītu uz kādām vainām, netaisnībām, kļūdām un tā tālāk. Pavisam maz gribam dzirdēt labo, tas saista tikai par tik, par cik tas uzlabo mūsu pašu dzīves ritmu šajā zemes lodes "ciemā". Un tādēļ katra valsts, arī Latvija, spēlē lielās politikas lokā. Par cik šāda piedalīšanās spēle saista pārējos līdzīgās spēles dalībniekus, ir pavisam cits jautājums. Tomēr droši varam teikt, ka Latvija savu spēli pasaules, vismaz Eiropas, politiskā vidē turpinās. Ar to būs saistītas visādas lietas, kas ietekmēs latviešu dzīvi visā pasaulē, bet it sevišķi Latvijā. Cik spējīgi būs mūsu politiķi, diplomāti, no tā atkarāsies daudz kas. Cik spējīgi tie varēs būt? Tautas garīgais spēks ir mazināts, jaunu spēku radišana ir grūts process, bet tas notiek. Še nepieciešama pacietība un gudrība. Un latvietis nekad nav uzdevis savu ciņu. Vēl neuzdosim un vēl augsim. Un panākumi būs.

Neskatoties uz medicīnas attīstību, pasaules ļaunu skaita pieaugums, cilvēku gandrīz nemitīga pārvietošanās no vienas zemes lodes vietas uz citu, dažādi jauni virusi un baktērijas rada jaunas problēmas, kas prasa un prasis arvien vairāk drastiskus soļus lai novērstu neiedomājamas nelaimes, kādas arvien vairāk parādās it kā ne no kurienes. Kādas būs 1998. gada medicīniskās problēmas? Tikai vēl pirms dažiem gadiem dzirdējām apgalvojumu, ka tuberkuloze ir pievarēta. Kas noticis? - Tā atgriezies spēcīgāka kā jeb kad agrāk. Nav šobrīd ārstējama, jo nav zāļu kas spētu to apturēt. Turklāt tā ir ļoti lipīga slimība. Kā lai zinām, ka neesam kontaktā ar tās pārnēsēju? Un šī medicīniskā problēma nopietni piemeklējusi Latviju. Un tā tas bija pirms simts gadiem, kad daudzi latvieši mira ar diloni. Ir gudrinieki, kas saka, ka viss esot jau noticis agrāk un ka par to varot vienkārši pārliecināties Bibelē, grāmatu grāmatā. Tā nu būs jāuzmanās ne tikai no ērcēm, bet arī no šīs slimības aplēptajiem uzbrukuma veidiem. Ja nu vispār zinām, kas ir veselīga dzīve, kurā spējam izvairīties no medicīniskām problēmām, tā kļūst par vienu no cilvēka nozīmīgākajiem šodienas pasaules meklējumiem. Vai tam mums būs laika un pietiekamas uzmanības? Cerēsim, ka jā. Kā izvairīsimies no piesārņotās vides? Vai dosimies visi uz laukiem un pametīsim pilsētas? Un vai tam vairs būs kāda nozīme, ja esam savā ķermenī, dzīvi dzīvojot, ielaiduši visādus mikroskopiskās pasaules elementus, pret kuriem pamazām zaudējam iedzimto pretestības sistēmu? Vai turpināsim dzīt naglas savā šķirstā ar tabakas lietošanu? - Uz mani jau tas neattiecas! Varbūt te derētu

atcerēties vismaz pavisam mazu sīkumu - šeit Kanādā mēs esam kļuvuši daudz piesardzīgāki ar alkohola lietošanu. Ja jāvada auto mašina un draud sods un tās atņemšana par braukšanu dzērumā, labāk tomēr nedzert. Šo metodi - uzlikt pamatīgus sodus - varētu pielietot arī Latvijā. Tas varētu palīdzēt tautai vēl vairāk izdzīvot, kā viens otrs cits ieteikums.

Pasaulē strauji pieaug terorisms un citi varas darbu veidi. No tiem nevar izbēgt neviena valsts, arī Latvija nē. Kā to apkaņot, kā no tā izbēgt? 1998. gadā mums būs jāuzmanās vairāk kā jeb kad agrāk, kur ejam, ko darām, un jāiepazīstas ar apstākļiem, lai būtu labāki sagatavoti iespējamiem gadījumiem, kas varētu mūs īpaši apdraudēt. Kā zināsim, kur spert savu kāju, kur ne? Mums būs sava personīgā un sava sabiedriskā gudrība, un to veidosim tālāk, bet lielais bet paliks - ja nonāksim neistā vietā, neistā laikā, mums varētu pat draudēt dzīvības briesmas, bet tādēļ jau mēs nevaram ieslēgties šaurā baiļu cietumā. Tas būtu vēl drausmīgāk. Ne tikai latviešiem Latvijā, bet arī mums pasaulē arvien būs jāuzmanās izdzīvot, lai pastāvētu. Un to mēs darīsim, katrs savā veidā. Cilvēkam izdomas un gara spēju netrūkst. Pats Dievs tās tam ir dāvājis. Tās veidot un sargāt var tikai cilvēks pats Un to mēs taču darīsim jaunajā - 1998. gadā!

Lai gan domājam sevi esam gudriem, zinīgiem un dzīves pieredzējušiem, mēs nemitīgi apgūsim jaunas zināšanas, neskatoties uz to, ka daudzi saka, ka tas tā nenotiekot. Un mums tas būs jādara! Mēs mācīsimies iekāņot jaunus tehnoloģijas laukus, sevišķi elektronikā, jo bez tiem, cilvēks šodienas pasaulē kļūst par analfabētu, kam zūd tās darba iespējas, kas nodrošina labu, veselīgu dzīvi. Mēs meklēsim jaunas saites un iespējas, gan ar cilvēkiem, gan sabiedrībā, gan darba tirgū un arī nopelnītajā pensijā. Veidosies jaunas enerģijas loki, kas daudziem atvērs jaunas durvis, bet citus tie tā nobaidīs, ka tie apšaubīs itin visu, kas nonāks viņu darbošanās vidē. Rezultātā pieaugs vajadzība pakalpot citiem, iemācoties padoma došanas iespējas. Ja padomi būs labi, arī atalgojums būs labs. Izvērtēsim arī savas un sabiedriskās filozofijas, jo tās var gan aizvērt, gan atvērt dažādu iespēju durvis, kas nebūt vairs nav fiziskas, bet gan garīgas, enerģijas un domāšanas laukos veidotas.

Kādus metroloģiskā laika apstākļus veidos pasaules okeāni un ūdeņi, sausums un mitrums, karstums un sals? 1997. gads mums atnesa neparastus notikumus šajā ziņā, kuŗu rezultātā daudzu cilvēku dzīves sadrupa kā skalū mājiņas. Tiem viss savās dzīvēs bija jāsaņā no jauna. Un no šīm pārmaiņām vairs nav pasargāts neviens zemes nostūris. Tās vienkārši nāk, bieži vien nepieteiktas, kā bieža sniega kārtā pārklāja bagātīgo ābolu ražu Latvijā pirms tās pilnīgas ievākšanas. Še noteikti būs agrāk nepiedzīvoti notikumi, vismaz tādi, par kuriem mēs neko neesam piedzīvojuši. Un nelaime kļūst lielāka ar to, ka nepietiek, ka mēs esam sagatavojušies, bet citi pavisam citā pasaules malā visu to pat neapzinās. Diemžēl, mums ir tikai šī zemes lode, kuŗā mitinās dažādi cilvēki, simtiem dažādas tautas, kas apvienotas simtiem valstis, kuŗām visām ir savas intereses, tiesības un prasības, bieži vien diametriāli pretējās. Mēs, latvieši, un Latvija esam šīs pasaules daļa. Kā tādai pastāvēt sarežģītajā cilvēku sadzīves eksplozijā, Jaunajā gadā būs uzdevums, kas mums būs jārisina. To darīsim, neskatoties uz to, ka dažkārt tērzejam, ka visam tam nav sevišķas jēgas, jo, lūk, taču neko grozīt nespējam. Varam, ja gribam. Gribēsim, darbosimies! Un labākos rezultātus iegūsim, ja apzināsimies, ka neesam tikai latvieši, bet arī cilvēki, Dieva radītās pasaules iemītnieki. □

GANA RAKSTS

1997. gada Kristus piedzimšanas svētkos,
ievadot anno Domini 1998

"Dzīvojiēt mīlestībā, kā Kristus jūs ir milējis."

1998. g. Brāļu draudzes lozungs - Pāvila vēstule efez. 5, 12

Mīlestība ir dzīvības noslēpums. Mīlestībā Dievs radījis šo pasauli un mūs. Mīlestībā Viņš mūs ir atpestījis - par nāvi stiprākā. Viņš grib, lai mēs arvien no jauna mīlestībā dzīvojam Viņā, jo "Dievs ir mīlestība, un, kas paliek mīlestībā, tas paliek Dievā un Dievs viņā" (1. Jņ. 4,16).

Ziemsvētku vēsts savā būtībā pauž Dieva mīlestības tuvumu: "Tik ļoti Dievs pasauli milējis, ka viņš dcvis savu vienpiedzimušo Dēlu, lai neviens, kas viņam tic, nepazustu, bet dabūtu mūžīgo dzīvību. Jo Dievs savu Dēlu nav sūtījis pasaulē, lai tas pasauli tiesātu, bet lai pasaule caur viņu tiku glābta" (Jņ. 3, 16-17).

Un kāds labāks novēlējums 1998. gadam var būt kā tas, lai mēs visu gadu pavadām Dieva Dēla mīlestības gaišumā un dzīvības spēkā!

Apdraudējumi kā dzīvībai, tā mīlestībai ir tie paši. Tieši mūsu draudzēm ārpus Latvijas ir labi to sev atgādināt. Galvenais apdraudējums mums nav bioloģiska izmiršana, bet mīlestības apsikums. Bērnu, mazbērnu, mazmazbērnu mums netrūkst. Vienīgais jautājums ir, par cik mēs un viņi joprojām spējam palikt kopā vienā mīlestības lokā. Kā var milēt Dievu, bet ne mūsu tautu un valodu? Kā var milēt Dievu, bet ne mūsu mazbērņus un ieprecētos radus, arī ja viņiem mūsu tradīcijas ir svešas? Apvienosim ir vicnu, ir otru mīlestības lokā, pacietīgas, neatlaidīgas mīlestības lokā, un mēs dzīvosim!

Dažkārt mīlestības apsikums izpaužas tiesāšanās un dogmatismā - reliģiski, nacionāli, morāli. Pretēji Jēzus brīvbībai: Milēt Dievu no visas sirds un milēt savu tuvāko kā sevi pašu. "Šajos abos baušļos ir saņemta kopā visa bausliba un pravieši" (Mt. 22,40; sal. Rom. 13, 8-10). Paškritisķi arvien par jaunu atgādināsim sev, ka tieši farizeji, rakstu mācītāji un priesteri aiz it kā Bibelē pamatotiem iemesliem Jēzu nonāvēja. "Jo burts nokauj, bet gars dara dzīvu" (2. Kor. 3,6; sal. 17!) - mīlestības gars, Dieva Gars, brīnišķi savienojot to, kas debesis un virs zemes. Šis mīlestības iemiesošanās (inkarnācija) ir Ziemsvētku un Mārtiņa Lutera mācības kodols.

Mūsu Baznīca tikai tādēļ pastāv, jo Kristus mīlestība mūs vieno pāri pār visu pasauli, pāri visām robežām. Pateicos mūsu draudzēm, māsām un brāļiem, ka šo mīlestību esmu varējis arī aizvadītā gadā daudz izjust un pat pats saņemt visdažādākos veidos. Paldies, kur atvadoties varējām apliecināt: "Mīlestība nekad nebeidzas" (1. Kor. 13,8). Un paldies, ka nav trūcis cilvēku, kuŗi uzņemas gan ordinētus, gan neordinētus amatus, parasti saistītus ar maz varas, slavas un bagātības, lai vien palīdzētu uzturēt to visdārgāko - dzīvi Dieva un tuvākā mīlestības lokā. Kristū mīlestība un dzīvība neatceļami ir savienotas. Milēsim, tad dzīvosim - mūžīgi un brīnišķi!

To no sirds izlūdzot un novēlot,

Jūsu

Elmārs Ernsts Rozītis,
archibiskaps

IZBEIGSIM IZTAPĪGO KLANĪŠANOS KRIEVLJAI UN VISIEM CITIEM VARAS UZURPATORIEM

Gadu simtiem latviešiem ir bijis jādzīvo zem svešu kungu varām. Visas tās, vairāk vai mazāk, no latviešiem ir prasījušas pakļaušanos, iztapšanu. Tāpēc ir saprotams, ka šo cilvēku cieņu pazemojošo ipašību it bieži manām vēl arī šodien, kad oficiāli mēs nekādai svešai varai vairs pakļauti neesam, bet izskatās tā, ka, it īpaši pēc 50 gadu pakļautības Maskavas virskungiem, mēs bez iztapšanas un klanīšanās nemaz dzīvot vairs neprotam. Sarkano krievu imperialistu bruņotie spēki okupēja mūsu zemi, desmitiem tūkstošus Latvijas iezīvotāju varmācīgi izveda uz nāves no metnēm. Latvijā palikušos centās pārkrievot; nicināja mūsu valodu, kultūru un tradīcijas. Bet mūsu šā laika visaugstākie varas viri saka: kas bijis - bijis, par to vairs nav ko runāt. Atļaujas pat no 6. Saeimas tribīnes teikt, ka nekāda okupācija nemaz neesot notikusi.

Maskava var atļauties neizpildīt vienošanos par militāristu izvešanu no Latvijas noteiktā laikā, un, kad viņai par to atgādina, prasa izvešanas termiņa pagarināšanu, un mūsu varas viri bez ierunām prasībai piekrit. Un tas ir atkārtoties jau 3-4 reizes. Visi bijušie militāristi nav izvesti vēl līdz pat šai dienai. Tagad šo faktu pat vairs nepiemin. Viņi brīvi pulcējas; vicina sarkanos karogus un izklīd latviešiem naidīgus lozungus. Ne Latvijas iekšlietu, ne ārlietu ministrijas šāda okupantu un civilo kolonistu uzvedība neuztrauc.

Maskavā attiecīgie kungi ļoti labi zina, ka 1949. gadā Žeņevā tika parakstīta konvencija, kuŗā skaidri ir pateikts, ka okupētājvalstij no uz laiku okupētajām zemēm nekavējoties ir jāizved tur okupācijas laikā nelikumīgi pārvietotie cilvēki tiklīdz okupētā valsts ir atguvusi neatkarību. Vācija šo prasību ir izpildījusi, bet Krievija to ne tikai nedara, bet pat apvaino mūs nedraudzīgā rīcībā, nacionālā naida kurināšanā, pat draud ar ekonomiskām un vēl stingrākām sankcijām, kad mēs atļaujamies par šo pienākumu viņai atgādināt.

Mūsu augstās amatpersonas par to vairs neuzdrošinās pat runāt. Ko lai saka par Latvijas TV vadību, kas par mūsu (nodokļu maksātāju) naudu algo Streipa kungu, kas katru nedēļu un ne reizi vien aizstāv bijušo militāristu intereses, slimīgi uztver to, ja kāds viņam jautā, kāpēc viņš tik bezkaunīgi izturas pret latviešu interesēm?

Okupācijas laikā, tā saucamā, Padomju Savienība piesavinājās daļu no Latvijas teritorijas un tagad bez slēpšanās un kaunēšanās pasaka, ka to neatdos nekad. Un mūsu varas viri arī ar to ir gatavi samierināties. Ir gatavi parakstīt jaunu Latvijas-Krievijas robežlīgumu, kuŗā aiz robežas paliek Abrene, 6 pagasti un Punduru dzelzceļstacija un ar kuŗu aizmirstībā būs nodots 1920. gadā pieņemtais Latvijas-Krievijas mierlīgums, kuŗā uz mūžīgiem laikiem valsts robežas tika precīzi iezīmētas. Līdz ar to zūd 1918. g. 18. nov. proklamētās Latvijas pēctecība, pārmantojamība. Krievijas vēstnieki iejaucas Latvijas iekšējās lietās gan jautājumā par pieminekļiem, gan par mācību valodu skolās, gan pilsonības jautājumā un neatkarīgās Latvijas interesēs.

Krievijas "piektās kolonnas" pārstāvji jau aizgājuši tik tālu, ka krievu valodā iznākušā avīze "SM Sevodņa" atklāti nopublicē aicinājumu krieviem Latvijā latviešu valodu vairs nemācīties un nerunāt, krievu firmām latviešus no darba atlaist u. c. Īsāki sakot - ne tikai ignorēt visu latvisko, bet arī esošos likumus.

Un arī tad vēl varas viri klusē, bet pieminētais Streips TV raidījumā, savācis sev simpātisku komandu, kas šo

provokatorisko, pretlikumīgo aicinājumu salīdzina ar Palmiras Lāces atgādinājumu, ka jāpilda pieminētā 1949. gada Ženevas konvencija, tas gan esot kaitīgs paziņojums (!), neņemot vērā, ka P. Lāce to saka savas tautas interesēs, bet "SM Sevodņa" korespondents pret tautu un kas viņam devusi "mitnes" zemi.

Daži varas viri pat neaprobežojas ar klusēšanu. Piemēram, valsts prezidents G. Ulmanis atļaujas valsts proklamēšanas gada dienai veltītajā sanāksmē 1997. g. 18. novembrī, Nacionālajā teātri aicina plašāk atvērt vārtus (logus), lai pēc okupācijas - kolonizācijas nolūkā ieludinātie, ātrāk varētu kļūt par Latvijas Republikas pilsoņiem un varētu ne tikai šeit palikt uz mūžīgiem laikiem, bet tas nozīmētu, ka viņi kļūs par visas dzīves noteicējiem. Un šādu rīcību prezidents pasniedz kā savu cīņu par harmoniskām attiecībām iedzīvotāju vidū (!).

6. Saeimas priekšsēdētājs A. Čepānis saka, ka sen jau vajadzēja parakstīt manis jau pieminēto jauno Latvijas-Krievijas robežlīgumu, kas nozīmē uzdāvināt Krievijai daļu Latvijas teritorijas.

Diemžēl, arī ministru prezidents G. Krasts proponē meklēt kompromisus strīdīgajos jautājumos gan par pilsonību, gan par valsts robežu, lai ātrāk Latvija varētu kļūt par ES dalībvalsti.

Jā - arī šī mērķa sasniegšanai mēs pazemojoši iztopenam, klanamies jeb kuņam EDSA inspektoripam, kas, labākā gadījumā, nespēj, bet ticamāk - negrib saprast situāciju Latvijā. Viņi tišus ignorē pie mums esošo varu, ierodoties Latvijā vispirms ejot vizītē pie Krievijas vēstnieka un tikai pēc tam pie Latvijas varas pārstāvjiem.

Es, protams, esmu par iekļaušanos ES un jo sevišķi NATO, bet ne par katru cenu. Es nu, domāju, ka ne tikai es, gaidu valdības atklātu izvērtējumu, ko Latvija, iekļaujoties ES iegūs un ko zaudēs kā politikā, tā ekonomikā. Šajā ziņā notiek pat mānīšanās. Piemēram, kad Krasta kungs pauda pareizu viedokli, ka valdībai tomēr ir jāsekmē mazo un vidējo privātuzņēmēju attīstība Latvijā un ka jā rūpējās par vietējā tirgus aizstāvību, Zviedrijas valstsvīrs bridināja, ka tas būšot šķērslis iekļūšanai ES. Es ticu mūsu Tieslietu ministram Dzintaram Rasmača kungam, kas ir teicis, ka nekādu direktīvu aizliegumu atbalstīt protekcionismu nav. Ja tāds aizliegums patiešām būtu, tad mēs ES iekļauties nevaram. Viegli var saprast, ka ES vadošajām valstīm Baltijas valstis labāk gribas redzēt kā patērētāju, bet ne kā ražotāju valstis, bet Latvija bija un tai jābūt ražotājai valstij, jo tikai kā tāda tā var nodrošināt stabilus ienākumus, tautu nodrošināt ar augstvērtīgiem ekoloģiski tīriem produktiem un saglabāt Latvijas zemniecību kā tautas seno skaisto tradīciju un mentalitātes saglabātāju. Bez ražošanas attīstības nevar novērst bezdarbnieku skaita strauju pieaugumu. Bez tam ražošana jāsekmē ne tikai ar aicinājumiem, bet ar reālu palīdzību (ilgtermiņa un nelielu procentu aizdevumiem, vietējā tirgus aizsardzību, regulējot ievadmuītas nodevas, veicinot pašmāju produkcijas eksportu u. c.). Protams, vajadzīgas arī ārzemju kapitāla investīcijas, arī brīvās ekonomiskās zōnas, bet tā nav labākā izeja no stāvokļa, jo investoru iegūtā peļņa aiziet uz ārzemēm. Zemes izpārdošana ārzemniekiem ir stipri jāierobežo.

Iztapība krievvalodīgajiem izpaužas arī pilsonības piešķiršanā it kā par sevišķiem nopelniem, tādos ieskaitot alus ražošanas plāna izpildi, mikroautobusu rūpnīcas radīšanu, kuņa strādāja, galvenokārt, ar no Krievijas ievesto darba spēku, kas tagad pārpludinājis agrāko latvisko Jelgavu.

Iztapšanas Krievijai rezultātā, mūsu valsti ir nenormāli liels pensionāru īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (apm., katrs ceturtais, kopskaitā ap 640.000), kas ir smags slogs valsts budžetam. Tas radās lielam skaitam militāristu demobilizējoties Latvijā un ielaižot Latvijā uz pastāvīgu dzīvi PSRS armijas ofiērus, kas demobilizējušies jebkuŗā vietā. Viņi uz Latviju atveda savas sievas māmiņas, vecmāmiņas un vectētiņus.

Tie visi ir apgrūtinoši apstākļi dzīves limeņa pacelšanai, bistami latviešu nācījas tālākai pastāvēšanai, Latvijas kā neatkarīgas valsts pastāvēšanai. Liels skaits iebrakušo cittautiešu nodzīvojuši Latvijā pat desmitiem gadu, nav centušies integrēties latviešu vidē, bet tieši otrādi - viņi ignorē latviešu valodu un kultūru. Tādā vidē tiek audzināti krievu bērni, par ko liecina viņu uzbrukumi latviešu skolām.

Tā tad - ir pēdējais laiks beigt iztapšanu, klanīšanos svešām varām, svešiem tikumiem, tradīcijām un gaumei. Ar glēvulību un bailēm cieņu iegūt nevar ne valsts, ne cilvēks. □

1997. 7. 12.

E. Berklavs

SARKANGALVĪTE UN VILKS

Kad Sarkangalvīte gaužas par savu nobendēto brāli, vilks saka: "Beidz gausties, it kā tev vien būtu brālis."

"Nē, es nebeigšu. Es savu brāli milēju. Aizmirst un piedot ir necilvēcīgi. Nežēligi."

"Kā, vai tu gribi teikt, ka bībeles veči ir necilvēcīgi, sludinādami aizmīšanu un piedošanu?"

"Ne tikai gribu teikt, bet to es saku. Plēsīgam vilkam jāsaņem sods. Jāliek vilks aiz restēm. Jāpārmāca par godīgu dzīvnieku. Vilks melo, zog, aplaupa bankas. Pārkož godīgam dzīvniekam rikli."

"Tāda ir vilka daba. Dievs to tā ierīkojis. Bez Dieva ziņas nekas pasaulē nenotiek."

"Labi vismaz, ka tu nepiemi to matu."

"Kādu matu?"

"Nu to, kas bez Dieva ziņas nenokrit no tavas galvas."

"Tas ir pārāk nolietots mats. Jāgudro citi mati. Āķīgāki. Trāpīgāki."

"Bībeles veči domā, ka viņu "mati" ir vēl labi diezgan."

"Nav."

"Dievs licis vilkam nobendēt tavu brāli. Tavs brālis ir beigts. Kaput. Lieta ir izbeigta."

"Nē, nav, Sarkangalvīte spardās pretim. Vilku tiesību aizstāvjus laukā no manas zemes. Es to vēlos. Es to pieprasu. Es pagēru. Šī ir mana zeme. Sapрати?"

Vilku tiesību aizstāvis brīnās, kasa pakausi "Kas, velns, ar Sarkangalvīti pēkšņi noticis. Visu laiku turējās rātņi un pazemīgi. Kāds sakūdijis. Kur lai vilks paliek?"

"Turpat, kur bijis. Savā lielajā mēslu kaudzē."

"Tur nevar dzīvot."

"Nu, ta brīnums. Vienmēr varēja. Nu vairs nevar. Grib ieperināties svešā zemītē uz palikšanu. Laukā! Es saku, laukā no manas kūts. No mana pagalma. Šī ir mana zeme. Sapрати? Cik reizes man tev tas ir jāsaka. Es nevēlos plēsīgu dzīvnieku savā sētā. Es gribu drošību, kārtību. Tīrību."

"Tā nevar", saka Sorosa algoritnis. "Mēs mācīsim vilkam latviešu valodu. Mēs viņu milēsim, apkopsim, lutināsim."

"Laukā!" klieudz Sarkangalvīte jau pavisam nesavaldīgi.

Traka apmātība. Kādā pārakmeņotā galvā tā radusies. Vilku, kas nodarījis tik daudz posta latvietim, pieņemt par

savieti. Mācīt tam savu valodu. Ieņemt to savā azotē. Sajaukties ar nelāgo vilku līdz nepazīšanai. Labi vismaz, ka vilks atšķiras ar valodu. Tas ir signāls latvietim. Uzmanies, ienaidnieks tuvojās. Krievu valoda nav un nebūs nekāda pasaules valoda. Nekāda kultūras valoda. Puškins. Dostojevskis. Tolstojs. Arī nebija nekādi tīrasiņu krievi. Uz ko krievmiļi centās atsaukties. Tīrasiņu krievs ir pusmežonis. Kaitīga ir vēlēšanās to sapludināt kopā ar latviešu tautu. Tā ir došanās pašnāvībā. Ja latvietis nepamanījās pašā sākumā novilkta stingru robežu starp sevi un pusmežoni, tad tas ir jādara tagad. Latviešu pienākums ir modināt "jaunleņķistos" nacionālas jūtas. Pasīva noskatišanās un mīļo bērniņu atbalstīšana viņu nesaprātīgā trakošanā ir noziedzīga. Mūs ir pārāk maz. Mēs nedrīkstam tik vieglprātīgi iznīcināties.

Neviens Dievs nebūtu tik nežēlīgs, kas vēlētos iznīcināt mazu skaistu miermīlīgu tautu. Ne kristiešu. Ne musulmāņu, Ne budistu Dievs. Par latviešu Dieviņu nav ko runāt. Tas savu tautu mīlēja un sargāja, cik vien tas bija viņa spēkos. Muchamedāņu, budistu un citus Dievus es labi nepazīstu. Bet ar savu kristīgo Dievu bezmiega naktis es esmu uz "Tu". Saprotams arī mēs strīdamies.

"Dari kaut ko beidzot manas tautas labā, ak Dievs", es saku dusmīgi.

"Ja ne, es metīšu ar rakstāmmašīnu."

"Kas tā tāda?"

"Ak Dievs, tu to pat nezini."

"Es pazīstu tikai tintes pudeli, ar ko Mārtiņš Luters svieda velnam."

"Tu esi atpalicis, vecmodīgs Dievs."

"Kaunies. Ar savu Dievu neviens tā nerunā."

"Tad dari kaut ko laikmetīgu. Rādi sevi no labās puses."

"Gaidi laiku. Man ir kas labs padomā."

"Mana nomocītā tauta vairs ilgāki nevar gaidīt."

"Tamdēļ jau es pagarinu dažāda krietnā latvieša mūžu no 60 uz 90 un pat vairāk gadiem. Tu to neesi pamanījis?"

"Tas ir saprātīgas diētas rezultāts. Senāk lauku cilvēks ar spēka šķēli rokā nokrita vēl 60 gadus nesasniedzis."

"Saprātīgu diētu tev nosaku es, Tas Kungs. Tavs Dievs."

"Tev gan neviens nevar muti aizbāzt."

"Fui, kādu prastu valodu tu runā."

"Ja tu mani, Tas Kungs, Tas Dievs, esi radījis ar prastu valodu, ņem par labu."

"Bet vilku es gribu laukā no savas zemes," iejaucas manās naktis pārdomās Sarkangalvīte.

"Novēlots," saka Kisindžers. Tas bija jādara ar joni. Pašā sākumā. Pirms vilks attopjas."

"Kāpēc tu man to nepateici pie laika? Tu, gudrais žids?"

"Nezināju, ka tava tauta būs tik glupa. Brīvību nemaz nav pelnījusi. Tā nezina pat ko ar to iesākt. Pasaule skatās. Gaida. Nekas nenotiek. Tikai smieklīgi vilku tiesībnieki šiverē pa tavu zemi. Nu kodi nagus. Novēlots."

Sarāta Sarkangalvīte brīdi klusēja. Tad sāka dūšoties ar jaunu sparū. Vilks brīnās, kas par lietu, ko rātnā Sarkangalvīte trako.

"Es esmu draudzīgs dzīvnieks," vilks pieglaimīgi saka. "Es gribu tevi pasargāt."

"No kā?"

"No ienaidnieka, saprotams."

"Manš vienīgais ienaidnieks esi tu, rijīgais, negausīgais vilks."

Vilks apmulsis klusē. Viņa viltīgais gājiens nav izdevies. Arī lapsa, iegājusi vistu kūti, piedāvājās vistas pasargāt no NATO, no ES, no EA un vēl no citiem burtiem.

"Manā pusē ir šīs zemes valdība," plātās lapsa. "Manā pusē ir prezidenta padomnieki." Nu, saprotams, padomes, padomi, padomnieki. Padomju iekārta. Segšanās. Falsificēšana. Blēdišanās uz velna paraušanu. Tā ir padomju ābece. Padomju iekārtas fundamenti. Viņi jau citādi nevar. Nesēn vēl Gorbačs lūdzās pēc maizes. Nu pēkšņi lūdzēji izdala pabalstus. Kam? Taču paši saviešiem. Iemānīpulē kādu veci televizijā un parāda attēlu avīzē. Tas ir labdaris "Sorosa". Vēsturiska patiesība, vienīgā realitāte jau sakņojas kņaza Šeremetjeva ziņojumā: Viss nopostīts. Te nav vairs ko postīt, ne dedzināt, ziņoja kņazs Šeremetjevs uz savu Pēterburgas štabu. Bankas izlauptas. Pa ielām snāj vairs tikai kārnas, importētas maukas.

Balts sniedzīgs snieg uz skujiņām

Un maigi dziedot pulkstens skan.

Veronika Janeliņa

Lauvas pastāvīgi rūc un kustina astes galu. Nekad nevar zināt, kad tās uzbruks.

Kad viņi satiekās, allaž atceras dzimto pusi.

Gaisa jaucējs

SIBIRIJAS DIENAS GRĀMATA

1996. gada jūnijā es atgriezos no sava pirmā ceļojuma pie Sibīrijas latviešiem. Tas bija tik garīgi vienojošs notikums, ka vēlos par to dalīties pilnībā ar savām izjūtām un iespaidiem. Mana pārlicība ir nesalaužama, ka latviešu tautai nākotne būs tikai tad, ja tā mācīsies saprasties un respektēt likteņa veidoto daudzpusību mūsu tautā. Dievs mums ir devis vēl vienu iespēju atjaunot Latvijas valsti un nostiprināt savas tautas nākotni. Ja palaidīsim gaŗām šo iespēju, nez vai vēlreiz tāda tiks dota.

Ideja apciemot latviešus Sibīrijā radās 1995. g. PBLA valdes sēdē Rīgā. Šim projektam ir bijis plašs latviešu sabiedrības atbalsts, atskaitot, varbūt, tikai dažus cilvēkus, kuŗi vēl aizvien nesaprot nepieciešamību veicināt saprašanas latviešu tautas starpā. Atskatoties uz šķēršļiem, kas man bija jāpārvar, lai Sibīrijā nokļūtu, esmu pārlicināta, ka tas bija pārbaudījums manai gribai uzklāusit un apmīļot tos daudzus latviešus, kuŗi nokļuva Sibīrijā 1941. un 1949. g. izsūtījumos, lai pateiktu viņiem, ka mēs, Rietumos dzīvošie latvieši, neesam viņus aizmirsuši un ka turam svētā piemiņā tos, kuŗi mira Sibīrijas tālēs.

10. jūnijs

Mans maršruts ir lidot no Hartfordas uz Čikāgu, tad Ankoridžu (Aļaskā) un Magadānu, kur 12. jūnijā paredzēts iesvētīt pieminekli padomju varas upuŗiem. Ierodoties lidlaukā, mani sagaida satraucoša ziņa - lidmašīnas tehnisko problēmu dēļ mans lidojums ir atsaukts un cita lidojuma, kas mani laikā aizvestu Ankoridzā, lai noķertu vienīgo šīs nedēļas lidojumu uz Magadānu, nav. Šāda atbilde man nav pieņemama. Uzstājos, ka man ir noteikti jābūt Krasnojarskā 14. jūnijā. Izvelku karti un abas ar "United Airlines" pārstāvi pētām iespējas. Viņa par Krasnojarsku vai Magadānu nekad nav dzirdējusi. Stundu vēlāk esam izstrādājušas jaunu plānu - Hartforda, Ņujorka, Frankfurte, Maskava, Krasnojarska un Magadāna. Tātad, lai tiktos ar Sibīrijas latviešiem, man būs jāaplido zemes lode.

11. jūnijs

Līdz Maskavai lidojums ir bez sarežģījumiem. Frankfurtē iepazīstos ar afgāņu Miera biedrības priekšsēdi, kas pārstāv vairāk nekā 500,000 ASV dzīvojošos afgānistāniešus. Viņu mērķis ir veicināt mieru Afganistānā, kur arī pēc Krievijas okupācijas tauta turpina kaŗot savā starpā. Maskavā mani pacietīgi gaida Latvijas vēstniecības 2. sekretāre Ināra Baranova, kamēr, lēnām uz priekšu kustoties, izeju cauri neticami gaŗai kontrolei. Melns, pilnīgi jauns Mercedes džips mūs aizved līdz vēstniecībai - skaistī apkoptai Latvijas saliņai Maskavas centrā. Tur mēģinu atpūsties tālākam ceļojumam. Pa ceļam uz vēstniecību ielas malās redzami daudz dažādi Krievijas prezidenta vēlēšanu kampaņu plakāti - Jelcina, Gorbačova un Žirinovska. Pēdējo ir apkampusi veca tantiņa, kas saka: "Tu esi mūsu vienīgā cerība!"

Lidojumam no Maskavas uz Krasnojarsku vēstniecības ļaudīs mani nogādā Domododeva lidlaukā. Uzgaidāmā zāle pilna dažādu tautību cilvēku. Viss netīrs un noplucis. Cilvēki igni. Man priekšā stāv liels pārbaudījums - kā no Aeroflotes izspiest biļeti par "United Airlines" sagādāto, it kā starptautiski akceptēto kuponu. Lai gan Inturists apgalvo, ka ar biļeti nebūs problēmu, Aeroflotes ierēdne kuponu nepieņem, sacīdama - ja vēlaties lidot, maksājiet, ja nē, palieciet Maskavā. Tātad jāpērk biļete un plus jāpiemaksā par bagāžu, lai gan man ir tikai viena soma, un tas viss tiek kārtots ar īgnumu, pat kliegšanu. Ja no malas skatoties, Krievija it kā esot kļuvusi rietumnieciskāka, nav taisnība - padomju gars tur vēl dzīvo visā pilnībā. Beidzot

viss tomēr nokārtojās un es ar "Krasnojarsk Air" esmu ceļā. Lidmašīna ir pārpildīta. Tās interjērs ir koši sarkans, drošības jostas nestrādā, sēdekļi salauzti.

12. jūnijs

Ap vieniem naktī mums piedāvā vakariņas. Dzeŗamais tiek pasniegts vecās, biezās plastikas bļodiņās, kuŗas šķiet tiek lietotas atkārtoti bez lielas mazgāšanas. Nolemju ne ēst, ne dzert. Mēģinu gulēt, jo lidojums būs četrarpus stundu gaŗš. Pamožoties pa logu redzu Sibīrijas plašumu - zaļus mežus, ezerus, kalnus un uzartus laukus. Krasnojarskā, izkāpjot no lidmašīnas, kāri ieelpoju smaržīgo, tīro gaisu. Mani sagaida Krasnojarskas Latviešu biedrības priekšnieks, prof. Jānis Kungs (Krasnojarskas Politehniskā Institūta enerģijas apgādes katedras profesors) un Vladimirs Konovalovs, Kultūras un vēstures centra direktors ar ziedu buķeti rokā. Pēdējais mani apsveic Krasnojarskas apgabala valdības vārdā. Sēžamies valsts mašīnā, lai dotos stundu gaŗā braucienā uz pilsētu. Ceļa malās zied cerīni, ābeles un maijpuķītes.

Krasnojarska dibināta 1628. g. kā tirdzniecības centrs Jeņisejas upes krastā. Apgabals, kas ir lielāks nekā 8 Francijas, sniedzas no Mongolijas robežas līdz polāram lokam, apm., 3,800 km gaŗumā. Tas satur milzu dabas bagātības - mežus, dzīvniekus, dārgakmeņus, marmoru. Līdz 1990. gadam Krasnojarskas apgabals ārzemniekiem bijis slēgts, jo šajā rajonā bija arī atombumbu fabrikas. Krasnojarsku apdzīvo 118 etnisku grupu piederīgie, lielāko daļu izsūtītie un to pēcnācēji. Apgabalā bijuši neskaitāmi gulaģi. To darbība pārtraukta 1956. gadā. To vietā pilsētā stāv dzīvojamo rajonu augstceltnes.

Ņemot vērā apgabala etnisko dažādību, 1989. g. valdība nodibinājusi nacionālo attīstības centru, kas esot vienreizējs visā Krievijā. Centrs veicina saprašanas un sadarbību dažādo tautību vidū. Centrā darbojas 25 kultūras biedrības ar demokratiskiem darbības principiem - biedrību priekšnieki rotācijas kārtībā vada sēdes. Centram blakus atrodas vēstures mūzejs ar starptautisku bibliotēku un valodas centru. Biedrības kopā svin Ziemassvētkus un Lieldienas.

Krasnojarskas rajonā dzīvo 6,000 latviešu, bet biedrībā sastāv tikai viena desmitā daļa. Apkārtņē ir vairāki veci latviešu ciemi, dibināti pagājušā gadsimtā, piem., Lejas Bulani un Daugava. 1937. g. daudzi Daugavas latvieši devušies atpakaļ uz Latviju, bet ceļā pazuduši, kļūdami par Staļina varas upuŗiem.

Pati pilsēta ir 37 km gaŗa ar plašām, apkoptām ielām. Viesnīca "Oktobirskaja" atrodas netālu no kultūras centra un ir pārsteidzoši sakopta. Tur atļauts man pāris stundas atpūsties, lai pēc tam uzsāktu ļoti saspringtu darba gaitu. Tā kā esmu Latvijas vēstniecības "oficiāla" viesiņa, kas iebraukusi ar vīzu no Krievijas Ārlietu ministrijas, arī Krasnojarskas valdībai par mani jāŗūpējas, un tā ir sagatavojusi man formālu vizītes programmu ar pieņemšanām un iebraukumiem.

12. jūnijs ir Krievijas valsts svētki - konstitūcijas parakstīšanas diena. Pie Simfonijas zāles notiek tautību festivāls, kuŗā piedalās arī Latviešu biedrība. Centrā mani ar sirsnīgiem apkampieniem sagaida latvietes stilizētos (atdarinātos) tautas tērpos. Interese par mani ir liela, jo esmu pirmā Rietumlatviešu organizāciju pārstāve Sibīrijā. Daudzi atvainojas par vājām latviešu valodas zināšanām. Tieku aicināta piedalīties latviešu uzvedumā - zēns un meitenīte deŗo tautas deŗu, kamēr mēs dziedam: "Bēdu, manu lielu bēdu". Pa uzveduma laiku centra priekšā pulcējas arī citu tautību pārstāvji. Iepazīstos ar Lietuviešu biedrības priekšnieku, kas 10 gadus pavadījis soda nometnē ("lēģeri") Sarunājamies latviski. Ar Igauņu biedrības priekšnieci, kuŗas vecāki izsūtīti uz Sibīriju, sarunājamies angļiski.

Viņa dzimusi Sibīrijā un paliks tur uz dzīvi, bet brauks uz Īgauniju piedalīties "Esti 96". Krasnojarskas apgabalā dzīvojot ap 3,000 īgaunus. Iepazīstos arī ar Somu biedrības priekšnieku, kam vecāki arī bijuši izsūtītie, kā arī ar Krievu kultūras biedrības priekšnieci, elegantu dāmu, kas ir ļoti norūpējusies par maniem iespaidiem. Ar ironiju viņa piebilst, lai es daudz nebaidoties - tālāk par Sibīriju mani nevarot aizsūtīt.

Svinīgā gājienā mēs dodamies uz laukumu, kur notiks priekšnesumi. Mūs filmē Krasnojarskas TV. Žurnāliste, kuŗas vecāmāte bijusi latviete, kas atbraukusi uz Sibīriju gadsimta sākumā, prasa, kādi ir mani iespaidi par Krieviju un Sibīriju. Atbildu, ka Maskavas ierēdnes ļoti rupjā uzvešanās radija mani ļoti negatīvu iespaidu, bet to pavisam izmainīja un uzlaboja Sibīrijas krāšņā daba, cilvēku viesmīlība un iepazīto cilvēku nostāsti par viņu likteņgaitām. Pie mums pienāk Krievijas valsts domes deputāts, dedzīgs pretkomūnists. Viņš izsaka cerību, ka Sibīriju saskatu citādāk nekā līdz šim, jo Sibīrijā esot lielas salnas, bet siltas sirdis. Viņš norāda, ka Krievijas vēlēšanās ir jāievēl Jelcins, jo komunistu nākšana pie varas šeit nozīmētu civilkaŗu.

Pirmā dienā Krasnojarskā iepazīstos ar daudziem ļoti interesantiem cilvēkiem - ar prof. Jāni Kungu, kuŗš man pavēsti, ka Sibīrijas latviešu galvenais jautājums ir "būt vai nebūt". Viņš izteica saŗutumu, ka divas reizes prezidents Ulmanis pievilis Krasnojarskas latvieŗus - solījis braukt, bet nav atbraucis, lai gan uz Rietumiem viņš dodas bieŗi. Izņemot Latvijas vēstniecības Maskavā ataŗeŗu Laumu Vlasovu, kas ir apciemojusi visus Krievijas latvieŗu centrus, Sibīrijas latvieŗiem atbalsts no Latvijas nav bijis. Viņus nav apciemojis neviens ministrs, neviens deputāts.

Prof. Kungs dzimis Cēsīs un 17 g. vecumā izsūtīts uz Tomsku. 1956. g. viņš apprecējies un palicis dzīvot Sibīrijā. Latvijā viņam saites nav bijušas (ģimene, darbs). Augstāko izglītību viņš ieguvis inŗenieru zinībās un tagad strādā kā iecienīts profesors. Viņš esot ļabi pazīstams Krasnojarskas valdības, preses un sabiedrības aprindās. Tomēr viņš teica: "Es vēlētos nomirt Latvijā". Viņš palūdza apskatīt manu ASV pasi. Jutos neērti, jo man ir dubultpilsonība, bet viņam nav.

Pievakarē devamies ciemos pie Vizmas Stūres, kas 14. jūnijā, 17 g. vecumā izsūtīta no Bauskas reizē ar māti un māsu. Interesanta sagādīšanās ir tā, ka viņas pirmā mīlestība ir mums ļabi pazīstams cilvēks L. Pukinskis. Viņa stāstīja par pēdējo gadu Latvijā - iesvētībām, iemiļoto sunīti, kas vairākas nedēļas pirms izsūtījuma, juzdams šķirŗanos, nepārtraukti smīlķstējis. 14. jūnija naktī viņa dzirdējusī skaļus klauvēŗienus - vīri pavēlēŗuŗi pusstundas laikā sapakoties. Viņi aizvesti uz Iecavas staciju, no kuŗas ar lopu vagoniem 3 nedēļas vesti uz Krasnojarsku. Tur viņi pārsēdināti uz kuŗu un aizvesti uz Duŗķinku. Ceļā Vizma saslimusi. "Lēŗeri" viņa iepazīnusi ar jaunu cilvēku, viņas nākamā vīru, kuŗš uz izveseļoŗanos viņai atvedis saini ar Rīgas šprotēm. Viņa sākusī raudāt un vēl aizvien raudot, ieraugot Rīgas šprotē. Ilgus gadus Vizma strādāŗusi ģeoloŗģisko ekspedīciju nometnēs, kur, kā viņa saka, visi bijuŗši ļabi cilvēki. Viņa norādīja, ka izdzīvoŗusi tikai skaistās Sibīrijas dabas dēļ.

"Čulīmas krasti aizauguŗi ievām, zustreņu, jāņogu, ērkŗoŗu un aveņu krūmiem. Ličos pļavas. Cik var redzēt tālumā - pļavas. Un puķes, puķes. Ziedi lieli un spilgti. Viskaistākās puŗenes - veseli kļajumi. Skaisti zied Veneras kurpītes. Zēni iet uz baraku. Es viena dodos uz taŗgu. Nav tālu jāiet - kādi 100 m pa tikko jauŗsamu kalna ceļu uz augŗšu, un es ieeju burvīģā priēŗu silā. Priedes milzīģi augstas, pilnīģi taisnas, tikai pašā galotnē, ja atģāŗ galvu, cik var, ieraugams skujains zaru vainags.

Bet kas tas? Es sākumā neapŗteŗu neredzēto - stumbrā mizā SKAISTAI PRIEDEI ROMBVEIDA RIEVAS. Apakŗšā piekārta skārda burciņa. Pa iegriezumiem tajā tek sveķu pīles.

Priede raud - raud. Viņa ir ievainota. Viņa nokaltis. Pēkŗņi man uznāk vāŗjums. Kājas saļodzās, es nosliģstu ceļos, apskauŗot priedi. Skaista, cēla! Mums abām vienādās liktenis. Mēs abas esam ievainotas. Par ko, par ko tas viss?!

Ilģi turētas asaras nu ir izlauzuŗas, un es dodu viņām vaŗu. Otro reizi es šajā vasarā raudu. Tajā naktī, kad mūs izdzina, es raudāŗu, šķīŗoties no sava draudzīģa Dŗiŗa. Dŗiŗiņš noŗauta šķīŗŗanos uz visu savu suŗu mūŗiņu, smīlķstēģa, laiŗija man rokas un asarainos vaŗģus. Brūnāģās gudrāģās sunīŗa acīs mēms jautāŗus - kas te notiek? Ko nozīmē paunas virtuves vidū un raudoŗa kalpone?

Es raudu ilģi. Smagums, kuŗš visu ņo laiku spīeda sirdi, pamazām pazūd. Paliek vieļģlāķ. Vai tieŗām mana jaunā, plaukstoŗa dzīve beigsies šajā būdās? Nē! Nevar būt! Par ko? Par to, ka cilvēks nevar izvēlēties, kuŗā pasaules malā piedzīms? Esmu vesela, spēka pilna. Nekāds darbs mani nenomocis. Viss tak kādreiz beidzas. arī ļaunums nav mūŗģis."

Viņas māŗiņa nomirusi 1951. g. un esot apģlabāta izdeģuŗu oģļu kalnā. Tur vēlāķ, ceļot māŗu, uzrakti kauli, kas ielikti kastēs un aprakti nezināmā vietā. Vizma apprecēŗusies un viņai 3 meitas, kam strādīģi vīri, nedzēŗāģi. Latvijā viņai nav neviena radnieka. Sliktās veselības dēļ viņai ir nepiecieŗama meitu ģādība. Tāpēc viņa ir izšķīŗusies palikt Krasnojarskā.

Deportētajiem Krievijā ir lielākas privilēģģijas nekā Latvijā. Viņiem ir puŗotra pensija, speciālas klīniskas medicīniskai aprūpei, atvieļģoti komūnālie maksāŗjumi un brīvbīļetcs uz kultūŗāliem notikumiem. Privatizētais dzīvoklis, par kuŗu viņai nav jāmaksā nodokļi, ir piekŗtā stāvā ar skatu uz Jeņiseŗas upi, pa kuŗu viņa savā laikā tika aizvesta uz ziemeļiem. Tas viņai ikdienā ir tieŗš atģadināŗjums par to, ko viņa sauc par "savu sāpi". Apskatīģām no Latvijas līdz paŗemtās fotogrāģģijas. Ar asarām acīs viņa iespīeŗ man rokās savu atmiņu krāŗjumu - ar roku rakstītu. Ar to apsolos iepazīstināt Rietumu latvieŗus. Viņa tomēr ir arī laikmetīģa sieviete. Viņai patīķ amerikāņu TV programmas - "Dynasty", "911" un "Santa Barbara".

Mūsu sarunās piedalās Sibīrijas latviete, kuŗas vecāki uz Sibīriju aizbraukuŗi saimniekot pirms I pasaules kaŗa. Viņas mazmeitiņa ir atnākusi līdz, jo grib satikt "amerikānieti". Anna kopā ar vecākiem izsūtīta 1937. g. uz ziemeļiem, kur daudz vīŗeŗu noŗauti. Viņa stāsta, kā visiem Sibīrijas latvieŗiem ir lielas psiholoŗģiskas bailes no komūnisma atģrieŗšanās. Lai gan gulāģi tika likvidēti 1956. g., dzeloņdrātis daudzās vietās vēl neesot sarūseŗģusas... Viņa nobeidz savu stāstģjumu, norādot, ka Latvijā esot naidīģs noskaņoŗjums pret Sibīrijas latvieŗiem. Viņi negribot, ka tie atģrieŗas. Viņa uzsver, ka mums visiem esot jāturās kopā.

Pirmā pārdzīvoŗjumu pilnā diena Sibīrijā ir beģusies. Daudz izrādīģies citādāķ, nekā biju iedomāŗusies. Nesāģaidģju lielo dabas krāŗņģumu, sībīŗeŗu viesmīlģbu, izsūtģto latvieŗu iecietģbu un atklātģbu.

13. jūnijs

Nakti no Magadānas ierodas Lauma Vlasova un Magadānas latv. biedr. priekŗnieķs Andris Ozols. No rīta mums sākas oficiāļās tikŗšanās ar Kultūŗas centra izpildģdirektoru un Vēstures mūŗeŗģa dir., kuŗa asistente ir īģauniete. Mēs apskatām vēsturisko kuŗģi "Sv. Nikolāŗu" Jeņiseŗas upes krastā, kuŗā cars Nikolāŗģs II braucis pēķ kronēŗšanas, Ļeņģins devies izsūtģģjuma uz Susīnsķaŗu un latvieŗģi vesti uz ziemeļiem, kur tie izsēdināti taŗģā. Vietās, kur bi-

vesti uz ziemeļiem, kur tie izsēdināti taigā. Vietās, kur bijuši ciemi, tie izdzīvojuši, neapdzīvotās vietās tie drīz vien miruši badā un salā.

Pēcpusdienā mūs pieņem apgabala kultūras ministrs Genadijs Ruks, kuŗa vectēvs bijis lietuvietis. Viņš ļoti interesējas par PBLA un atzinīgi izsakās par Krievijas latviešu nodomu apvienoties vienā organizācijā. Pārrunājam idejas, kā atbalstīt etniskās minoritātes nākotni.

Vakarā uz kafiju mūs gaida ļoti interesanta sieviete - Gaļima Augustāne. Viņa sevi apraksta šādi: *pēc tautības esmu tatāriete, pēc valodas krieviete, bet pēc pārliecības latviete*. Vairāk nekā 37 gadus viņa bijusi precējusies ar izsūtīto latvieti Juri Augustānu, kas miris 1992. g. Viņš bijis slaidis, blonds, izskatīgs vīrietis, kas 20 gadu vecumā aizvests no Jelgavas. Izrādās, ka es pazīstu viņa radus Bostonā. Gaļimas māja atrodas Krasnojarskas nomalē, tipiskā Sibīrijas ciematā - mājas no baļķiem ar košiem slēģiem un daudzveidīgām sētām. Ceļš dubļains. Pagalmā ieejot, redzam latviešu stilā celtu divstāvu māju, tādu, kā Jurim esot bijusi Jelgavā. Mājas māte mūs laipni sagaida un ieved dzīvojamā istabā, kur uzklāts bagātīgs azaida galds. Paņemdama zem rokas, viņa pieved mani pie rakstāmgalda, uz kuŗa stāv Latvijas karodziņš, vīra fotogrāfija un Vanagu Kārļa grāmata "Atceries Latviju". Viņa ir rūpīgi izgatavojusi visu Augustānu ģimenes ciltskoku. Ar asarām acis viņa stāsta, kā pirmo reizi dzirdējusi latviešu valodu 1959. g. un kā 60-os gados gājusi uz puķu tirgu, lai satiktu no Latvijas atbraukušos latviešus. Viņas mazdēli grib atgriezties Latvijā. Klausāmies latviešu mūziku: "Es dziedāšu par Tevi, tēvu zeme" un mums asaras rit pa vaigiem. Atpakaļ ceļā uz viesnīcu uzbraucam kalnā, kur stāv pareizticīgo baznīca un no kuŗas var redzēt Krasnojarskas plašo panorāmu.

14. jūnijs

Šodien Krasnojarskas latvieši pulcēsies Kultūras centrā, lai atzīmētu 14. jūniju un nodibinātu Krievijas latviešu apvienību. No Rīgas ir ie braucis Repatriācijas centra dir. Viktors Černisovs, kā arī latviešu biedrību pārstāvji no Intas/Vorkutas, Omskas, Tomskas un Gruzijas. Piemīņas brīdī atklāj prof. Kungs. Tā norisi filmē Krasnojarskas TV. Dziedam "Dievs, svēti Latviju!" Svinīgā aktā piedalās Krasnojarskas apgabala ministrs un Kultūras centra direktors. Pienāk mana reize runāt, bet acis saskrien asaras... Klusā gājienā dodamies uz Jeņisejas krastu, kur Imants Piziks, izsūtītais no Liepājas, ielaiž sarkanbaltsarkanus ziedus, apsietus ar sēru lenti, upē. Straume to ātri aiznes uz ziemeļiem. Nav emocionālu runu vai demonstrāciju, kā tas parasts Rietumos. Izsūtītie pārdzīvo savu likteni iekšēji, tie atceras savu sāpi klusībā.

Pēc atceres brīža sākas biedrību apvienošanas sēde. To enerģiski vada Lauma Vlasova. Vispirms tiek apspriesti, tad pieņemti statūti. Organizācijas nosaukums būs "Krievijas latviešu kongress" (KLK). Tajā būs pārstāvētas latviešu biedrības no visiem Krievijas novadiem, arī Gruzijas. Tiek pārrunāta organizācijas darbības financēšana, biedru maksas un darbības mērķi. Par lielākām nepieciešamībām tiek uzskatītas - atrast personas, kas mācītu latviešu valodu un seno latviešu ciemu apzināšana. Nākošais kongress tiek nolikts 1997. g. rudenī Tīblisi. KLK valde sastāv no priekšsēdes - Laumas Vlasovas, vietnieka - prof. Kunga, sekretāra - Imanta Pizika un kasieres Ligītas Fitiņas. Trīs no valdes locekļiem ir izsūtītie. Šis ir vēsturisks brīdis, kas apliecina Krievijā dzīvojošo latviešu gribu nodrošināt savu latvietību un izveidot vienotību ar latviešiem citur pasaulē. Dibināšanas sēdei seko biedrības dāmu rīkotais saviesīgais vakars. Tajā uzdzeņam laimes jaunajai organizācijai un turpmākai sadarbībai.

Rodas iespēja uzzināt dažu cilvēku dzīves stāstus.

a) **Ligīta Fitiņa**. Izsūtīta 1941. g. no Liepājas 8 gadu vecumā reizē ar māti un 10 g. veco māsu. Gaŗā ceļā, lopu vagonā, māte saslimst ar disenteriju, bet izveseļojas. Kā daudzi citi, Ligīta neprot krievu valodu. 1946. g. viņa atgriežas Latvijā, bet 1952. g. tiek izsūtīta otro reizi uz Krasnojarsku. Tur viņa apprecas un strādā kā grāmatvede. Viņai ir 21 gadu veca meita, kas runā latviski. Ligīta nepaliek uz svinībām, jo mājās viņu gaida vecā māte. Viņa norāda: "Šī mums ir smaga diena".

b) **Imants Piziks**. Izsūtīts 14. jūnijā no Liepājas vienā ešalonā ar Ligītu. Ceļā ar plaušu karsoni nomirst 20 gadu vecais brālis. "Lēģeri" Imants zāģē kokus. Saka, ka izdzīvojis tāpēc, ka sastapies ar labiem, palīdzīgiem krieviem. Pēdējos gados strādā kā mežsaimniecības direktors. Uzsvēŗ, ka nav bijis partijā. Apprecējies ar krievieti. Pirms PSRS sabrukšanas katru gadu braucis uz Latviju, tagad vairs nē, jo, lai to darītu, nepieciešams ielūgums un vīza. Latvijā dzīvot nedomā, jo nav piederīgo, nav arī citu saišu. Visa viņa ģimene dzīvo Sibīrijā.

Pēc padarītā darba mēs dodamies pastaigā pa pilsētu. Nonākam līdz lielākam parkam, kuŗa centrā vēl joprojām stāv Ļeņins. Tur mūs pārsteidz negaiss. Paslēpjamiem zem egļu zariem un, sadevušies rokās, dziedam Ligo dziesmas - mēs, Gruzijas, Amerikas, Latvijas, Krievijas latvieši pašā Āzijas vidū. Mūs nešķeļ ne valoda, ne politiski strīdi. Mūs vieno latvietība. Kalnos turpina plosīties negaiss, bet pāri Jeņisejas upei atspīd divas varavīksnes - simbolisks noslēgums latviešu tautas sēru dienai.

15. jūnijs

Pēdējo dienu Krasnojarskā pavadu ekskursijā gar Jeņisejas upi, dienvidu virzienā. Tur redzam stāvus, klinšainus krastus, mazus ciematīņus, egļu mežus un baltas bērzu birzes. Mūs aizved uz terasveidīgo "Burvīgo pilsētu", kas celta netālu no Jeņisejas HES. Mums ļauts to apskatīt no apakšas līdz augšai. Vakarā sirsnīgi atvadāmies no oficiāliem pavadoniem un dodamies pie Gaļimas Augustānes uz atvadu vakariņām. Grūti šķirties no jauniem draugiem, jo nezīnu vai liktenis lems man atgriezties. Rodas ideja, ka vajadzētu sarīkot baltiešu braucienu pa Jeņiseju līdz Noriļskai, kur atrodas gulags ar pieminekli baltiešiem, kuŗi aizgāja mocekļu ceļā.

16. jūnijs

Trijos no rīta ar Andri Ozolu izlidojam uz Magadānu. Šī lidmašīna ir ērtāka.. Brokastīs - tēja, kotlete un ola ar zīvs aknām. Pa logu redzu sniegotus pakalnus, retinātus skuju mežus, gaŗas upes. Magadānā laiks ir dzestrš. Mūs sagaida Imants Aizpurvis ar sievu Natašu. Viņa tēvs izsūtīts 1945. g. par piederību Latvijas vanagu organizācijai. Soda laiks - 3 gadi. Imants ar ģimeni vasaras beigās atgriezies uz dzīvi Latvijā. Darbs un dzīvoķlis viņiem ir, jāmacās tikai latviešu valoda.

Braucam par ļoti slikti asfaltētu ceļu, gan pa iabo, gan kreiso ceļa pusi. Ja kāda mašīna brauc pretīm, tikai pēdējā momentā Imants pagriež stūri. Daba ir tāda, kādu Sibīrijā biju iedomājusies - drāmatiski drūma. Pelēķi pakalni, kuŗu galos vēl rēģojas snieģs, skuju koki, kas ziemā nomet skujas. Mūsu pirmā pieturas vieta ir pieminekļis gulaga upuŗiem. Tā nosaukums - "Sēru maska". Pieminekļis atklāts nedēļu pirms manas ierašanās. Pieminekļa autors ir Ernsts Neizvestijs, krievu disidents, kas dzīvo Amerikā. Pieminekļis uzcelts kalnā, ap kuŗu kādreiz bijuši "lēģeŗi". Pieminekļa veidojums ir liela, asaraina seja, uz kuŗas katra asara atkal ir seja. Pieminekļa pakājē ir vairāķi mazi piemīņas akmeņi gan ar krusta zīmī, gan žīdu zvaigzņi, sirpi un āmuru, pūsmēnesi. Tie norāda, ka gulagi upuŗus nešķīroja. Pieminekļa atklāšanā piedalījušies vairāk nekā 4,000 ļaužu. Arī šodien tur daudz apmeklētāju. No Krasnojarskas esam atveduši klēpi smarģīgu cerīnu, kuŗus

daudzi magadānieši nekad nav redzējuši (tā paskaidro Andris). Nometanies ceļos pie krusta un noliekam cerinus par piemiņu izsūtītiem latviešiem.

Netālu no piemekļa ir uzstādīta Magadānas apgabala karte, apjosta ar dzeloņdrātīm, kas norāda, ka līdz 1956. g. rajons bijis viens liels gulags. Magadānas apkārtnē vien bijuši 15 "lēģeri", vēl citur ap 40. Tur strādājuši vairāk nekā 200,000 vergu. Līdz 1990. g. Magadāna bijusi slēgta pilsēta. To nodibinājuši ģeoloģiskās ekspedīcijas dalībnieki 1931. g. Tās apkārtnē ir milzu zelta, sudraba, dzelzs, ogļu, dzīvsudraba un urāna krājumi. Tam bijis nepieciešams liels darba spēks. Tāpēc neilgi pēc tās dibināšanas sākusies noziedznieku izsūtīšana uz turieni, kam vēlāk sekojuši politiski ieslodzītie. Viens no soda nometnes pirmiem priekšniekiem bijis latvietis Eduards Bērziņš. Viņam celtais pieminekļis stāv pilsētas vidū. Bērziņš nošauts 1937. gadā.

Viena no briesmīgākām soda nometnēm ir bijusi Koli-ma. Par to Magadānas vēstures muzejā ir plaša, pastāvīga izstāde. Tur skatāmas izsūtīto liecības, dokumenti, drēbes, darba rīki, sargu torņi, dzeloņdrātis, kā arī ieslodzīto rokdarbi/mākslas darbi. Katru otro nedēļu Magadānas laikrakstā tiek publicēti raksti par gulaga laikmetu, kā arī ieslodzīto biografijas. Sibīrijas iedzīvotāji nebaidās pieminēt šo traģisko laikmetu. Mūzeja vadītājs sacīja: "Viņi ir pelnījuši, lai mēs viņus atcerētos."

Magadāna kļūst par nopietnu tirdzniecības centru ar Aļasku un Japānu. Diemžēl, pilsētas paskats ir ļoti noplucis. No mājām lobās krāsa, drūp cementi. Tur nav neviena apkopta dārza, neviena apkopta zālāja. Magadānā gan esot 8 augstāko mācību iestādes. Angļu valoda obligāta ar I klasi. Tāpat, kā citur Sibīrijā, atskaitot Jakutus un Čušus, pamatiedzīvotāju nav. Lielāko tiesu iedzīvotāju ir izsūtītie un viņu pēcnācēji - somi, vācieši, latvieši, krievi. 1994. g. nodibināta baltiešu kopiena, kuņas biedri satiekas 2 reizes mēnesī. Dzīves dārdzība šeit augstāka nekā Krasnojarskā, jo preces jāieved ar lidmašīnu vai kuģi. Magadānā dzīvo 240 latvieši. Viņi saņem latviešu avīzes, bet viņiem arī ļoti nepieciešami ir latviešu valodas skolotāji - pieaugušiem un bērniem. Tiek plānota svētdienas skola. Mana vīra māte noziedoja naudu Sibīrijas bērniem. Magadānas biedrība tos izmantos, lai sarīkotu konkursu par Latviju.

Magadānas latviešu jaunākā paaudze, aktivisti, man sarīkojuši pikniku Okhotskas jūras krastā. Pāri jūrai klājas zema migla, bet tālumā var redzēt sniegotus kalnus. Ir izvejas zivis un tiek vārīta zivju zupa. Prasām jautājumus - viņi grib zināt par mums, es - par viņiem. Mums visiem ir problēmas, tikai Sibīrijā tās ir daudz, daudz grūtākas. Šo ļaužu viesmīlība ir neizsmeļama, tiek plānots mūsu (mans un Laumas ar vīriem) atvaļinājums Magadānā. Saule spīd vēl 12-os naktī. Nevaru aizmigt, jo jādodomā tik daudz - par mūsu tautas likteni, par nākotni.

17. jūnijs

Pēdējo dienu Sibīrijā pavadu runājot ar 3 vecākās paaudzes pārstāvjiem.

Ruta Krezevska, kuņas tēvs bijis jurists Ludzā, izsūtīts 1941. g., nonācis Magadānā. Abi vecāki miruši 1942. g. Rutas vienīgais dēls nomiris nesen. Ruta māca mazmeitiņai latviešu valodu.

Elza Laurenko strādājusi Valkas pilsētas valdē par sekretāri. Palīdzējusi meža brāļiem. Izsūtīta reizē ar vecākiem 1946. g., 22 gadu vecumā. Māte un tēvs ceļā uz Magadānu nomiruši. Visu vasaru slimojusi, tomēr bijis jāstrādā - jāzāgē malka un jāgana cūkas. 1953. g. viņa atrbrīvota. 1955. g. apprecas un paliek Magadānā. Tāpat kā Rutai K., dēls nomiris 32 gadu vecumā. 8 mēnešus vēlāk nomiris vīrs.

Magadānā nav luterāņu baznīcas, tāpēc dēlu kristījusi adventistu baznīcā, kuņu būvējuši amerikāņi. Viņa saka: "Visa mana dzīve ir bijusi viena liela mocība". Pieminekļa atklāšanas dienā Elzai bijis grūti - palikusi pilnīgi slima, jo jutusi, ka kalns kustās no miroņiem.

Dzejnieks Imants Ziedonis ziedoni.

Konstantins Elias bijis Valkas rajona Trikatas aptiekieris. Izsūtīts 1944. g. oktobrī, divas dienas pēc padomju kaŗaspēka ienākšanas. Notiesāts un ieslodzīts Rīgas cietumā, tad 40 dienas pavadījis vagonā līdz Krasnojarskai. Bijis pusbadā un vienās utīs. Ar kājām bijis jānoiet 200 km līdz Ačinskas "lāģerim". No disintērijas zaudējis svaru. Svēris tikai 49 kg. Ēdis zivis un dzēris upes ūdeni. "Lāģeri" viņu pamanījis pavārs, jo viņam bijis labs mētelis. Par mēteli viņš dabūjis maizi un kartupeļus, arī darbu virtuvē. Tā izdzīvojis. Sākumā strādājis meža darbus, bet 6. ieslodzīšanas gadā tapis par "felšeri" (?). Tēvs atsūtījis zāles. Varējis palīdzēt citiem. Par krievu valodas nemācēšanu vairākkārt piekauts. Tas licis viņam valodu ātri iemācīties. 1951. g. ar kuģi aizbraucis uz Magadānu, kur 2 gadus nostrādājis Kalimas soda nometnē. Atbrīvots 1953. g. 41 gadu nostrādājis aptieku pārvaldē kā priekšnieka palīgs. Pensionējies 1994. g. "Jūs, droši vien, gribat zināt, kāpēc neatgriezies Latvijā", viņš sacīja. "Nevarēju tāpēc, ka skaitījos tautas nodevējs. Sarakstījos ar māti, kuŗa teica: Tu

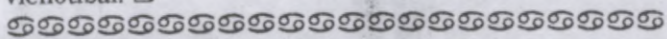
Rīgā dzīvot nevari, jo nedabūsi atbildīgu darbu. Mātes brālis atgriezās, dzērumā izrunājās un tika notiesāts uz vēl 8 gadiem." Konstantīns apprecējās krievieti, un viņiem ir 39 gadu vecs dēls. "Jūtos kā ķilnieks. Latviju nevaru atļauties." Viņš lūdza rietumlatviešus viņu neaizmirst.

Laiks braukt uz lidlauku. Pa ceļam pietājamies pie upītes, lai baudītu Natašas garšīgo kafiju un laša pīrāgu. Apsolāmies tikties Rīgā. Paliek smagi ap sirdi, jo nezinu, vai būs lemts kādreiz atgriezties.

Pirmdienā Sibīrijā aizgājusi, bet priekšā stāv vēl viena pirmdienā Amerikā. Aļaskā mani laipni sagaida smaidoši imigrācijas ierēdņi. Nav slikti būt amerikānietei! Toties Čikāgā ir liels negaiss. Netieku mājā līdz 18. jūnija rītam. Amerikā visbiežāk prasītais jautājums ir - nu, ko tad tie latvieši tur Sibīrijā dara? Mana atbilde ir vienkārša - viņi dzīvo tāpat, kā mēs, ne naidīgā, bet viņiem ierastā vidē.

Sibīrijā latvieši ir pazīstami kā apzinīgi strādnieki.. Tie ir ieguvuši vietējo iedzīvotāju cieņu un atzinību. Vairākumam ir "jauktas ģimenes". Jāatceras, ka viņi nāk no Latvijas zudušās paaudzes - izsūtīti kā bērni, sasnieguši pilngadību Sibīrijā, iemilējušies un tur apprecējušies. Daudziem bērni nezina latviešu valodu.

Ko Sibīrijas latvieši grib no mums? Viņi grib, lai viņus neuzskata par otrās šķiras latviešiem. Viņi grib, lai viņiem palīdz saglabāt latvietību, veicinot nacionālās pašapziņas, tautas vēsturiskā un kultūras mantojuma izpratnes atdzimšanu. Viņi vēlas, lai palīdzam viņiem iegūt atvieglinātu ceļošanu uz Latviju (šobrīd viņiem ir vajadzīgs ielūgums un vīza, par ko jāmaksā). Viņi vēlas, lai viņus neaizmirst. Atšķirīgi no daudziem citiem latviešiem, neviens man neprasija materiālu palīdzību. Ko mēs, Rietumos dzīvojošie latvieši, varam sniegt Sibīrijas latviešiem? Galvenokārt, izpratni - nesodīt viņus par izvēlēm, kas viņiem bija jātaisa pēc atbrīvošanas no gulāgiem un PSRS sabrukšanas. Atcerēsimies, ka liktenis, ne mēs paši izšķīra, uz kuŗu pusī mums iet - trimdā uz Rietumiem, vai vergu no metnēm Austrumos. Sūtīsim grāmatas un latviešu valodas skolotājus. Palīdzēsim ierakstīt izsūtīto likteņstāstus. Sniegsim garīgu atbalstu caur draudzēm. Veicināsim draudzības saites un rādīsim priekšzīmi latviešu tautas vienotībai. □

LATVIEŠU LITERĀTU SAIMEI

iesniegums Latviešu Rakstnieku Apvienībai (LaRAi) - pēcsvētku laikā labota un papildināta versija.

Mūsu paredzētā 24. jūlija Klivlandes Dziesmu svētku saietā nebūšu un tāpēc vēlos ar sekojošo piedalīties pārrunās, kuŗas, skaidra nākotnes virziena nosprausšanai izpaliēkot, var mums iznākt pēdējās.

Pārspilējums? Nemaz. Ikvienam puslīdz atjautīgam, aktīvam trimdas - tagad: diasporas - loceklim bijis skaidrs, ka jau labu laiku 'sabiedriskais' pamatīgi 'put'. Vienaldzība, 'inerce', dīlstošs dalībnieku skaits, bērnu sludinājumi 'Laikā'... lai kā to cilā un groza, pazīmju krājums (pakete) ir liels un smags. Fig. 1 (nākamā lpp.) rāda tipisku mūsu 'kultūras vitalitātes' histogrammu (citas 'dzīvības pazīmes' iet līdzīgu ceļu). Par atsevišķām novirzēm un detaļām varam, protams, debatēt - bet literātūras jomā visi beigu posma rādītāji ir negatīvi: novecojusi un sarukusi lasītāju/abonentu bāze, slēgtas izdevniecības, 'jaunie' (kā autori un 'noņēmēji') sen vairs nenāk klāt, manuskripti noguļas atvilktnēs, apsikušas LaRAs rosmes, nez', vai pat trimdā radīto (t. s., mantojumu) Latvijas publika pilnībā uzzinās (Kas par to rūpējas?), utt... Turklāt: izmisīgi meklē kompetentus skolotājus, vēsturniekus, darbiniekus, rīkotājus, redaktorus un korrektoros; aprūkstas līdzekļi; literātu aprindas neizmanto jaunu (ne vien smadzeņu (datoru), bet

ari tiklu) tehnoloģiju; sabiedrības ikdienā ieviešas divvalodība; utj.. Izplēn tā šejienes latviskā infrastruktūra, kuŗa radošais meklē savienojumus un atsaucību. Tāpēc nebūsim 'pārsteigti', ka trimdai līdzī nojūk LaRA - esam sasniegumus un bēdās, tāpat cerībās un spējās cieši saistīti.

Latvijas neatkarības atjaunošana piesaka trimdas 'norietaim' paātrinājumu un loģisku galu. Neviena trimda nav dabīgs iestādījums un visas eventueli izmirst - dalībniekiem asimilējoties vai, pie labvēlīgas apstākļu maiņas, atgriežoties dzimtenē (Paliek 'etniski klubiņi', rituāli, nostalgija.). Mijiedarbes cikls ir nežēlīgāks: jo vairāk 'aktīvo' atpakaļbraucēju rindās, jo straujāk apstāst pasākumi mitnes zemē, tad arvien nepievilcīgāka tur 'apgrozība', un... aiziet: nostiprinājas 'lai put' mentalitāte ('kas man tur ko darīt?'). Tādu lejupspirāli veidojam arī mēs - piem., trimdas autori (gan pārāk bieži pašizmaksas ceļā) kārto savu darbu iespēšanu Latvijā. Nenoliedzami: tur ir pulka vairāk lasītāju (lai cik maza daļa var atļauties pie patreizējām cenām grāmatas pirkt) un, galvenais, darbs 'tur paliks'. Pat ja paši neatgriežamies - vismaz padarītais var 'pārņakt'... kā sveiciens, ciema kukulis. Kā piedzīvojumu liecība. Varbūt - kā atvadu mājiens. 'Ar savējiem būt kopā' - normāla, cilvēciska tieksme. Kā nekā, ilgi esam sludinājuši (un 'sakarnieku kuŗu' laikos lauzuši šķēpus par/pre) 'vienotu latviešu kultūru... te, beidzot, viena viņas līdz šim nepazīta daļa būs. Tāda gājiena pienesums - ne vien tiešais 'produkts', bet arī radošā enerģija, pārrunas, kolēģu līdzdarbība. kontakts ar publiku - tomēr izpaliek diasporai. Lēnam izgaro mūsu trumuļa 'tvaiks'.

Kāda vaina tādai 'bildei'? Pārsteidzības vaina! Fakts: tikai, apm., 10% 'latviskās izcelsmes' diasporā izkaisīto pieprasījuši Latvijas pilsonību (piedalījušies vēlēšanās, utt). Tātad... 90% 'paliek uz vietas', vai citīgi 'turisto', lai ko visus šos gadus esam teikuši un mācījuši par 'ciņas mērķiem', 'atgriešanos' utt. Vai pēdējo 6 gadu masīvā, bet reizēm neapdomātā 'palīdzība Latvijai' nav sava veida atpirkšanās? Tādējāda pienākumu 'pārtulkošana' tīri materiālā plāksnē, ko tas nozīmē - cits temats.

Juceklīgā pārejas posma vērtējumi būs diezgan pretrunīgi. Tuvplānā tomēr jāvaicā: vai 50 trimdas gados uzcelto jāizdomolē tik steidzīgi, gandrīz vai ar misionāru degsmi! Vai trimdas noriets iznāktu tik 'straujš' bez pašu rīcības (arī: malā stāvēšana izvēles brīžos) - un vai nemetas skumji, ka par sekām pie tam (vienmēr: pārāk vēlu) esam 'pārsteigti'?

Visus šos gadus mērķis bija skaidrs - taču: Latvijas atbrīvošana! - un, lai kā atsevišķi/kopā centāties to panākt, 'pielikt roku'. tomēr darbojās domāšanas spējas, vismaz - emocijas; pasākumi bija daudzi un dažādi, sazinājāties, debatējām... bet pēkšņi... iestājies liktenīgs issavienojums. Izslēgts: (patiesībā: bankrotējis) pazīstamais 'pret' pols, isto 'par' vēl meklējam... un arvien manāmāk katrs rīkojamies uz savu roku, izkaisīti. Ir 'morāls pienākums' palīdzēt Latvijai - lai gan ne tik krasi materiālos apmēros, kā viens otrs turienes tautietis sagaida un noteikti ne tāpēc, ka esam 'labāk dzīvojuši', varam 'atļauties', tas mūsu 'uzdevums' (paldies, paši spēsim izlemt!)... tamlīdzīgi viedokļi lieku rīcī liecina, cik 'mēs' esam 'viņiem' nepazīstami (un ar demokrātiskām pretenzijām veselam slānim - nepatikami). Bet paralēli pastāv arī morāls un asi praktisks pienākums *savas* mājas (diasporas 90%) neizputināt pirms laika. Kāda tām būs nozīme - bez uzpošanas, remontiem, 'redzamības'? Rīcības spējām? Dzīvu pasākumu enerģijas, skaņas? Kopsaucēja?

Seši, septiņi gadi aizskrējuši, trimdas vairākums 'repatriējies' nav (un tāds formulējums uzrunātos, diemžēl, līdzina aprindām, kuŗām derētu no Latvijas doties lielās 'matušķas' virzienā). Laimējies tiem, kas dzimtenē nozagto

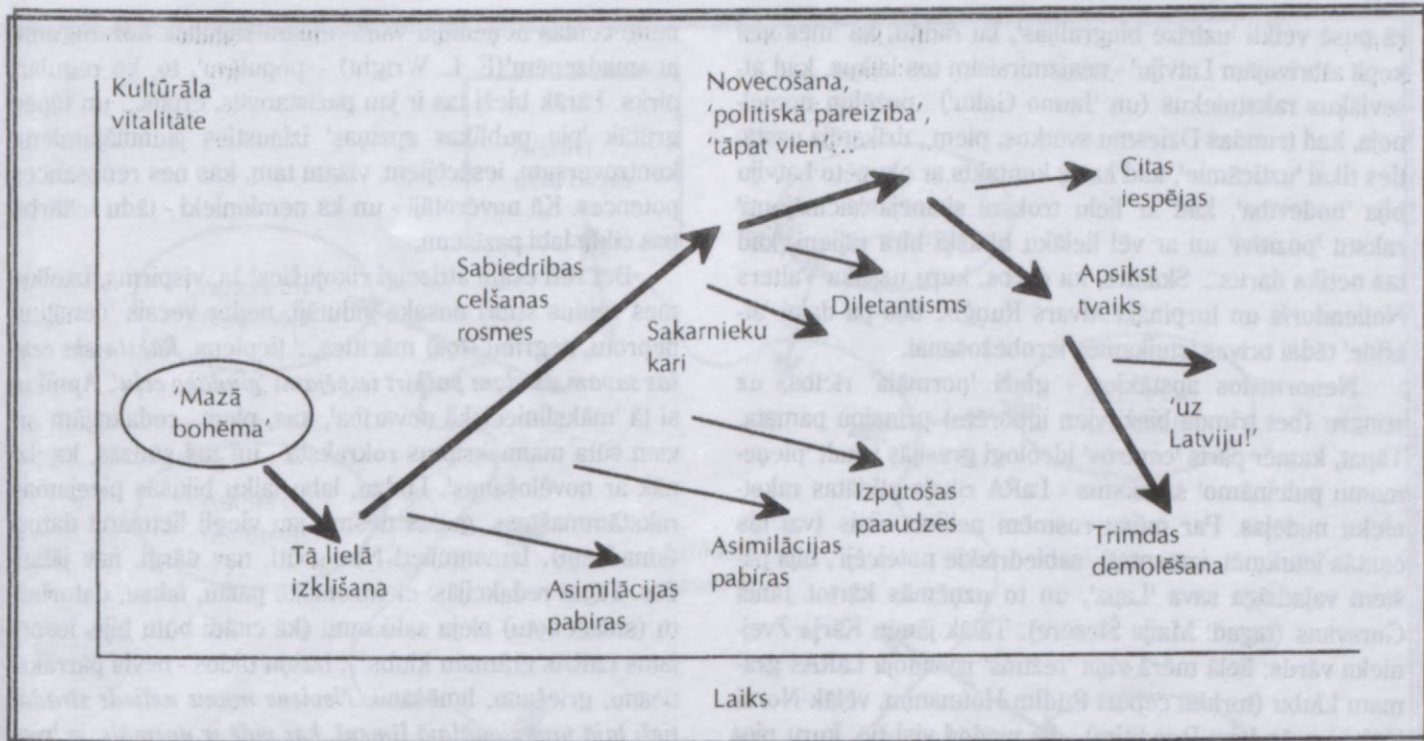

Fig. 1: kultūrālās vitalitātes izputēšana

atguvuši un var tur mierīgi 'iekārtoties'; cepuri nost jaunās un vidējās paaudzes pārstāvju priekšā, kas sevi 'pārdēstījuši' un nes Latvijai jaunus spēkus; bet oficiantiem sāk ataust, ka caurmēra pensitīm pliks aicinājums šejienes iedzīvīvo nojaukt un visu atsākt trešo reizi no pamatiem nav pārāk pievilcīgs. Tātad (lai cik tas momentā skaitās 'nepatriotiski') ... lielā mērā uz kādu laiku vēl 'paliekam'. Ja paliekam, kādi paliekam? Ko mums dod gandrīz pilnīga 'uzmanības' pievēršana 'notikumiem' Latvijā; trimdas arhīvu un materiālu nesakopošana, neapstrādāšana, pamešana; fondu piešķirumu un citu līdzekļu vai simtprocentīga nodošana Latvijas projektiem un 'vajadzībām'; utt.? No tā jau ierobežotās, izirstošās bāzes atraujam dzinējspēku diasporas rosmēm un tām pa vienai velkam pāri stripu. Ja te kāds 'pārsteigums', tad tas, ka rīkojamies tik neapzināti. Padodamies savādai inercei.

Pirmā atkāpe: *tālāka diasporas palīdzība neizšķirs, nav kritiska, varbūt pat neietekmēs Latvijas nākotni - to izšķirs Latvijas iedzīvotāji paši. Toties, galīga nodošanās tādai 'palīdzībai' paātrinās aktīvas diasporas likvidēšanu.* Diasporai vajadzīga sava vienreizēja (unikāla) pastāvēšanas jēga, jauns savs 'uzdevums', ja tā varētu teikt - un tas neizlobīsies no nemitīgas vienvirziena 'ziedošanas'.

Otrā: kur reiz 'atlauzto zaru' izdevīgos brīžos apkalpoja viņpusē kultūrālās 'misijas', šodien no *brīvās Latvijas nekādu palīdzību nevaram sagaidīt* (to, šķiet, nesapēms arī grimstošais kultūrālais sektors Latvijā). 'Ideju sacensības' vietā (kas tomēr pasākumos ievēda zināmu fokusu) stājas 'populārais', krasi komerciālais, 'starptautiskais', sekli sensacionālais. Beidzot 'kultūra pieder tautai' - par tik, cik tā vēlas to iepirkt.

Trešā: ja kas 'iet', tad tieši viegli izklaides un uzjautrinājuma žanra gabali, ziņojumi, ceļojumu apraksti; neiet gandrīz viss 'nopietnais' - apceres, kritika, recenzijas, esajas, vēsturiskais, 'lieli' romāni, 'laikmeta liecības' un, it īpaši, - drāma, dzeja. Nav 'jauno', kas 'iemūžina' savas paaudzes. *Ne vien noplok izdoto darbu skaits, bet izplēn arī 'svarīgums'...* t. s., 'kultūras balasta' vietā nāk čalošana. Tas nozīmē, ka pat izcilam, vērtīgam iznāks gaŗāks un grūtāks ceļš atpakaļ uz Latvijas 'kopējo'.

Ceturta: ar cieņu ievērojot balvas un godalgas, tāpat vēl nozīmīgo devumu 'izglītībai', tieši *par kultūru kā tādu diasporās 'jumta' organizācijas neinteresējas.* Brīvā sabiedrībā ar nav vajadzīga tāda 'interese' - labi zinām, kā strādā 'norādījumu' režīmi. Turklāt LaRA ir visas diasporas

rakstnieku saime - un tai pie gadījuma (piem., arhīvu glabāšanas, kultūras vēstures projektiem) derētu vaicāt nevis amerocentriski 'ko ALA dara?', bet 'kādi šobrīd kultūras jomā būtu PBLA pienākumi?' T. i., kamēr vēl tāda 'PBLA' pastāv... jo 'P' vietā sen vajadzēja nākt 'D' (diasporas) - ievēlēja Latvijas valdība, kā nekā, tagad pārstāv turies 'brīvos'.

Tāpēc, visubeidzot, **piektā:** galvenās līnijās *mēs esam vieni paši. Pašiem jārikojas - bez glābēju meklēšanas.* Nav jāskatās 'uz ārpusi', jāskatās 'uz iekšu'. Arī tas nav pārsteigums.

Rakstnieks vienmēr bijis un būs 'viens pats'. Sirdsapziņas vadīts, viņš (līdzvērtīgi tāpat - *viņa*) pasūtīnājumus neievēro. Viņš iet izvēlēto ceļu, lai kāds tas būtu. Viņš ir 'brīvrātīgais' vārda pilnā nozīmē. Viņš nav (kā iecelts, atalgots politiķis, vai birokrats) 'atbildīgs' sabiedrības priekšā - tā, savukārt, sniegto pieņem, vai noraida pēc patikas, vajadzības, vai, t. s., 'gaumes', vienalga. Rakstnieks saprot: radīto iespiedis, izdos un pirk, varbūt arī ne; to vērtēs dažādīgi (ne vienmēr tūlīt, ne vienmēr pareizi); to pels, slavēs un nosodīs; to lasīs, to ignorēs; tam pieķersies un tas 'ieies', vai ne; to izmantos kā (labu, arī sliktu) paraugu, rosmi, mācību vielu; to sakopos, to aizmirsīs; retās reizēs darba darītājam pat samaksās, sniegs diplomu un izteiks 'atziņu' par 'nopelniem'... Bet 'pirmais ir vārds', rakstnieks ir suverēns. Viņu dzen nepieciešamība 'darīt savu'. Normālos apstākļos sabiedrība viņam nav neko parādā par 'mēģināšanu'. Par 'ierašanos', vai 'dienēšanu'. Tamlīdzīgi formulējumi radošu neatkarību cenšas piesiet 'sabiedrisku pakalpojumu' vezumam. Rakstnieks ir 'sabadarbinieks' tikai netieši (arī: netišām) - vārdi tomēr izsauc rīcību, 'domām ir sekas'. Drīzāk, viņš ir sabiedrībā plaši pieņemtam bīstams - it īpaši ar trāpīgiem aizrādījumiem, humoru, satīru. Viņš ir pārdomu, maiņu 'aģents', nelūgts ciemiņš, neparasts kompaņons. Liecinieks. Atmiņu vads. Visu to meistarojot: 'autors'.

Protams, trimdas rakstnieki veikuši savu 'brīvrātīgo' - pie tam, apbrīnojami daudz! - gluži nenormālos apstākļos. Viņi nav to darijuši, lai kļūtu miljonāri. Te nebūs smagi un dikti jāizklāsta, 'kāpēc viņi to darijuši' un dara vēl šodien.

Bet... ja rakstnieki ir tik briesmīgi, ietiepīgi 'neatkarīgi', ja 'nepiedalās' un 'nebidrojas', lai kā viņus lūgtu... kāpēc LaRA vispār dibinājās? - *Lai aizstāvētu un veicinātu kopējas intereses.* Patreizējā pārejas posmā, ka i vienā, i ot-

rā pusē veikli 'uzfrizē biogrāfijas', lai rādītu, kā 'mēs visi kopā atbrīvojām Latviju' - neaizmirsīsim tos laikus, kad atsevišķus rakstniekus (un 'Jauno Gaitu') nežēlīgi nomelnoja, kad trimdas Dziesmu svētkos, piem., drikstēja uzstāties tikai 'uzticāmie', kad katrs kontakts ar okupēto Latviju bija 'nodevība', kad ar lielu troksni skanēja 'aicinājumi' rakstīt 'pozitīvi' un ar vēl lielāku blikšķi bira rājienu, kad tas netika darīts... Skaidrs, ka darbs, kuŗu uzsāka Valters Nollendorfs un turpināja Aivars Ruņģis, bija pa daļai 'atbilde' tādai brīvas izteiksmes ierobežošanai.

Nenormālos apstākļos - gluži 'normāla' rīcība, uz stingru (bet trimdā bieži vien ignorētu) principu pamata. Tāpat, kamēr pāris 'centros' ideologi grāsījās izkalt 'pieņemamu pulcināmo' sarakstus - LaRA rikoja atklātas rakstnieku nedēļas. Par mūsu rosmēm nelikās zinīs (vai tās centās ietekmēt, izmantot) 'sabiedriskie noteicēji', bija pašiem vajadzīga sava 'Lapa', un to uzņēmās kārtot Jānis Gorsvāns (tagad: Maija Šlesere). Tālāk jāmin Kārļa Zvejnieka vārds: lielā mērā viņa 'režims' izveidoja LaRAs grāmatu klubu (turklāt cepuri Rūdim Hofmanim, vēlāk Norai Kūlai un Andrim Priedītim) - lai piedod visi tie, kuŗu pieņemumus te neatzīmēju!... vai nav pienācis pēdējais laiks LaRAs raibās vēstures rakstīšanai? - un klubs atkal bija kopēja mūsu 'atbilde', šoreiz trimdas izdevniecību putēšanai un slēgšanai. Secināsim: *LaRAs galvenās rosmes ir bijušās 'atbildes' - laikmetīgiem (un reizē praktiskiem) jautājumiem.* Tās varējām dot tikai ar kopējiem spēkiem, ar kopēju apņēmību. Tāpēc precīzi un bez emocijām jāvaicā: *kādi šodien būtu jautājumi, uz kuŗiem LaRAi derētu meklēt atbildes?... Vai ir vēl tādi? Ja ir, vai sanāks kopēji spēki, kopēja apņēmība atbildes meklēt?*

Un tāpēc te vajadzīga vēl viena atkāpe - ar skatu nākotnē. Būsim atklāti: arī ja rakstnieks pats izvēlas savu vientuļo 'uzdevumu' (dažs labs saka: 'sūtījumu'), arī ja viņš no vides 'distancējas' (jo citādi strādāt nevar), viņš tomēr neuzturas slēgtā kambarī - apziņā ielaužas dienas gaisma un ielas skaņas. Rakstnieks nav 'sādžas idiots', svēts vientiesis, kas ar savu 'izslēgtību', vai 'nevarību' drikst aizbildināties. Viņš zinās - cerams, labāk kā citi - kas notiek pasaulē, kas notiek valodā un politikā, ko dara (vai nedara) sabiedrība, ko pārdod veikali un sola tehnoloģija, kā veidojas cilvēka psihe. Kādas gaida izredzes. Kādas draud briesmas. Viss tas ir viņa izejviela. Neizbēgami - viņš ir novērotājs, pētnieks. Meklētājs.

Varbūt viņš gribēs 'esošo' aizstāvēt - ir arī tādi, kas aizstāv bijušo! - varbūt gribēs to mainīt, ir maiņās jau iesaistīts (labs franču vārds: 'engagē', angažēts)... un tāpēc nevar teikt, ka 'nepazīst publiku' (cik tā 'liela', 'maza', 'atjautīga, vai stulba), ka par to 'vienalga'; nevar ignorēt metodes 'kā tai tikt klāt', jo metodes vienmēr mainās; nevar neinteresēties par saziņu avotu iedarbību, jo vislabāk pateikto var necili, nevižīgi izplatīt, tas var pazust, to izmantos bez atļaujas; nevar sagaidīt, ka viņa vēlmes automatiski kaut kur tālāk 'sapratis'; ka tikai 'jāpasaka', un 'gan jau' kāds...; utj.. Nē tādi apsvērumi nav galvenais - 'pirmais ir vārds' - bet vārdam jāsigādā runāt spējas. Rakstnieks, vismaz instinktīvi, rūpējas par savu vārdu ceļojumu pie lasītāja. Un gaida atsauksmes.

Tāpēc, man liekas, ka rakstnieks - gribot, negribot - vienmēr bijis *multidimensionāls*. Viņam sākumā nepieciešama izdoma, bet tūlīt tālāk... *izteiksme* (Pirmais bija teicēja *runātais vārds* - līdz šai dienai tradīcija izvesta rakstnieku cēlienos.). Ar vidutāju - skriptoriju mūku, Gūtenberga (tālāk redakciju, izdevēju), telegrafa, radio, televīzijas - ierāšanos pieauga vārda 'metiens' (un tādā ziņā 'spēks'), bet rakstnieks atsvešinājās no publikas, tai 'pienāca anonīmi', no tālienes. Pieauga vidutāju kontrole, tirgus aprēķini. Kultūrā - 'mantu un preču' mentalitāte. Dabīgi, tās propo-

ntenti centās noņēmu vairākumam sagādāt 'kožamgumiņu smadzenēm' (F. L. Wright) - 'populāro', to, ko regulāri pirkts. Pārāk bieži tas ir jau pazīstamais, ērtais... un tāpēc grūtāk 'pie publikas apziņas' izlausties jauninājumiem, kontroversam, iesācējiem, visam tam, kas nes renesances potences. Kā novērotāji - un kā nemienieki - tādu iedarbības ciklu labi pazīstam.

Bet reti esam attiecīgi rikojušies! Ja, vispirms, izteiksmes veidus stipri nosaka vidutāji, neder vecais 'nemāku, neprotu, negribu (tos) mācīties...' tiepiens. *Rakstnieks cenšas savam vārdam pašķirt iespējami 'gludāko ceļu'*. Apnikusi tā 'mākslinieciskā nevarība', kas, piem., redakcijām arvien sūta manuskriptus rokrakstā - un tad sūdzās, ka 'iznāk ar novēlošanos'. Lūdzu, labu laiku bijušas pieejamas rakstāmmašīnas, gadus desmit jau viegli lietojami datori (smadzeņi). Izmantojiet! Nav grūti, nav dārgi, nav jābaidās. Tāpat redakcijās: elektronisko pastu, faksu, datorizētu (smaģenotu) sleju salikšanu (kā citādi būtu bijis iespējams LaRAs grāmatu klubs?), izziņu tīklos - nevis pārrakstīšanu, griešanu, limēšanu. *Neviens mums neliedz strādāt tieši tajā profesionālajā līmenī, kas vidē ir normāls*; ja 'modernizāciju' bez milzu debatēm pieņem darba vietā, kāpēc 'latviešu lietās' - kur katrs lieku pūļu ietaupījums svētgis, nes procentus - jaunas metodes izsauc nīgnu pretestību? Vai vienmēr jāsapinas mazvērtības ('re, cik mums tas grūti...') kompleksos? Interesants pētījums: par cik laicīga nepieķeršanās modernām metodēm veicinājusi trimdas 'norietu' (e-pastu, piem., tikai pēdējos pāris gados - pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas - uzstādīja ALA un LNAK, e-pasta adrese arvien nav LaRAi), it īpaši ievērojot, ka 'technotumsonibā' nenāks strādāt jauni darbinieki.

Laiks skrien nežēlīgi uz priekšu. Debates par 'riku pārvaldīšanu' ir galā un neveltisim simpatiju tiem, kas nav piedalījušies, nav pamēģinājuši roku. Hallooo... un: čau. Drīzāk, ievērosim pozitīvo: *atsevišķu diasporas rakstnieku rosmes nav apstājušās*, un pēdējā laikā, 'tradicionālām' likvidējoties, manāmas jaunas 'mazas izdevniecības', *izceļas pašizdošana un 'tieša tirgošana'* - kas izmanto minētos jaunus 'rikus' (LaRAs grāmatu klubs ir kopējs tāds pasākums.). Un arī tas nav 'pārsteigums', kaut kas ekstrēmi 'jauns'. Kā gara tēvu ņemsim Balzaku! Viens pats, izdevēju un konzervatīvas sabiedrības noraidīts, viņš ne tikai sarakstīja, bet arī salika, iespieda, iesēja, izsludināja un (tirgus laukumā stāvot!) pārdeva, apm., 40 romānus. Tajos laikos! Un mēs vēl tiepjam, ka *tagad* 'grūti'... Nē, 'grūti' nav. *Cribas* nav.

Balzaks nekautrējās 'papildināties', iziet citās dimensijās. Viņš nesa savu vārdu tālāk, tur, kur tam bija jāiet. Kaut kas līdzīgs notiek šodien - ne tikai ar diasporas rakstniekiem, bet plašā apjomā.

Saka, ka drīz dzīvosim 'tiklu pasaulē': katrs tai 'pieslēdzies' reizē būs 'autors' un 'noņēmējs', bez vidutājiem (Fig. 2 nākamās lpp. augšā). Uz to pusi dodamies - apm., 20% ASV 'baltās krāgas' darbinieku vairs birojā neierodas, bet ir, t. s., 'telestrādnieki' (*Vai tas nav dabīgs izkārtojums rakstniekam?*). Kā bieži vien pārāk aizrāvēis klaidonis tiklu topošā vidē varu ziņot, ka tajā, piem., regulāri iznāk vairāk kā 1000 'elektrožurnāli', t. s., 'e-zines', (tos 'abonē' tāpat, kā 'parastos')... kuŗiem 'papīra versija' nav. Tos (pilnīgi, vai pa daļām) izdrukā... vienalga kur. Tādējādi 'ierakstītais' krājas datu bazēs; tās pārmeklē 24 stundas dienā no tālienes. Viena ir "Project Gutenberg"; mērķis: uzstādīt tīklos pieejamus visas pasaules klasiskās literatūras tekstus, elektronisku bibliotēku. Līdzšinējās mūsu rosmes gaŗāmejojot apskatītas "Latvieši tīklos" sērijā, sākot ar 1997. g. 'Laika' janvāra numuriem. Bet... pietiks tāda 'evanģēlija'. Galvenais, lai pārdomām paliktu pāris tematiski jautājumi:

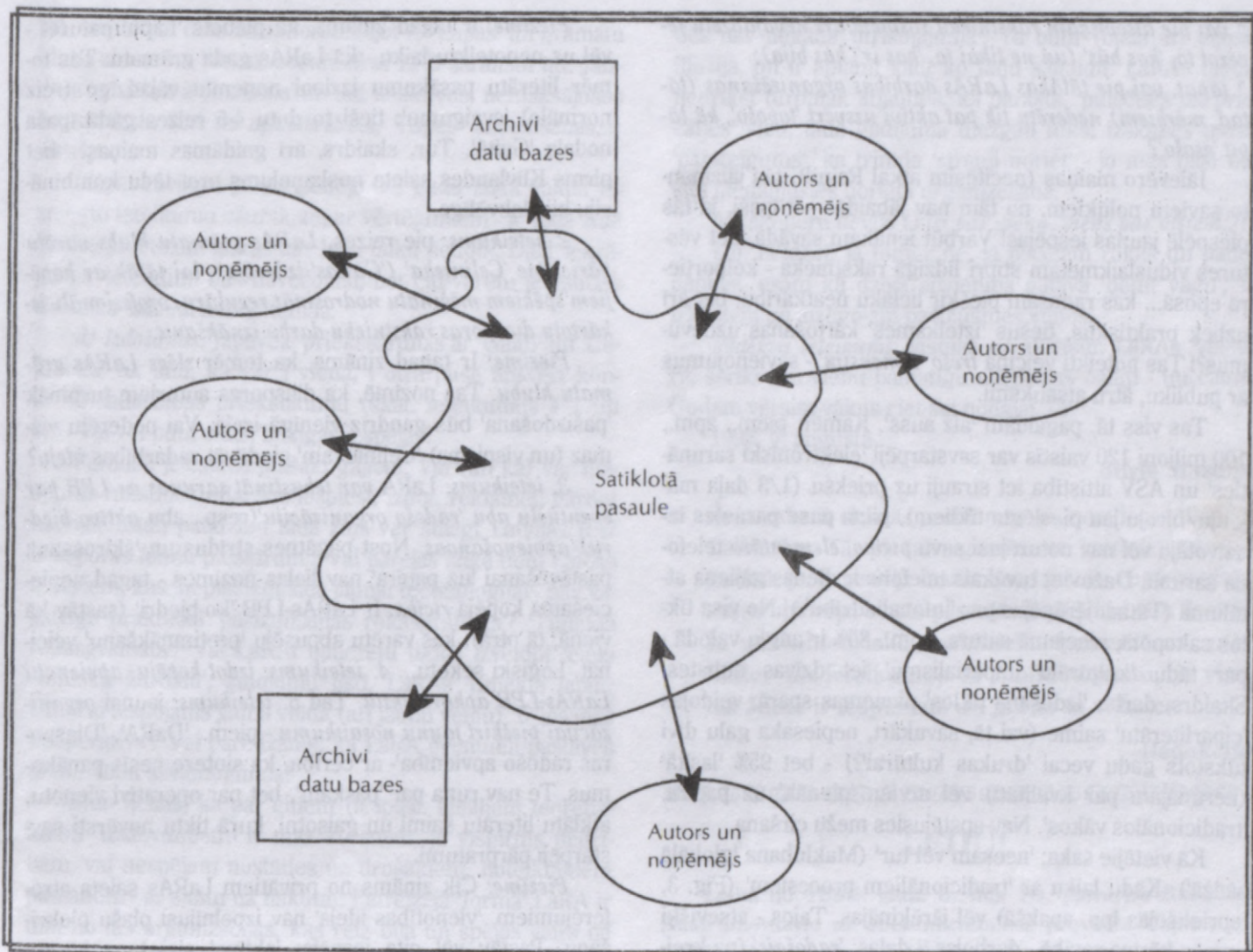

Fig. 2: satiklotā pasaule

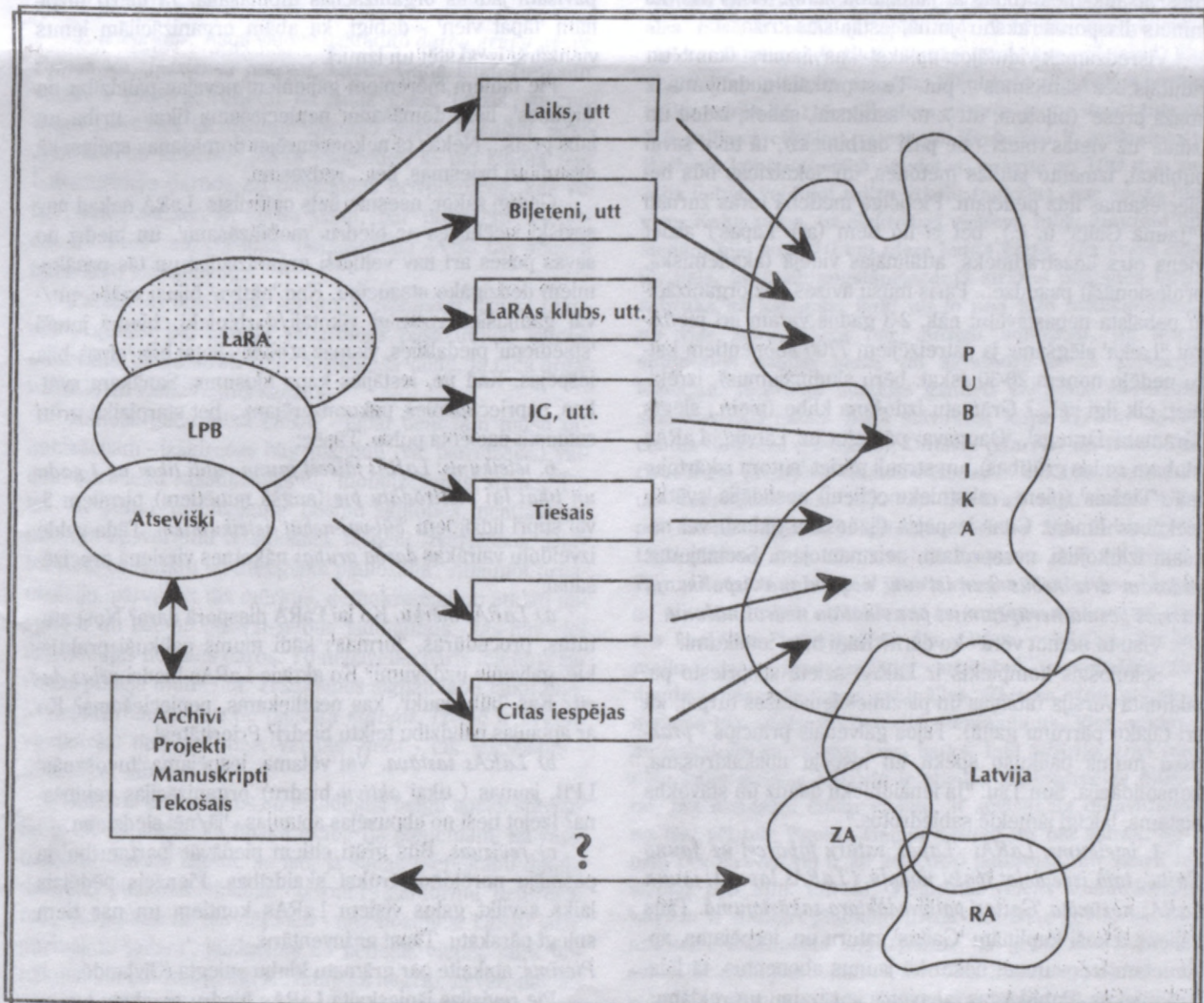

Fig. 3: procesi un savienojumi

* vai pie atsevišķām rakstnieku rosmēm arī nevajadzētu ievērot to, 'kas būs' (un ne tikai to, 'kas ir', 'kas bija');

* tāpat, vai pie tālākas LaRAs darbības organizēšanas (tātad, mērķiem) nederētu tik pat aktīvi uzsvērt 'topošo', kā lāpīt 'esošo'?

Jāievēro maiņas (necitēsim atkal Raini!), tās jāizmanīto saviem nolūkiem, no tām nav jābaidās - it īpaši, ja tās piespēlē jaunas iespējas! Varbūt ienākam savādā, bet vēstures viduslaikmetam stipri līdzīgā rakstnieka - kolportiera eposā... kas radošam piešķir lielāku neatkarību, bet arī uzliek praktiskus, tiešus 'izteiksmes' kārtošanas uzdevumus?! Tas noteikti veicina trešo 'dimensiju' - savienojumus ar publiku, ātru atsaukumi.

Tas viss tā, pagaidām 'aiz auss'. Kamēr, piem., apm., 100 miljoni 120 valstīs var savstarpēji 'elektroniski sarunāties' un ASV attīstība iet strauji uz priekšu (1/3 daļa mājokļu/biroju jau pieslēgta tīkliem), pilna puse pasaules iedzīvotāju vēl nav noturējusi savu pirmo, elementāro telefona sarunu. Dažviet tuvākais telefons ir dienas gājiena attālumā (Tātad: jā rūpējas par 'infonabadzību')! No visa tiklos sakopotā, pieejamā satura. apm., 85% ir angļu valodā - par tādu 'kultūrālu imperialismu' iet dzīvas debātes. Skaidrs, darbu 'izdošana tiklos' pieņemamas sparā, veidojas 'ciparliterātu' saime (vai tā, savukārt, nepiesaka galu divi tūkstoši gadu vecai 'drukāšanas kultūrai?') - bet 95% 'lasītā' (nerunājām par kvalitāti) vēl arvien 'pienāk' uz papīra, 'tradicionālos vākos'. Nav apstājusies mežu ciršana.

Kā vietējie saka: 'neesam vēl tur' (Makluhana 'globālā sādžā'). Kādu laiku ar 'tradicionāliem procesiem' (Fig. 3, iepriekšējās lpp. apakšā) vēl jā rēķinājas. Tajos - atsevišķi un pēc kārtas secībā - darbojas 3 daļas: 'radošais' (pa kreisi), 'vidutāji' (dabīgi, vidū) un 'publika, bez tiešas 'izsaukmes/atsaukmes' (bulta ar jautājuma zīmi). Visās trīs, kā minēts diasporas raksturojumā, iestājusies krīze.

Visredzamāk vidutājos: apstāst 'kas', izmirst 'kam', un vidutājs bez 'satiksmes'... put. Te stiprākais nodalījums ir 'mazā prese' (biļeteni, utt.): to 'saraksta', saliek, izdod un izdala 'uz vietas' (bieži - tie paši darbinieki), tā tuva savai publikai, izmanto jaunās metodes, un 'lokālziņas' būs nepieciešamas līdz pēdējam. Pieticīgā metienā turās žurnāli ('Jaunā Gaita' u. c.), bet ja no tiem (arī 'Lapas') aiziet viens otrs līdzstrādnieks, attālinājas vidējā (akadēmiskā, profesionālā) paaudze... Pāris mūsu avīzes bez organizāciju pabalsta nepastāvētu; nāk. 2-3 gados varam arī piedzīvot 'Laika' slēgšanu: ja patreizējiem 7700 abonentiem katru nedēļu noņem 20-30 (skat. bērņu sludinājumus), izrēķiniet: cik ilgi vēl...? Grāmatu izdošana klibo (piem., slēgts 'Grāmatu Draugs', 'Daugava' pārceļta uz Latviju, LaRAs klubam rodas grūtības), un strauji pāriet 'autora izkārtojumā'. 'Tiešais' (piem., rakstnieku cēlieni) noslīdējis 'svētku piekabes' līmenī. Citas iespējas ('izdošana tiklos') vēl neesam izlūkojuši, nesaprotam, neizmantojam. Secinājums: radošam drīz nebūs 'kur iet' un 'noņemšana' izpaliks, ja pārejas posmā nerūpējamies par vidutāju nodrošināšanu.

Visu to ņemot vērā - ko darīt? Kādi būtu ieteikumi?

Sekojošais komplekts ir LaRAs saietā apspriesto papildināta versija (atziņas un piezīmes ienākušas turpat, kā arī tālāku pārrunu gaitā). Tajos galvenais princips - praktiska mums palikušo spēku un iespēju noskaidrošana, konsolidācija. Sun Tsu: "Ja ienaidnieku daudz un stāvoklis bīstams, laicīgi jāmeklē sabiedrotos."

1. ieteikums: LaRAi 'Lapas' saturu jāpārceļ uz 'Jauno Gaitu', tajā izveidojot īpašu nodaļu ('LaRAs lapas'), jauna LaRAs nozīmēta 'Gaitas' palīgredaktora sakārtojumā. Tāds gājiens tekoši kuplinātu 'Gaitas' saturu un, iespējams, apvienotam izdevumam nestu kā jaunus abonentus, tā līdzstrādniekus. Publikā tas, ar pienācīgu izziņu un reklāmu, varētu izraisīt mazu interesi uzplaukumu.

Piezīme: ir tagad zināms, ka plānots 'Lapu' paturēt - vēl uz nenoteiktu laiku - kā LaRAs gada grāmatu. Tas tomēr literātu pasākumu izziņai noņemtu vajadzīgo (reiz normālo) 'svaigumu'; tieši to dotu 4-5 reizes gadā īpaša nodaļa 'Gaitā'. Tur, skaidrs, arī gaidāmas maiņas - bet pirms Klivlandes saietā noskaņojums pret tādu kombināciju bija labvēlīgs.

2. ieteikums: pie reizes, LaRAs grāmatu klubs varētu pāriet pie 'Ceļinieka' ('Gaitas' izdevēja), lai tālāk ar kopējiem spēkiem mēģinātu nodrošināt regulāru, profesionāli iekārtotu diasporas rakstnieku darbu iznākšanu.

Piezīme: Ir tagad zināms, ka tomēr slēgs LaRAs grāmatu klubu. Tas nozīmē, ka diasporas autoriem turpmāk 'pašizdošana' būs gandrīz vienīgā izeja. Vai nederētu vismaz (un vispirms) 'Ceļiniekam' piedāvāt sadarbības ideju?

3. ieteikums: LaRA var iekustināt sarunas ar LPB par eventuelu abu 'radošo organizāciju' (resp., abu aktīvo biedru) apvienošanu. Nost pagātnes strīdus un 'šķīrošanu'; pastāvēšanai 'uz papīra' nav lielas nozīmes - tagad nepieciešama kopēja rīcība. Ir LaRAs-LPB 'ko-biedri' (sastāv kā vienā, tā otrā), kas varētu abpusēji 'pretimnākšanu' veicināt. Loģiski sekotu... 4. ieteikums: izdot kopēju, apvienotu LaRAs-LPB apkārtrakstu. Tad 5. ieteikums: jaunai organizācijai piešķirt jaunu nosaukumu - piem., 'DaRA', 'Diasporas radošo apvienība' - ar cerību, ka sinteze nesis panākumus. Te nav runa par 'paskatu', bet par operatīvi vienotu, atklātu literātu saimi un gaisotni, kurā tiktu novērsti savstarpēji pārpratumi.

Piezīme: Cik zināms no privātiem LaRAs saietā atfērējumiem, 'vienotības ideja' nav izpelnījusi plašu piekrišanu. Pastāv vēl cita iespēja: 'aktīvo' aiziešana kā no LaRAs, tā no LPB - lai abas paliek 'formas', 'posteņi' - un pavisam jaunas organizācijas dibināšana. Ja inerti turpinām 'tāpat vien' - dabīgi, ka abām organizācijām lemts vienkārši izčākstēt un izmirt.

Piezīme: Cik zināms no privātiem LaRAs saietā atfērējumiem, 'vienotības ideja' nav izpelnījusi plašu piekrišanu. Pastāv vēl cita iespēja: 'aktīvo' aiziešana kā no LaRAs, tā no LPB - lai abas paliek 'formas', 'posteņi' - un pavisam jaunas organizācijas dibināšana. Ja inerti turpinām 'tāpat vien' - dabīgi, ka abām organizācijām lemts vienkārši izčākstēt un izmirt.

Pie tādiem mēreniem gājieniem nevajag palīdzību no 'ārpuses', lielu domāšanu; nepieciešama tikai - griba un labs prāts... Nekas tā nekonzentrējot domāšanas spējas, kā draudi un briesmas, bet... redzēsim.

Godīgi sakot, neesmu liels optimists. LaRA nekad nav sevišķi izcēlusies ar biedru 'mobilizēšanu', un biedri no savas puses arī nav veltījuši organizācijai un tās pasākumiem dedzīgāko atsaucību. Kad 'aktīva' bijusi valde, un/vai gadījušies rosmīgi rīkotāji/darbinieki, biedri jutuši 'spiedienu' piedalīties, vismaz atbildē - lietai bija 'elpa', bija iespējas. Kad ne, iestājies kapa klusums. Sanākam svētkos, papricājāmie, pakomizerējam... bet starplaikā grūti sataustīt pacienta pulsu. Tāpēc:

6. ieteikums: LaRAi jāieceļ jauno valdi tikai uz 1 gadu un tikai lai piestrādātu pie (augšā minētiem) pirmiem 5, vai stipri līdzīgiem 'būt-vai-nebūt' ieteikumiem. Tāda valde izveidotu vairākas darba grupas nākotnes virziena precizēšanai:

a) LaRAs mērķu. Ko lai LaRA diasporā dara? Nost stātūtus, procedūras, 'formas'; kādi mums palikuši praktiskie, galvenie uzdevumi? Ko aktīvie LaRAs biedri vēlas darīt? Kas 'būtu jauki', kas neatliekams, nepieciešams? Ko ar aptaujas palīdzību teiktu biedri? Prioritātes!

b) LaRAs sastāva. Vai vēlams, iespējama 'tuvošanās' LPB, jaunas (tikai aktīvu biedru) organizācijas veidošana? Izejot tieši no abpusējas aptaujas - 'jā/nē' slēdzieni.

c) revīzijas. Būs grūti citiem piedāvāt 'partnerību' ja pašmāju norēķinos trūkst skaidrības. Pienācis pēdējais laiks savilkāt galus visiem LaRAs kontiem un par tiem sniegt pārskatu. Tāpat ar inventāru.

Piezīme: atskaite par grāmatu klubu sniegta Klivlandē.

Pie revīzijas jāpieskaita LaRAs biedru saraksta 'uzpasa' - izmantojot modernus saziņlīdzekļus (piem., e-pas-

tu), izveidojot datu bazi, kombinējot ar 'Lapas' un grāmatu kluba abonentu listēm, eventuēli ar LPB sarakstu utt. Jāizdara 'pēdējais aicinājums' un tad neaktīvos, nemaksājošos no saraksta (un no apkārtraksta, 'Lapas' saņemšanas...) jāstribo.

Tāpat revīzijai jāveic pēdējo 3-5 gadu laikā valdei iesniegto ieteikumu caurskate, ar vērtējumiem - jo tādā ziņā biedru pārrunām nekas nav labu laiku nodots. Daži 'iekrājušies' ieteikumi būs novecojuši, bet citi varētu iekļauties aktuālās 'būt-vai-nebūt' temās.

d) *Izdošanas.* Jāpaveic priekšsarunas ar 'Gaitu' un 'Ceļinieku' tik tālu, ka var i vienā, i otrā pusē apsvērt konkrētu sadarbības priekšlikumu (skat. ieteikumus # 1 un #2). Vai vēl būtu citas, līdzīgas iespējas?

Paralēli jāieskicē plašāki gājieni. Vai (un kā) var diasporas rakstnieku darbus iespiest, izdot, reklamēt, pārdot Latvijā? Kādu palīdzību tādā ziņā var sniegt Latvijas RA? Diasporas fondu piešķirumi? Vai pārejas laikā tiem LaRAS biedriem, kas 'nepieslēgušies jaunai tehnoloģijai', nav vajadzīga praktiska 'pašizdošanas rokasgrāmata'? 'Timekļa rokasgrāmata'? Vai LaRAi nederētu tiklos izveidot 'elektronisku žurnālu', ziņojumu listi, LaRAS 'timekļa lapu'? Utt. Vai iespējams jauna veida (arī jaunu veidu) 'izdošanas kooperatīvs'? Vai paredzams, ka LaRA eventuēli pastāvēs tikai... tiklu savienojumos?

Man liekas, ka par citiem (it īpaši: ideāliem teoretiskiem) 'uzdevumiem' ir maz ko runāt, ja vispirms negribam, vai nespējam nostāties uz drošākiem, noteiktākiem pamatiem - ar skatu uz nākotni. Patreizējā 'formā' LaRA ir tālu no tās organizācijas, kas reiz bija un spējās vairs ne tāda, kas varētu uzņemt jaunus, vai stipri mainītus pieņēmumus. Nesagaidīsim arī, ka bez reformām pieteiksies 'glābt' pāris 'fanātiķu'.

7. *ieteikums:* visus valdes uzstādīto darba grupu apsvērumus un slēdzienus paziņot 'Lapā'. Gada laikā (teiksim: vēlākais 1998. g. rudenī) lai iznāk īpašs 'Lapas' specnumurs ar valdes aicinājumu (pēdējo reizi!) *nobalsot 'par/pret' ieteiktu nākotnes plānu* - sagaidot, ka pie katras 'par' balss tālākos darbos arī pieteiksies brīvprātīgais, kas vēlas plānus īstenot. Ar vārdu sakot, 'par' nozīmētu: 'es piedalos'. 'Pret', atturēšanās, nebalsošana - viss tas apliecinātu dziļu vienaldzību.

Positīvam iznākuma sekotu 8. *ieteikums:* jaunu (*aktīvo*) organizāciju, jaunus sadarbības pasākumus, jaunus projektus, lai konkrēti veido aiznākošā valde. Ja tāda organizācija un valde mums sanāks.

Nākošā gada laikā LaRAi - tāpat daudzām mūsu organizācijām - izšķirošas būs 'pagaidu (vai patreizējās) valdes' talcinieku sasaukšanas un 'mobilizēšanas' spējas. Tālāk: uz jaunu 'turpinājuma' posmu skatoties, neatlaidīga, mierīga apsvērumu izsaukšana, iespēju izvērtēšana. Darba vietā to sauktu - 'stratēģiska plānošana'. Atjaunot organizāciju, pārvērtēt tās mērķus, demokrātiski un atklāti apspriest un izlemt 'būt-vai-nebūt' jautājumus - tas nav vienas nedēļas nogaļas darbs. To nepaveiks pāris telefona sarunas pēdējā momentā. Trauksmes signāli labu laiku bijuši nepārprotami - un tie piesaka *maiņas*. Izvēle ir brutāli vienkārša: tām padoties, vai tās virzīt - cik iespējams - mums par labu.

Gandrīz nemanot esam ieslidējuši beigu spēlē; stāvoklis ir tik nopietns, ka tālākā rīcībā (ja pieņemam, ka vajadzīga un varam izlemt, *ko* isti; ja sanāk pietiekami daudz darītāju) puskoka lēkšanai - bezmērķīgai formu 'uzturēšanai', 'turpināšanai' tās dēļ vien - nav nozīmes. LaRAi jāsapurinājas, 'jādara', jāizkustas no bēdīgās vietas, kurā nonākusi, vai beidzot galīgi jāizlemj, ka negrib, nevar, nav iespējams. Vienādi, vai otrādi - lai pasaka visi pēc kārtas, kā to dara parlamentā. Pāris cilvēkiem atkal 'visu vārdā' riko-

ties nav nekāds 'atrisinājums'. Tā būtu (bieži arī bijusi) illūzija, un ir aplami kaut' ko tādu sagaidīt. LaRAS biedri nedrīkst turpmāk atļauties, kā parasts, 'pulcēties un priecāties' vien; tādā gadījumā diezgan tukši izskanēs mūsu 'pārsteigums', ka trimda 'strauji noriet' - jo mēs paši būsim piedalījušies norieta organizēšanā.

Musketieņu devīzi (*Visi par vienu, viens par visiem!*)!

Un, beidzot, ja tomēr ne, ja paceļam rokas un pado-damies, esam kā dzīva apvienība gatava 'ņemt vāgu', ja izklistam un aizlīgojam pašplūsmes viļņos,

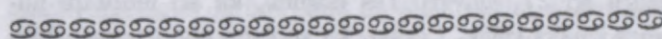
Pēdējais ieteikums: vismaz uzrakstīsim LaRAS 'vēsturi', sarīkosim vienu pamatīgu slēgšanas ballīti - un cauri. Godam vērsim vākus ciet šai nodaļai. □

1997. g. augustā

Juris Mazutis

▼ Šajā rakstā skartās problēmas jau neattiecas tikai uz LaRA vien. Tās piedzīvo gandrīz vai katra latviešu organizācija, it sevišķi mazākajos latviešu centros visās mūsu apmetņu vietās pasaulē. Tādēļ lūdzam lasītāju un sabiedrisko darbinieku komentārus, piebildes un ieteikumus ar atbildes pastu, ja vien tas Jums ir iespējams un ja Jūs to vēlaties.

Redakcija

LEDŪ!

Laikā no 1998. gada 6. līdz 10. janvārim Kanadas Austrumontario un Rietumkvebekas provinču daļas piemeklēja līdz šim nepiedzīvota salstoša lietus vētra, kas kļuva par lielāko dabas katastrofu Kanadas jaunāko laiku vēsturē un brīdi draudēja ar pilnīgu tumsu visai Montreals pilsētas plašākai apkaimei. Sabruka gandrīz viss elektrības piegādes tīkls. Palika tikai viens pievads, kas paglāba no pilnīgas tumsas. Vienubrīd elektrības strāva trūka vairāk kā 1,4 miljoniem patērētāju un skarti bija ap 3,5 miljonu cilvēku (pusei no Kvebekas 7 miljoniem!). Pavisam kopā, atkarībā no vietas, nokrita ap 100 mm salsis lietus, veidojot milzu atkalu (apkalu), kas sedza itin visu. Koku zaros, uz elektrības vadiem, māju jumtiem un sienām bija no 9-10 cm bieža ledus kārtā. Tās svars bija tik liels, ka lielie augstsprieguma strāvas piegādes torpi sabruka kā kastīņas, koki un to zari lūza brakšķēdami, un visa zeme kļuva par milzīgu slidotavu, pa kuŗu slidinoties daudzi lauza vai savainoja savus ķermeņa locekļus. Rezultātā apstājās gandrīz vai visas normālās sadzīves aktivitātes. Kaŗa stāvoklis, kuŗā kārtību ievest centās Kanadas (Kretjens), Ontario (Harris) un Kvebekas (Bušārds) premjeri, iesaistot Kanadas armijas kaŗavīrus un rezervistus (līdz 15,000). Uz brīdi apdraudēta bija pat ūdens piegāde, jo pumpju darbība bija ierobežota. Lielā pilsētas daļā ūdens nebija lietojams tieši no krāna. Pirms lietošanas tas bija jāvāra vismaz 5 minūtes. Vienīgo siltumu mājās varēja iegūt ar kāmīnu, malkas vai gāzes kurināmo krāsnīņu un ģenerātoru palīdzību. Trūka malkas, jo neviens ar šādu varbūtību, ka vajadzēs tik daudz kurināmā nebija rēķinājies. Ziemas vidū nejedomājams bija sveču un bateriju pieprasījums. Visa apkārtnē izskatījās kā milzīgs kaŗa lauks. Īstā Sibīrija. Divi nedēļu laikā strāvas piegāde ir atjaunota Montreals pilsētai, bet daudzām citām vietām, it sevišķi uz dienvidiem no tās, vēl būs jāgaida vismaz nedēļu un pat vairāk. Šobrīd bez strāvas vēl ir ap 200,000 patērētāju un skarti ir vismaz 0,5 milj. cilvēki. Visgrūtāk veicas zemniekiem, kuŗiem ir dažkārt jānokauj piena ražotājas govīs, lai samazinātu eventuēlos zaudējumus. Ir grūti lēst kopējos saimnieciskos zaudējumus, bet tie, droši vien, sniegsies vairākos biljonus dolāru. Tam visam jāpieskaita veselības traucējumi un citas lietas, kas vispār nav aprēķināmas.

Elektriķiem strāvas piegādes atjaunošanā talkā ar aizkavējumu nāca Kanadas armija (provincas valdības aicināta) un daudzi citi izpalīgi no citām Kanadas provincēm un pat no ASV. Viņu palīdzība izrādījās sevišķi nozīmīga, jo armijai ir izteikts darbības režīms un sazināšanās dienests, kāds krīzes situācijā pietrūka civilistiem. Desmitiem tūkstošu iedzīvotāju bija jāmeklē patvērums steigā iekārtotās telpās sporta arēnās un skolu auditorijās. Bērniem skolas nebija 2 nedēļas. Mācības augstākās mācību iestādēs tika pārtrauktas. Bija upuži: triekas, ugunsgrēkos piemeklētie, oglekļa monoksīda saindētie, skaitā pāri 20. Elektriķu piegādes tīkla atjaunošana prasis vēl vismaz vairākas nedēļas un arī tad daži tā nozarojumi būs tikai pagaidu izlīdzināšanās. Pilnīga sistēmas atjaunošana varētu ilgt 4 mēnešus. Jācer, ka starplaikā nenāks cita vētra vai liels sniegpuenis, kas viss ir iespējams, jo tieši februāris un marts Austrumkanadā ir šajā ziņā nežēligi.

Rezultātā MLB Ziņotājs nevarēja iznākt laikus (pirmo reizi turpat 23 gadu laikā), jo nebija nekādas iespējas to uzrakstīt un iespiest. Tādēļ lasītājiem redakcija jāatvaino par negaidīto nokavēšanos. Arī decembra sākumā, sakarā ar Kanadas pasta streiku, bija dažādi aizkavējumi izdevuma piegādē, it sevišķi ASV. Apstākļi Montreālas pilsētā šobrīd ir ievērojami uzlabojušies, bet nebūt nav pilnīgi droši. Ceram, ka MLB Ziņotāja janvāra numuru varēsīm izsūtīt ap 27. janvāri. Tas nozīmē, ka arī februāra numurs iznāks vēlāk. Ceram, ka varēsīm atgūt ierasto kārtību ar martu. Starplaikā lūdzam lasītājus būt pacietīgus un izprast patreizējo stāvokli. Par to Jums iepriekšējs paldies! Tālāk seko reportāža par piedzīvoto.

5. janvārī sākās meteoroloģiskā biroja izziņotā salstošā lietus vētra (reģistrēti 11,6 mm). Logus grabināja ledus kristalli. Ap pusnakti pirmo reizi izdzisa elektrības uguns. Tās atgriezās **6. janvāra rīta stundā, plkst. 5.40**, un ilga 2 stundas, lai neatgrieztos ilgu laiku. Rīta gaismai austot, daba bija tērpusies neparastā ledus kristallā. Ietnes un ceļi bija kļuvuši tik slideni, ka daudzi nevēlējās atstāt savus mājokļus. Tas vēl nebija nekas neparasts. Laiku pa laikam, gandrīz katru ziemu, kaut kas līdzīgs jau šie arvien notiek. Lai uzturētu mājā siltumu bija jāiekurina kamins. Lai tiktu pie karsta padzēriena, ūdens bija jāuzvāra uz malkas pagāju liesmām. Lai nesaltu bija jāuzvelk silts džemperis zem svārkjiem, virs tiem - vēja jaka un tad vēl šalle, ziemas mētelis un cepure. Šādā apģērbā bija jādzīvo nākamās dienas. Laika pareģis solīja līdzīgu vētru nākamās dienās. Elektriķi trūka jau 700,000 patērētājiem. Provincas elektrības piegādātāja (Quebec Hydro) mudināja būt taupīgiem, uzmanīgiem un meklēt apmešanās vietu katram gadījumam. Ledus kristallu biezums auga biežāks. Koku zari, elektrības, televīzijas un telefona līniju vadi slidēja zemāk. Ielās neatļava vairs braukt smagajām auto mašīnām, jo tās ar tiem varēja nonākt tiešā kontaktā, izsaucot bīstamas situācijas. Vienā otrā mājā sāka darboties ģeneratori (ar degvielu apkalpojami elektrības radītāji). To pieprasījums un cenas pēkšņi cēlās astronomiski. Kaimiņi tikās uzmanīgos pētniecības gājienos, lai iepazītos ar nodarītām nelaimēm un sāka viens otru iepazīt tuvāk. Veidojās sadraudzības un palīdzības ķēde, kādu modernajā pasaulē sastopam tikai krīzes gadījumos. Tumsai atnākot, katrā mājā iedegās sveces. Miegam bija jāgatavo guļas vietas ar siltumu apgādātājā dzīvojamā istabā. Vienīgā saskarsme ar ār pasauli bija ar bateriju operajamiem vai automašīnas radio aparātiem.

7. janvārī daļa bija atguvusi elektrību, bet salstošais lietuss turpinājās, un laika pareģis to solīja vēl vismaz nākamās trīs dienas. Situācija kļuva arvien ļaunāka. Radās malkas trūkums. Dubultojās tās cena un to izpirka acumirkļos. Grūtības sagādāja bencīna iegāde, jo garāžu pumpji nedarbojās. Bija jāgaida garās rindās un jāmaksā krietni

vien vairāk (dažās vietās pat līdz dolāram litrā!). No ledus smaguma sāka lūzt koki un to zari, bieži vien uzgāzoties novietotām un braucošām automašīnām. Izdega transformatori un debesis žilbinošus un zilus ugunus spēlēja strāvas vadu saskarsnās. Sāka darboties pirmās publiskās patversmes. Daudzi tomēr nevēlējās atstāt savas mājas un cerēja izturēt. Premjers Bušārds devās uz viesnīcu, atstājot savu dzīves vietu pilsētā. Pieteicas daudz palīgu, kas darbojas, lai palīdzētu citiem. Draudzības ķēde kļuva ciešāka, jo visi atradās līdzīgās briesmās. Laimīgi un reizē nelaimīgi lielajā postā jutās tie, kam elektrības trūkums nebija jāpārdzīvo. Drāmātiskākie apstākļi ir, t. s. Montreālas dienvidu krastā, kur atrodas daudz piena ražošanas saimniecību.

8. janvārī salstošais lietuss turpinājās bez žēlastības. Postaža pieaug un 950,000 patērētāji ir jau bez strāvas piegādes (ap 2,375,000 cilvēku). Sevišķi grūti iet veciem, sievietēm ar maziem bērniem, slimiem. MLB Ziņotāja redakcijā pārtrūkst telefons - saite ar ār pasauli. Zvanītājiem telefona automāts atbild, ka esot nocelta klausule! Laimīgā kārtā kaimiņi ir izpalīdzīgi. Varu zvanišanu veikt no tiem un man var atstāt pie viņiem ziņu un pārliecināties kā klājas. Saskarsmes trūkums ar ār pasauli satrauc. Turpinājas nīksana pie kamina. Dienā var lasīt avīzi, kas iznāk un, apbrīnojamā kārtā, tiek nomesta iebraucamā ceļa galā regulāri, ielikta plastikas maisiņā. Nakts stundās pie sveču gaismas izlasu Latvijas armijas virsnieka Roberta Gabra grāmatu par Norilsku (Norilsk - Baltic Katyn - par viņa ieslodzījuma gaitām soda nometnē) angļu valodā, kuņā to pārtulkojusi Anita un Evalds Laši (vienreizējs darbs!). Patreizējās neērtības taču tīrais nieks pret to, ko viņš pārdzīvojis, bet tomēr tīrā Sibīrijā! Radio bez pārtraukuma nodarbojas ar ziņām par vētru, tās nodarītiem postījumiem un elektrības piegādes atjaunošanu. Sarunu raidījumos ļaudis stāsta savus piedzīvojumus. Reti kad kāds sūdzas. Policija un pilsētas pārvaldes iestādes mudina doties uz patvēruma vietām. Tas tomēr nav tik vienkārši. Cilvēks negrib uzdot un cer, ka elektrība tomēr varētu ierasties jeb kuņā katru brīdi. Ja māju atstāj, jānoslēdz un jāizteicina ūdens, jāatvieno elektrības piegādes slēdži un jāveic citi uzmanības darbi. Ceru, ka varēšu izturēt. Pagaidām vēl malkas pietiek! Pie kaimiņiem iekožu siltas vakariņas.

9. janvāris atnāk ar jaunu salstošā lietuss vilni (trešo) zibens un pērkona negaisa veidā. Iestādes nopietni brīdina un lūdz meklēt patvērumu kopmitnēs. Krīze sasniedz savu augstāko spriegumu. Tās kalngalā piedzīvoju drāmātisku notikumu, kuņā esmu klāt. Citādi, Dievs pasargi! Cik tomēr svarīga norāde - neatstāt degošas sveces, ja atstāj telpu, kuņā tās deg. Saožu aromātisku smaržu. Tas pievērs uzmanību. Ieraugu, ka resnā Skaistuma svece, kas traucēja degusi vairākas dienas, pēkšņi pilnīgi izkususi. Tās čaulā iekausētas smaržu lapas kļuvušas par daktīm un deg milzu liesmām. Bīstama situācija - var nodegt visa māja. Laimīgā kārtā saprāts liek sagādāt katlu ar ūdeni, kuņā varu karsto sveces tauku bļodiņā iemest un tā novērst lielu nelaimi. Strāvas trūkums reģistrēts turpat 1,4 miljoniem patērētāju, vai 3,5 miljoniem cilvēku (aprēķina koeficients - 2,5). Pēcpusdienā otrs pērkona negaiss ar krusu. Vakarā Montreālas centrs ir pilnīgā tumsā. Nestrādā vairākas pazemja satiksmes līnijas. Satraukums pieaug. Ir skaidrs, ka daudziem strāvas trūks ilgāku laiku, jo elektrības piegādes darbinieki nespēj paveikt visus nepieciešamos labojumus. Tiem pievienojas jauni. Bieži vien tikko salabots rajons atkal zaudē strāvu kāda lūzuša koka vai pārrauta vada dēļ. Neuzmanības vai negadījumu dēļ notiek ugunsgrēki. Cilvēki iet bojā. Citi aizmieg nāves miegā oglekļa monoksīda saindēti. Un tad sāk gāzties liele strāvas pievadu torņi! Jūtama ir ne tikai fiziskā, bet arī

garīgā slodze. Pilsētas centrā neielaiž nevienu, kam tur nav kādas darišanas. Stingra policijas kontrole. Dzīvojamā istabā temperatūra 13 grādi C, bet pārējā mājā - 6 grādi C. Malkas vēl pietiks vienai dienai. Ko tad? - Jāsāk domāt par publisko patvēruma vietu. Nakts miers saraustīts.

10. janvāra agrās rīta stundās strāvas nav vairāk kā 1,4 milj. patērētājiem! Gandrīz vai panikas stāvoklis. "Hydro" prezidents atzīstas, ka situācija ir kritiska un ka daba nodarījusi lielāku postu, kā tas bijis paredzēts, un lūdz itin visus, kam elektrība vēl ir pieejama, to saudzēt, lai pārslogoto vadu dēļ nerastos jaunas krīzes. Labdari, izpalīgi un savu mitekļu glābēji ir bezgala pārguruši. Un tad notiek pirmais brīnums - **plkst. 4.35 iedegas uguns**, bet pēc 5 minūtēm atkal nodziest. Atgriežas pēc 20 minūtēm. Gaisma ir un krāsns kuņas nākamās 15 minūtes. Māja sasilst par 2 grādiem C., un tad strāva atkal izdziest, lai atgrieztos tikai **plkst. 8:30** un vairs nenodzistu. 100 stundas ledū, salā un neziņā beigušās. Jāpārkārtojas, jāatgriežas normālā dzīvē. Un daba, kas ledus pasauli atnesusi, pēkšņi kļūst labvēlīga. Atspīd saule. Sasilst gaiss. 8 cm biezie ledus kristalli krīt no vadiem un kokiem, atsvabinādami tos no milzīgā svara. Jāuzmanās. Tāds ledus gabals var kritienā cilvēkam pāri nodarīt. It sevišķi pilsētas centrā, kur no namu fasādēm un sienām gāžas milzu ledus plāksnes, aizsprostojot ielas un ietnes, bet reizē tas ir atslogs, jo nu darba darītāji var tieši pievērsties elektrības piegādes atjaunošanas darbiem. Darba ir daudz un tas prasīs vēl daudz sviedru, pacietības un laika. Vakara pusē duša un vanna! Kā tā var atjaunot un spodrināt ne tikai miesu, bet arī garu, likt justies tik laimīgam, kā miljona ipašniekam!

Nākamajā dienās viena pēc otras dažādas pilsētas daļas atgūst gaismu, bet šis process ir lēns un atklāj krīzes dažādus apstākļus. Daži no tiem ir pavisam baisīgi. Tā pilsēta tik tikko paglābusies no pilnīgas ūdens piegādes trikluma (par 6 stundām!), jo nav bijis nodrošinājuma pret šādu situāciju visām ūdens filtrācijas stacijām! Par sekām grūti domāt. Tāpat ar elektrības piegādi. Situāciju izglābusi viena (pēdējā) piegādes līnija ziemeļos, kas izturējusi! Varam priecāties, ka tas noticis, un drebināties, domājot par to, kas varēja notikt. Nopietni skarts lopkopības rajons Kvebekas provinces dienvidrietumos, tāpat Ontario austrumos, un šie elektrības piegāde gaidāma tikai uz janvāra beigām. It sevišķi grūti apstākļi ir lopkopjiem (piena ražotājiem, cūkkopjiem uz putnu audzētājiem). Vajadzīgi lieli ģenerātori, kas bieži izdeg un kuņas nozog ļaundari, lai iedzīvotos uz citu rēķina. Tos no visām Amerikas malām uz Montrealu ved armijas lidmašīnas un smago auto mašīnu transporti. Un ar tiem nākotnē nodrošināties vēlēšies liela māju ipašnieku saime. Būs jauns tirgus noiets ražotājiem. Kvebekas slavenā kļavu sirupa ražotne ir tieši šis rajons. Vissliktāk atkalu panes kļavas. Tās ledū lūzt kā sērkokociņi. Un šos kļavu mežus nevar atjaunot dažos mēnešos, bet vajadzīgi gadi, desmitiem gadu. Cietuši ābeļu dārzi un daudz kas cits, kas atklāsies tikai ar laiku. Cik te būs zaudējumu kopsumma, neviens pat isti neuzdrošinās minēt.

Apskādēto koku skaits sniedz miljonos. Pilsētu ielu malas piekrautas atlūzušiem zariem un koku stumbriem. Tos savāks un samals ipašas mašīnas. Kāds atjautīgs tirgotājs jau atradis šim granulām tirgu Ņujorkas apkaimē! Tā kāds cits labdaris noorganizējis veselu mežu cirtēju komandu, ko apgādājis ar ipašām mašīnām, lai sagatavotu dedzināmo malku krāsnīm un kamīniem. Šie noieta arvien vēl ir neizmērojams un daudziem būs jāatjauno izlietotie krājumi. Krīzes laikā nodarbināto peļņa bijusi liela un tiem būs lielāka pirkspēja iegādāties to, ko līdz šim karojuši. Tā nu arī savs ieguvums. Un, protams, savu daļu no

visa tā saņems valsts un province nodokļu veidā. Provincas valdība, sākot ar 12. janvāri, tiem, kam ar šo datumu vēl nebija elektrība, izmaksā \$ 10 dienā, bet \$ 70 par nedēļu par laiku līdz strāvas piegādes atjaunošanai. Tie, kam strāva nebija līdz 12. janv., nesāņem neko.

Biezā ledus kārtā uz māju un ēku jumtiem sagādā jaunas galvas sāpes. Ja tā pārsniedz 8 collas (20 cm), draud jumta ielūšana. Ledus novākšana nav lēts priekšs, izmaksas sākas kaut kur ar \$ 1,000.-, un to nevar vienkārši nokāpēt, jo tā zaudējumi varētu būt vēl lielāki. Iesaka ņemt profesionālus tīrītājus, jo citādi varētu rasties nesaņēšanās ar apdrošināšanas sabiedrībām. Ledus notīrīšana sāpīlās aizkavējusies un grūta. Pa tām braukšana ir kā pa kamieļa muguru. Iespējams mašīnām atraut dažādas daļas un gūt citus "ievainojumus". Vēl klāt viena liksta. Tāpat ietnēs. Elektrības pievadi pie mājām jāatjauno reģistrētiem elektriķiem. Atbildība piekrit ipašniekam. Arī šie izmaksas ļoti atšķirīgas un sniedzās simtos dolāros. Tiem, kam ir apdrošināšana, daļu vētras nodarījumu segs attiecīgā firma, bet tiem, kam nav, tie būs jāsedz no savas kabatas. Atlīdzība saņemama arī par pārtiku, kas glabājusies saldētavās un ledusskapjos. Šie neatvelk pašmaksājamo atvilkumu. Ieteicams šo apdrošinājuma summu pieprasīt nekavējoties, sastādot attiecīgu sarakstu. Izdevīgāk būs mazāk spiedīgus darbus atlikt uz vēlāku laiku, jo patlaban to izmaksas būs sevišķi augsta un piemērotu amatnieku apzināšana tikpat kā neiespējama par caurmēra izmaksām.

Pārdzīvotā trauma sevišķi ietekmējusi un ietekmēs vecākās paaudzes cilvēkus. Paredz, ka daudzi no tiem nevarēs atgriezties savās privātās mājās. Tas noslogos medicīniskās un veco ļaužu aprūpes sistēmas.

Ja nu aizvadītās vētras laikā valdīja saskaņotība, solidaritāte, pēc tās sāka veidoties visādi politiski gājieni un iztaustišanas gājieni, lai iegūtu politiskos trumpjus. "Hydro" pieteikusi jaunu augstsprieguma strāvas līniju ieviešanu un nodrošināšanu (650 miljonu dolāru apmērā). Provincālā valdība šādu plānu "principā" atbalsta, jo zina, ka lielākā daļa līdzekļu nāks no federālās valdības. Opozīcija un ekoloģisti pieprasa tā iztīrīšanu plašākā mērogā. Netrūkst to, kas vēlas ipašu izmeklēšanas komisiju, kas rūpīgi caurskatītu notikušo un nāktu ar saviem ieteikumiem. Vai šāda komisija būs, vai ne, to šobrīd vēl nevar pateikt, bet ir skaidrs, ka sabiedrībā ar laiku izveidosies dažādi viedokļi un prasības. Citiem vārdiem, piedzīvotā solidaritāte nonēsāsies un zaudēs savu aureolu, kas cilvēkus vienoja krīzē un palīdzēja to pārvarēt.

Premjers Bušārds arī solījis, ka Kanadas armija Kvebekā palikšot tik ilgi, kamēr strāvu būs atkal saņēmuši itin visi patērētāji. Līdz tam laikam būs jāgaida, jo notikuši atkal vairāki jauni strāvas pārtraukumi un bez elektrības ir vēl vismas 150,000 patērētāju, vai 375.000 Kvebekas iedzīvotāju.

Viss daļēji, dažādās pakāpēs, skāris arī laviešu sabiedrību. Atsaukti dievkalpojumi un saieti. Laviešu centrā aktivitātes atjaunojās tikai 18. janvāri. Ieeja tajā ir pa apkalpotāja izcirstu taciņu. Katram sabiedrības loceklim ir savi piedzīvojumi, par kuriem varēs vēl labu laiku stāstīt saviem tuviniekiem un paziņām. Esam salstošā lietus vētru pārdzīvojuši.

Ar to tad noslēdzas ziņojums par "lielāko dabas katastrofu Kanadā", kuņas liecinieki un izdzīvotāji bija arī Montreālas un apkārtnes un Otavas laviešu sabiedrības. Tās cer, ka šāds piedzīvojums tik drīz neatkārtosies, bet šo rindu rakstīšanas brīdī, laika pareģotājs brīdina par iespēju, ka 24. janvāri varētu atkal būt salstošais lietus. Ceru, ka tas neatnāks un ka par tā sekām nebūs jāziņo. □

M. Štauers

VAI ESAM SĀKUŠI AIZMIRST SAVUS BRĪVĪBAS CĪNĪTĀJUS?

Ārzemju latviešu laikrakstu recenzijās un ziņojumos parādījušies Andrieva Ezergaiļa paradaksolā pamfleta "Latviešu leģions..." slavinājumi. Ja šinis 100 rindās sakopotie memorandi un paša autora - redaktora personiskie un subjektīvie paskaidrojumi domāti kā materiāls, ar ko, to izlasot, nezinātāji var tikt pie skaidrības, kas bijis Latviešu leģions, kā tas radies un ko darījis, tad pat apstākļu pazinējs nevar pēc pamfleta materiāliem taisīt kādus noteiktus par vai pret secinājumus...

Daži no tajā iespiestiem memorandiem un atbildes uz tiem būtu noderējušas leģionāriem pirms 50 gadiem. Tagad tie atrodas pareizā vietā - arhīvos... Centīgie un strādīgie leģionāri izpelnījušies savu mitņu zemju kaimiņu un jauno draugu cieņu un draudzību, un, kaut lielākā daļa no vecajiem brīvības cīnītājiem atrodas jau ar vienu kāju kapa tuvumā, tie aizrautīgi cenšas atbalstīt trūkumā nokļuvušos ciņu biedrus "brīvajā" dzimtenē... Dāvinot grāmatu mūsu ārzemju labvēļiem, varam nokļūt nepatīkamā situācijā. Pamflets rāda leģionārus kā muļķus un to virsniekus kā noziedzniekus un savas tautas nodevējus, kas jāsauc pie atbildības.

Ne leģionāri paši, ne viņu draugi līdz šim nezināja, ka par Latviešu leģionu pastāv divas lielas "uzskatu skolas". Pamfleta 13. lpp. teikts: ... To date there are two major schools of thought about the Latvian Legion among the Latvians! Vienu skolu pārstāvēt plkv. Silgailis, 'otru' vēsturnieks un teologs Dr. Haralds Biezais. Pāris vietās citēti daži teikumi no virspulkveža Silgaila grāmatas. Taču, šķiet, ka redaktoram lielāka jūtu saskaņa bijusi ar "otrās skolas" pārstāvi, jo Dr. J. B. citēts plašāk un biežāk, kādā "otrās skolas" citātā teikts: "... Leģiona radišana bija lielākā latviešu traģēdija II pasaules karā. Citā vietā: "... Biezais pārstāv viedokli, ka nacismam simpatizējošā latviešu vadība, ieskaitot Silgaili, piemulķoja leģionārus, lai tie lietu asinis Hitlera Reicha labad... un ka tam nebija nekas kopīgs ar Latvijas nāciju un tās godu... Latviešu leģiona vadība (resp., virsnieki, J. Šv.) uzskatāmi par noziedzniekiem un tautas nodevējiem, kas saucami pie atbildības..! Uz grāmatas pakalējā vāka citētas 5 rindiņas no Silgaila grāmatas: "... Latviešu leģions bija pašai izdzīvības varonības apliecinājums tam, ka Latvijas dēli mil savu tēvzemi. II pasaules karā leģions bija pēdējā latviešu cerība atkarot brīvību un atbrīvoties no Padomju verdzības un Padomju okupācijas atkārtotāšanās..."

No "otrās skolas" uzskatiem uz pēdējā vāka izmeklētas 16 rindas, kas aizņem vairāk kā pusi no vāka. Visu to ērmību atkārtošana aizņemtu daudz telpas. Citēšu dažus vērtējumus: - "... Latviešu cilvēku iekļaušana naidīgos SS spēkos ir smags pazemojums un tas traucē latviešu attiecības ar citiem cilvēkiem... Cilvēku zaudējumi, kādus cieta leģions ar smagām konsekvencēm ietekmēs latviešu tautas dzīvi... Traģisko leģiona likteni nevar attaisnot, lietojot naci propagandu: tā bija nepareiza, kad to pielietoja kara laikā, un turpināt to tagad ir vēl ļaunāk..."

"Otrās skolas" nostāju vēl kaut cik varētu saprast, ja tā balstītos uz patiesiem faktiem. Īstenībā visa viņu teorija par Latviešu leģiona rašanos ir mīts, kuŗa izcelsme saskaņā Maskavas melu propagandā, ko tā pati jau sen atmetusi...

Pirms pastāstīšu dažus faktus par leģiona dibināšanu, gribētos aizrādīt, cik naivs bijis pamfleta sastādītājs, publicēdams veselu virkni mobilizācijas pavēļu. Protams, tā ir tikai maza daļa no iesaukšanas pavēlēm. Ar to publicēša-

nu profesors gribējis parādīt pasaulei, ka Vācija mobilizējusi latviešus. Liekas, ka nav tāda cilvēka, kas nezinātu, ka kopš gadu simtiem, tāpat kā mūsu dienās, totalitārās varas, kā komūnisms, fašisms, nacisms un citi -ismi, mīn zem kājām starptautiskus un cilvēktiesību likumus. Tie apkauj savus pretiniekus, iznīcina mazākas tautas, deportē nevēlamus cilvēkus uz vergu darbu nometnēm un, pats par sevi saprotams, mobilizē okupēto apgabalu cilvēkus darbiem, kara spēka izpalīgiem utt.. Būtu brīnums, ja Hitlera vara to nedarītu. Arī no cita viedokļa, it kā mobilizācijas pavēles atvieglinātu latviešu karavīru stāvokli, neatbilst patiesībai. Nekādos noteikumos vai likumos par latviešu un igauņu karavīru atbrīvošanu no gūsta, uzņemšanu nometnēs, atkārtotās nometņu pratināšanās nekad nav prasīts, vai karavīrs ir brīvprātīgais vai iesaukts... 1951. g. ASV Kongresa likumā pat ir uzsvērts, ka baltiešu karavīriem ar Ieroču SS zimotnēm nav nekā kopēja ar vācu Waffen SS, un neatkarīgi no tā, vai viņi cīnījušies austrumu frontē kā brīvprātīgie, vai mobilizētie, nav liekami nekādi šķēršļi ieceļošanai ASV. Pat Vizentāla centram bija vienalga, vai pārbaudāmais karavīrs ir bijis brīvprātīgais vai mobilizētais. Vienīgi Padomju savienība ar brīvprātīgajiem cīnītājiem pret komūnismu apgājās tā kā "nācās": - Dažiem lode pakausi, citiem ilgi gadi verdzībā... Ka starptautiskās politiskās un militārās aprindas nepiegrieza nekādu vēribu nelikumīgai okupantu mobilizācijai, par to liecina pilnīga klusēšana par Padomju savienības pilna mēra mobilizācijas izsludināšanu tūlīt pēc otrreizējās Latvijas un Igaunijas okupēšanas. Pretēji "otrās skolas" apgalvojumiem, brīvprātīgi igauņu un latviešu patrioti, kas pieteicās savu tautu leģionos vai citās militārās vienībās, darīja to savas sirds balss mudināti, lai cīnītos pret savas tautas iznīcinātāju un lielāko ienaidnieku - komūnismu, nevis "lai lietu savas asinis Hitlera Reicha labad".

Tagad dažas piezīmes no paša personiski iegūtās informācijas par leģionu sarunās ar augstākiem latviešu virsniekiem pirms tā dibināšanas kara laikā, gūstā, leģionāru ilgos diskriminācijas gados Vācijā un citur...

- Jau 1942. g. II pusē plašās latviešu aprindās bija izplatījušās ziņas, ka 1943. g. pirmajos mēnešos Hitlera okupācijas vara izsludinās Latvijā un Igaunijā dziļu un plašu mobilizāciju. Šī ziņa dikti satrauca latviešu augstāko virsnieku aprindās, kam bija laimējies pārdzīvot virsnieku holokaustu. Kopīgi ar kaimiņiem igauņiem meklēja ceļus, kā pasargāt savu tautu, tās labākos dēlus no milzīgiem zaudējumiem un pazušanas vācu vienību starpā. Vienīgā reālā un glābēja ideja bija panākt savu nacionālo leģionu dibināšanu. Šo ideju centās diplomātiski piespēlēt dažādām vācu okupācijas varas iestādēm, arī Hitleram pašam un armijas virspavēlniecībai. Sākumā Hitlers personīgi un viņa partijas dižvīri šādu priekšlikumu noraidījuši kā "bistamu". Ar argumentiem, ka tik liela vācu valodas neprātēju masas apmācīt vien jau būs ļoti grūti. Uz katra soļa radīsies pārpratumi un nesaskaņas. Vēl trakāk izveidosies apstākļi frontē, kur valodu pārpratumi var radīt katastrofālas sekas utt.. Uz virspavēlniecības un civilās pārvaldes spiediena Hitlers beidzot piekāpās un parakstīja nacionālo leģionu dibināšanas pavēles. Tāpat viņš atļāva zvērastā noteikt, ka baltiešu karavīri cīnīsies un paklausīs vācu virspavēlniecībai tikai ciņās pret komūnismu un ka līdz pulku pakāpei tos vadīs latviešu virsnieki.

Daudzi latviešu virsnieki bija jau pāri mobilizējamo gadiem, bet tēvzemes un tautas mīlestība sauca tos iet kopā ar "saviem zēniem" leģionā. Virsnieki, kā Lobe, Janums, Apeŗāts, Kociņš, Silgailis, Skaistlauks un daudzi citi, ne vien sargāja un komandēja savus karavīrus, bet iedēstīja to sirdis latvisku vienotības apziņu, tēvzemes mīlestību un lepnu nacionālo stāju...

Šī vienotības un nacionālās kopības sajūta pavadījusi mūsu varonīgos cīnītājus ne vien cīņās frontē, bet ar paceltām galvām pārciest Maskavas melu propagandas uzspiesto diskrimināciju gūstā un ilgumā izstieptajos nometņu gados Vācijā. Arī vēlāk, kā trimdā, tā pēdējos gados "brīvajā" dzimtenē, kur leģionāru vidū ir liels skaits tādu, kas ar sadragātu veselību pārcietuši Sibīrijas nāves nometnes, mūsu brīvības cīnītāji nedomā par sevi, bet par savu dzimto zemi, savu tautu un tās nākotni... T. s., "otrās skolas" pārstāvjiem vajadzētu kaunēties aptraipīt šo pašai ziedīgo latviešu brīvības cīnītāju vārdu un godu, nosaucot tos par muļķiem, kas piemūļkoti no saviem vadītājiem "likti liet asinis par Hitlera Reichu"!! Vairāk kā 50 gados, ko esmu pavadījis latviešu kaņāvīru vidū - frontē, gūstā, DP nometnēs, trimdā, DV sanāksmēs - neesmu sastapis kaut vienu vienīgu cīnītāju, kas atzītu muļķību, ka tas cīnījies un "lējis asinis Hitlera Reicha labad". Visi viņi kā viens cīnījušies pret savas tautas lielāko ienaidnieku - komūnismu!

Pievērsoties A. Ezergaiļa iemīļotai frazei - "denacizēšanai" - jāuzsver, ka visa Vācija zināja, ka "vilku atšķiršana no avim" sākās kaņāvīru gūstekņu (vai POW) nometnēs. 1945. g. vasarā vairākās lielās nometnēs bija sablīvēti simtiem tūkstošiem kaņāvīru. Vispirms, OSS (ASV izlūkošanas dienesta) vienības atdalīja "Wehrmachta" kaņāvīrus no Ieroču SS vīriem. Speciālos cietumos bija sabāzti partejnieki - brūnsvārci. Baltiešu leģionārus amerikāņu joslā sākumā sadzina kopā ar vācu Ieroču SS kaņāvīriem. Pēc vairākām nometņu maiņām es, ar kādiem 30 latviešu un igauņu kaņāvīriem tiku nometināts "slavenajā" Kornvestheimas (pie Štutgartes) "koncentrācijas" nometnē.

Latviešu un igauņu kaņāvīri bija pateicīgi savam labirdīgajam un iedvesmigajam "tēvam" plkv. Skaistlaukam, kas kopā ar savu jaunāko dēlu Gunāru (arī bija leģiona virsnieks) pavadīja mūsu vidū veselu gadu: "Mēs nedrīkstam nokārt galvas," mudināja pulkvedis, "kā kaņāvīriem mums jāradā stingra stāja, jāpārvar visas grūtības, kā to dara mūsu māsas un brāļi Sibīrijas tundrās."

Veselu 1/2 gadu - no 1945. g. maija līdz 1946. g. janvāra vidum - arī tiešām jutāmies kā Sibīrijā. Tikai ar to izņēmumu, ka mēs nebūtu spējīgi iet vergu darbos. - Ja kāds tumšmatains seržants vai kaprālis ienāca pa vārtiem kazarmju laukumā, kur nespēkā guļšņāja nobadinātie gūstekņi, un uzsauca: "Achtung!", tad visiem steigā bija jāceļas kājās. To arī visi darīja, bet vairāk kā puse tūlīt atkrita smiltīs, kur bija gulējuši... "Denacizēšanas" režīmā brokastis saņēmām uz 12 vīriem kukuli mikstas baltmaizes un kausu no kafijas paliekām savāritu šķidrumu. Pusdienās pāris kausiņu šķidrās, samazgātas zupas, tāpat kausiņu šķidrās viras vakarā!

Jau pēc dažām nedēļām lielākā gūstekņu daļa bija pārvērtusies par ēnām. Es, piemēram, pāris mēnešos biju zaudējis 30 līdz 40 mārciņas. Kad iegāju nometnē, svēru 172 mārciņas, kad janvārī, pēc 1/2 gada, izmeklēšanas komisijas pārbaudē svēru 120 mārciņas! Pārbaudītāji brīnījās, ka varēju tik stabili nostāvēt uz kājām. - Katru nedēļu, kādreiz pāris reizes nedēļā, pie vienas vai otras 4 stāvu kazarmju ēkas, kur bija novietoti gūstekņi, piebrauca ambulances auto, ko mēs saucām par "liķi ratiem" un aizveda kādu vecāku virsnieku "uz neatgriešanos". - Mums bija noliegta jebkāda satiksme ar ārpusauli, tādēļ bija mistērija, kā amerikāņu augstākā pārvalde bija saņēmusi ziņu par mūsu nometnes "denacizēšanu". Prātojām, ka, varbūt, no kādām vēstulēm liķu kabatās vai apakšveļā?

Janvāra vidū sabrauca kādi 10 automobiļi ar dažādu pakāpju amerikāņu virsniekiem. Tur bija ārsti, feldšeri, MP virsnieki un sargi... Pagāja vesela pus diena, kamēr gūstekņus svēra, izmeklēja to veselības stāvokli, iztaujāja

par ēdināšanu, uzraudzību, apiešanos utt.. Pēc dažām dienām smagos un vieglos automobiļos ieradās jauna nometnes vadība ar jaunu virtuves personālu un pārtikas vāģiem. Neticējam savām acīm, kas notiek. Sākās dzīve "kā pa kāzām". No rīta pa diviem vīriem izsniedza garšīgu maizes kukuli, pusi no kaņāvīra katliņa piepildīja ar garšīgu auzu biežputru, kuņu "greznoja" vismaz ducis žāvētu plūmju. Pie sviestmaizes varēja piedzert garšīgu, saldu un baltu kafiju! Pusdienās bija garšīga zupa, kuņai pa virsu peldēja buljons un gaļas gabali. Pēcpusdienā katrs saņēma amerikāņu kaņāvīru "rācijas", kur bija šokolāde, biskvīti, siers, cigaretes utt..

Varējām rakstīt atkal vēstules savām ģimenēm un draugiem, atkal mūs varēja apciemot latviešu garīdznieki - mācītāji Liepiņš un Mačs, kas atveda sev līdzī veselu blāķi ar dāvanu saiņiem. To gan mums vairs nevajadzēja.

Jaunais nometnes komandants, blonds amerikāņu armijas (arī OSS) kapteinis Haass bija ļoti pieklājīgs un laipns. Vispirms no mums viņš gribēja aprunāties ar plkv. Skaistlauku. Viņš bija izteicis nožēlu par iepriekšējās pārvaldes noziedzīgo rīcību. Kapteinis paskaidrojis, ka iepriekšējās vadības rīcībai nav atrasts nekāds sakars ar atbilstību vai atmaksu. Tie cilvēki, no kuņiem gan vairāki bijuši žīdu tautības, bijuši noziedznieki, kas kopējā savvērestībā katru dienu pārdevuši auto kravām gūstekņiem domāto labo pārtiku par lielu naudu vācu melnajā tirgū. Tos visus nodošot kaņā tiesai... Kapteinis Haass arī bija aptaujājis, ko tie 8 baltieši darot virtuves pagrabā. Plkv. Skaistlauks viņam paskaidroja, ka kādu nedēļu pirms izmeklēšanas komisijas ierašanās kāds iepriekšējās pārvaldes virsnieks staigājis apkārt baltiešu vidū un jautājis, vai kāds vēlētos tūlīt pārcelties uz atļaišanas nometni. Kas to vēlētos, tiem jāparakstās uz viņa listes. Mūsu pulkvedis bridināja, ka aiz tādas pēkšņas laipnības slēpjas kāds triks, un ieteica mums uz listes neparakstīties. Taču atradās 4 latvieši un tikpat daudz igauņu, kas šo listi parakstīja. Tos nākamā dienā aizveda uz virtuves pagrabu, kur tos labi pabarvoja un lika tiem gaidīt transportu tuvāko dienu laikā... Blondais kapteinis gribēja zināt, vai mums neesot pateikts, ka atļaišanas nometne ar Nr. tāds un tāds esot Padomju repatriācijas nometne. Pulkveža aizdomas izrādījās pamatotas. "Repatrianti" tūlīt vēlējas tikt atpakaļ gūstekņu vidū. Kapteinis Haass arī paziņoja, ka pēc pāris mēnešiem mūs visus sūtīs uz istu gūsta atļaišanas nometni, jo 30 baltiešu vidū OSS neesot atradusi nevienu aizturāmu. Viņa vārdi bija: "You all are cleared from any wrong doing..." Maijā, tieši pēc gada, mūs kā pirmos aizsūtīja uz Rēgensburgas atļaišanas nometni, un no turienes katrs devās pie saviem radiem vai draugiem bēgļu nometnēs...

Diemžēl, laipnā kapteiņa Haasa apgalvojumam, ka nu jūsu nepatikamie laiki (troubles) beigušies, varēs katrs sākt dzīvot normālu dzīvi, bija isas kājas. Latviešu kaņāvīru diskriminācija, ko Ezergaiļa kungs dēvē par "denacizēšanu" turpinājās ar pilnu spēku bēgļu nometnēs un ilga līdz 1951. g. rudenim, kad ASV Kongress pieņēma speciālu likumu par baltiešu kaņāvīru ieceļošanu ASV. Nometnēs, vismaz lielajā Eslingenas nometnē, kur es biju apmeties pie savas ģimenes un strādāju latviešu laikrakstā "Latviešu Ziņas", leģionāru pratināšana turpinājās no 1946. līdz 1951. g. rudenim. Pratināšanas vai "skrīningi" notika it kā ar aizbildinājumu, ka pēc tām leģionāri varēsot izceļot. Arī es izgāju vairākas šādas pratināšanas. Pat 2 reizes tiku jau nosūtīts uz Ludvigsburgas izceļošanas nometni. Kad biju tur 1950. g. rudenī, pie ASV konsuliem, kas pārbaudīja izceļotājus, kā tulks strādāja kāds mans paziņa Schwalbe. Tas labi pārvaldīja angļu, vācu, krievu un latviešu valodas. Viņa pastāvīgā dzīves vieta bija Eslingenā.

Iznāca ar viņu vairākas reizes sastaptie pie "Muchova" (populāra latviešu saiešanas vieta). Viņš man skaidri pateica, ka kā leģionāri likumīgi uz ASV izceļot nevarēs, kamēr ASV Kongress nebūs pieņēmis speciālu likumu, jo DP izceļošanas likumā esot noteikts, ka šī likuma rāmjos uz Ameriku nevarot izceļot neviens kaņavīrs, kas II pasaules karā cīnījies sabiedroto pretinieku pusē. Lai viņš būtu attaisnots no nez kādām svarīgām tiesām, lai viņš būtu latviešu vai igauņu Ieroču SS leģionārs, kas cīnījies tikai pret komūnismu, tas tomēr bija pakļauts vācu virspavēlniecībai un bez jauna likuma latvieši kaņavīri uz ASV netiks. Tā arī bija. Biju viens no pirmajiem, kas jaunā ASV Kongresa likuma rāmjos tika aicināts trešo reizi uz Ludvigsburgas izceļošanas nometni un kopā ar simtiem citiem leģionāriem kuģojām uz Amerikas kontinentu. Līdz ar to latviešu kaņavīru diskriminācija bija beigusies. Jaunā zeme un tās iemītnieki mūs uzņēma laipni. Latviešu kaņavīri ar savu ierasto centību izpelnījās ātri savu jauno kaimiņu un draugu atzinību un cieņu... Protams, Ezergaila kungs savā pamfletā nedrīkstēja pieminēt šo ļoti svarīgo ASV Kongresa likumu, jo pie tā pieņemšanas daudz pūļu un darba pielika viņa "vācu propagandas apmātie" trimdnieki, to laikraksti un nedaudzās trimdas organizācijas, kas bija tikko sākušas darbu... Bez tam "apmātie" trimdnieki Maskavas melu atspēkošanai izlietoja arī "bēgļu prakši" iešūto "Baigo gadu"...

+

Intereses dēļ nosūtīju mazo pamfletu par leģionu kādam igauņu draugam, kas daudz rakstījis par igauņu un arī latviešu leģionāriem un brīvības cīnītājiem. Negaidot, jau pēc 2 dienām, draugs man piezvanīja un sāka mani iztaujāt par misteriozo "otro, lielo jauno uzskatu skolu", par ko rakstījis pamfletā. Teicu, ka nekā par to nezinu, ka esmu apzvanījies desmitiem latviešu sabiedrisko darbinieku, bet neviens no tiem nebija nekā dzirdējis par kaut ko tādu. Dažas dienas vēlāk saņēmu pamfletu atpakaļ: Viņš negribot tādus melus ne lasīt, ne izmantot savos rakstos. Ieteica arī man neizplatīt tādas ērmības par saviem tēvzemes sargiem. Sveštautieši, kas līdz šim bijuši draudzīgi pret leģionāriem un Baltijas tautām vispār, pēc brošūras izlasīšanas, varētu mainīt savas domas.

Igaunijā pret leģionāriem nostājušies tikai Maskavas varas atbalstītāji un, t. s., nomenklatūristi un igauņu nacionālās stājas gremdētāji... Pēdējā laikā sevišķi populāri kļuvuši varonīgā "Igauņu brīvprātīgo bataljona Narva" kaņavīri. Iznākušas ātrā laikā 2 jaunas grāmatas par šī bataljona varonīgām cīņām austrumu frontē un Igaunijas Zilajos kalnos. Grāmatas izpirktas pāris nedēļās. Par savu brīvības cīnītāju varonīgajām gaitām sevišķi ieinteresēta esot Igaunijas jaunatne. Kaut pašreizējā Igaunijas valdībā ir liels skaits nomenklatūristu un pašlabuma tikotāju, prezidents Lennarts Meri pirms pāris gadiem, uzzinādams, ka Sibīrijas nāves nometnes pārcietis un dzimtenē klusībā atgriezies leģendārais igauņu cīnītājs, Bruņinieka krusta kavalieris, kaprālis Nugisekss, aicināja to pie sevis un paaugstināja Igaunijas armijas kapteiņa pakāpē un piešķīra tam attiecīgo pensiju.

Ņemot vērā A. Ezergaila pamfleta slavinājumus pēdējā laikā, jāsecina, ka latviešu sabiedrībā sākusies Maskavas ietekmēta savu varonīgo brīvības cīnītāju goda un cieņas graušana... Tā ir nelāga zīme, ja tauta sāk novērsties no saviem cīnītājiem un varoņiem. □

Leo Švarcs

TIEK STIPRINĀTA MŪSU TAUTAS VESELĪBA

Šis ir pārskats par to, kas veikts 1997. g. ar ultraskaņas aparātu Aizkraukles Veselības centrā Latvijā.

1996. g. 20. dec. Aizkraukles Veselības centrs saņēma dāvanu - jaunu un modernu ultraskaņas aparātu SONOLINE PRIMA ar divām zondēm. Dāvinājumu pasniedza Dr. J. Dimants, Jr., no ASV, speciālists dzemdniecībā un ginekoloģijā ar pieredzi privātpraksē jau 30 gadus! 1997. g. jūnijā saņemām endovaginālo zondi (Vaginal probe). Vairākus gadus viņš neatlaidīgi vāca līdzekļus no ārzemju latviešiem, iestādēm, organizācijām, kā arī no amerikāņu kolleģām, lai varētu iegādāties šo moderno medicīnas iekārtu, dāvinājumu latviešu medicīnai. Centram un Aizkraukles rajona mediķiem pavērsās plašas pacientu izmeklēšanas iespējas. Pacienti vairs nav jābrauc uz Rīgu, lai iegūtu sonogrāfisko izmeklēšanu.

Ar ultraskaņas aparātu strādā vairāki ārsti: Dr. L. Grinvalde, kas veic vēdera dobuma mazā iegurņa un piena dziedzeru ultraskaņas izmeklēšanu; Dr. S. Krūmiņa veic izmeklēšanu ginekoloģijā; Dr. D. Eglīte - neirosonografiju zīdaiņiem; Dr. A. Plūme - vēdera dobuma un vairogdziedzera izmeklēšanu; Dr. V. Lavrentjevs - sirds echo sonoskopisko izmeklēšanu. Visi viņi ir sertificēti diagnostikā, darbam ar ultraskaņas aparātu.

11 mēnešos izmeklēti 1659 pacienti. Kas paveikts šajā periodā?

I Akušērijā (grūtniecībā un dzemdniecībā) un ginekoloģijā ar endovaginālās zodes palīdzību var konstatēt grūtniecību agrīnā stādijā, precizēt cistas raksturu, kur jāizvēlas ārstēšana vai operatīvā iejaukšanās, novērot degenerācijas procesa samazināšanos olnīcu ārstēšanas laikā - uzstādītās diagnozes noņemšanu un citas saslimšanas konstatēšanu - olnīcu izmēru noteikšanu pēc menopauzes, novērot grūtniecības norises gaitu, noteikt bērna dzimumu un atklāt grūtniecības patoloģijas, atklāt citas ginekoloģiskas saslimšanas. Sonogrāfiski izmeklē arī piena dziedzerus. Aizkustinošs ir brīdis, kad ierodas jaunā māte kopā ar tēvu un reizēm pat visa ģimene un ekrānā ierauga savu mazuli un var saņemt mazuļa pirmo fotogrāfiju.

II Neirosonografija zīdaiņiem - jaundzimušo un zīdaiņu (līdz 1 g. vecumam) izmeklēšana. Centru apmeklē tie, kuņģus uz to sūta neirologs un neonatologs. Izmeklējot var atklāt hipoksiski išēmiskas izmaiņas galvas smadzenēs, intrakraniālās hipertensijas pazīmes. Vairākos gadījumos saskatīti subependināli asins izplūdumi. Pēc izmeklēšanas var noteikt ārstēšanas kursu.

III Vēdera dobuma orgānu izmeklēšanā daudzos gadījumos atklātas žultsakmeņu slimības. Pacients nu var izvēlēties operatīvās terapijas metodi. Viriešiem var pārbaudīt prostata dziedzeri, un, ja konstatēta saslimšana, var savlaicīgi izvēlēties ārstēšanu. Bērnos un arī pieaugušos var atklāt orgānu ipatnības, piem. dubultnieres. Uzzinot diagnozi, pacients var sekot savam neiru stāvoklim. Aknās atklājas cistiski veidojumi, un var uzzināt aizkuņģa dziedzeri un citas saslimšanas. Uzietas nierakmeņu saslimšanas, kā arī neiru patoloģijas, dažos gadījumos atklāti ļaundabīgi audzēji un to metastāzes. Var atklāt vairogdziedzera kaites un izsekot pēcoperatīvai gaitai.

Dr. A. Plūme pacientiem sīki izskaidro saslimšanas raksturu un iesaka pie kāda speciālista griezties. Pacienti par to ir ļoti pateicīgi.

IV Echo sonoskopiskā izmeklēšanā var konstatēt sirds vārstuļu un sirds muskuļu saslimšanas, atklāt iedzimtas sirds kaites, mitrālo vārstuļu prolapsēšanu, var noteikt sirds dobuma funkcionēšanas spējas procentus, konstatēt izmaiņas pēc infarkta - vai nav zonas, kuņas nedarbojas, vai maz darbojas, vai ir, vai nav aneirismas, var konstatēt aortas un perikarda un citas saslimšanas, kas saistītas ar sirds darbību.

Ultraskaņas aparāts ONOLINE PRIMA ir liels ieguvums Aizkraukles rajona iedzīvotājiem veselības uzlabošanai.

nas jomā. Tas atvieglo ārstu darbu, palīdz ātri un precīzi noteikt diagnozi. Iedzīvotāji ir ļoti apmierināti ar augsto pakalpošanas līmeni un kvalitatīvo ārstu darbu, jo ar šo aparātu strādā pieredzējuši, augsti kvalificēti speciālisti gan no Aizkraukles rajona, gan no Rīgas labākajām medicīnas iestādēm. Centra vadība rūpējas par to, lai modernā medicīnas iekārta tiktu maksimāli izmantota visos ārstniecības virzienos un lai tiktu pakalpots pēc iespējas vairāk iedzīvotāju ne tikai Aizkraukles rajonā, bet arī no visas Latvijas.

Vēlreiz izsakām lielu pateicību par šī aparāta dāvinājumu Dr. J. J. Dimantam, kā arī Latviešu ārstu un zobārstu apvienībai (LĀZAI), kuŗas valdes priekšsēdis viņš tagad ir uz nākamajiem 4 gadiem ar nākotnes darba motto - Latvijas māte un bērns, jo bez dzīvā pieauguma - skaitliskās atjaunošanās, latvieši kā tauta nevarēs pastāvēt. Tāpat pateicamies ārzemju tautiešiem, klinikām, iestādēm un organizācijām, jo sevišķi Pasaules brīvo latviešu apvienībai (PBLA) par sniegto lielo un nozīmīgo palīdzību Latvijas medicīnas attīstībai.

Iebrauciet pie mums ciemos - visi būsīt miļi gaidīti viesi mūsu veselības centrā: Gaismas ielā 7a, Aizkraukle, LV-5101, tel. 23520. Gaidīsim! ☐

Dr. Lūcija Rutka,
Aizkraukles Veselības centra vadītāja

SVEŠVALODU NODAĻA/OTHER LANGUAGES SECTION

TRANSLATORS / REVISERS

CAD \$40,000 to \$46,000 per annum

Latvian Translation and Terminology Centre
Riga, Latvia
24 to 31-month contract beginning early 1998

A select Canadian team is being recruited to participate in an exciting project partnership between Canada and Latvia. The goal of the project is promote Latvia's accession to the European Union through developing high quality legislative translation capabilities at the Latvian Translation and Terminology Centre. Significant funding for this project has been provided by the Canadian International Development Agency (CIDA).

In these challenging and rewarding positions you will:

- Translate Latvian legal documents into English / Revise the English-language translations;
- Work closely with Canadian and local counterparts to develop standard terminology and consistent high-quality translations;
- Assist the locally hired translators / revisers in the development of translation and revision policies and procedures;
- Participate in an in-service training program.

Applicants should have excellent English language skills, proficiency in Latvian; advanced analytical skills; excellent communications and inter-personal skills; the ability to use judgment, discretion and tact; sensitivity to cultural differences; the ability to work as part of a team. Translation, editing or legal experience would be an asset.

Applications are invited from Canadian citizens or landed immigrants. Please send English and Latvian letters of application and resumes to

LNFC/CIDA Translation Project
4 Credit Union Dr.
Toronto, Ont.
M4M 2E9

or fax them to Ruth MacKay, Project Coordinator at.
Fax: (416) 755-1244
Phone: (416) 755-3003

TRANSLATION LEGAL COUNSEL

Latvian Translation and Terminology Centre
Riga, Latvia.
24 to 31-month contract beginning early 1998

A select Canadian team is being recruited to participate in an exciting project partnership between Canada and Latvia. The goal of the project is to promote Latvia's accession to the European Union through developing high quality legislative translation capabilities at the Latvian Translation and Terminology Centre. Significant funding for this project has been provided by the Canadian International Development Agency (CIDA).

In this challenging and rewarding position you will:

- Review and revise English-language translations of Latvian legal documents;
- Work closely with Canadian and local counterparts to develop standard terminology and consistent high-quality translations;
- Assist locally-engaged legal counsel in the development of legal revision policies and procedures;
- Participate in an in-service training program.

In addition to a law degree, applicants should have excellent English language skills; proficiency in Latvian; advanced analytical skills; excellent communications and inter-personal skills; the ability to use judgment, discretion and tact; sensitivity to cultural differences; and the ability to work as part of a team. Translation or editing experience would be an asset.

Applications are invited from Canadian citizens or landed immigrants. Please send English and Latvian letters of application and resumes to:

LNFC/CIDA Translation Project
4 Credit Union Dr.
Toronto, Ont.
M4M 2E9

or fax them to Ruth MacKay, Project Coordinator at
Fax: (416) 755-1244
Phone: (416) 755-3003.

NORILSK - BALTIC KATYN

Roberts Gabris, an officer in the Latvian army before the start of World War II, has recorded his experiences in the camp of Norilsk from the time he left Latvia till his return after 10 years in it (1941-1951). It is a lively and believable account which sheds considerable light on the terror excersized by the Soviet regime. His camp number was 35473. In the forward the author remarks: "I have long wished to document this sad, historical account, but somehow I lacked the courage. Currently at the age of 76 (in 1990), I no longer have excuses to delay revealing these past events. My life is almost over and the Soviets can no longer harm me.

I dedicate this narrative, concerning the tragic portion of my life, to my grandchildren, who will have the opportunity to live in a different era. As they read it, they may possibly frown and say: "Our grandfather has written a bedtime story and a bad one! He did not live amongst the savages of Africa, but in a highly cultural country with an apparently democratic constitution! Instead, he writes about sadism, deceit and the Soviet state's policy of provoked treason. In short, his work is nothing more than a poorly recounted anecdote!"

Unfortunately, my writing skills and style are unpolished but the facts related here are true. This narrative is, indeed, a nonfictional account without any borrowed or imaginary facts. The events, places, times, and even the identities of individuals and their titles are real and have not been changed!

Let my brotherly partners-in-sorrow be my moral witnesses!"

An anecdote this book is not. It's sincerity and compassion is encapsulated in the ODE to lieutenant Colonel Galdins by Kezberis, a poet by nature amongst the prisoners of the camp:

*You departed in the same way as many others.
All our fates are so intertwined!
Maybe tomorrow will bring our final hour;
Only faint hope keeps us alive.*

*Only yesterday, when I saw you last,
I saw a small glimmer of joy in your eyes -
You said: May I get through this alive,
Even if I must go further away.*

*But today in the early morning hours
Your path was decided, unforeseen and different.
Now to our proud Latvian Oak, we all swear
To do our best to return alive to our homeland.*

*We shall bring home you and your tale,
And that of other faithful Latvian sons,
Who were sent to wither away in hunger and slavery
And who perished in the cold Siberian tundra.*

*Only after the passing of several decades,
When many of us already shall be long deceased,
We shall be written up in history books.*

*But now you are being buried in a a mountain
crevice*

*And not in our homeland%oos white sand lap.
Go, rest now, dear Colonel, father and friend!
With God%oos blessing, we accompany your spirit
While wiping away our own bitter rears!*

In the endnote **Gabris** concludes: "Many years later, during a conversation with one of my relatives, with the same family name 'Gabris', the relative announced that he had seen Smit's mountain. It made me wonder. He had been born in 1939! A veterinary friend of his, from a kolkhoz, had made slides of Smit's mountain during his Siberian wanderings. The frozen burial niches could not be seen on his slides but, of course, they nevertheless do exist. All my brothers, who passed away in Siberia from the extreme cold, starvation and from human bondage, were buried there.

Let them all be present when Judgement Day arrives!"

The translators of this book - Evalds & Anita Lasis, who have done an excellent work, in their foreword write:

"In 1940, Soviet secret police executioners slaughtered 15,000 Polish military officers in the forest at Katyn and tossed their bodies into mass graves. One year later, the officers of the three Baltic States (Estonia, Latvia and Lithuania) were processed by the Soviets in a different manner. The end result was the same. The Soviets totally exterminated the core military power of the Baltic States. This Soviet operation is recorded authentically by a junior Latvian officer, Roberts Babris, who happened to survive the Soviet ordeal in Norilsk.

Aside the extermination of Baltic military, this book reveals much of the weakness of modern slavery established and concealed by Soviets for nearly 70 years.

Latvian Officer No 35473 was translated into English language under the title "Norilsk - Baltic Katyn" with full permission received from the Author Roberts Gabris." □

The book was published by SIA "Apgāds Liesma", Aspazijas bulv. 24, Rīga, LV-1458, Latvia

We recommend it to our readership. After familiarizing with it you may want to pass it on to your friends. □

Ed.

VIESTURS VIKTORS HŪNS

1998. gada 1. janvārī mira viens no latviešu saimē vislabāk saredzētiem, iecienītiem un darbigākiem šis zemes ceļiniekiem - **Viesturs Hūns**. Viņš ir devies uz citu, gaišāku un siltāku sauli, kur nav skaudības, naida un dzīves asumu. Tur valda mūžīgs miers, mūžīga mīlestība un patiesība. Man prātā vēl arvien stāv Viestura teiktie vārdi: "Tad, kad tu savu darbu šajā saulē esi padarījis, tad mūžības Radītājs tevi sauc uz citu."

Viesturs Hūns dzimis 1925. g. 25. jūnijā, Asītes pagastā. Viņa ģimenē bez mātes Paulines un tēva Jaņa vēl bija Dzidra, Rasma un Zenta un jaunākais brālis Gunārs. Pēc Asītes pamatskolas beigšanas Viesturs 1944. g. iestājās gaisa spēku izpalīgos. Karām beidzoties, laiku pavada gūstekņu nometnēs Vācijā un arī Beļģijā. Vēlāk viņam laimējas satikt Šlezvigā-Holšteinā savu brālēnu, krusttēvu, arī tēvu un brāli Gunāru. Visi kopā ar ģimenes paziņu E. Gariņu izceļo uz Anglijas ziemeļiem un apmetas uz dzīvi Česterfildā.

Māte Pauline, negribēdama ticēt nākošo laiku bargumam, sāpēm, netaisnībai un ciešanām, paliek savās labi ickoptās un turīgās mājās Latvijā, kopā ar savām trim meitām, viena otrai palīdzot saimniecības darbos. Lielais sāpju ceļš nepagāja gaŗām arī Paulinei. Viņu izsūta uz Sibīrijas vergu nometnēm, atņemot saimniecību. Viņa vēlāk atgriežas dzimtenē un dzīvo kopā ar meitām Rasmu un Zentu. Jaunākā aiziet aizsaules ceļos.

Neilgi vēlāk Viesturs no ģimenes atdalās un aizbrauc uz ogļu raktuvēm Skotijā, lai pelnītu vairāk naudas. Redzot, ka vienam dzīve ir gaŗlaicīga, 1949. g. viņš ie brauc laulības ostā ar Gledisu Džounsū, kas bijusi skaistākā vietlējā miestiņa meitene, un "zemē mētam" jau nebūt nebija Viesturs. Viņš mīlēja ne tikai savas dzīves mūža draugu, bet tik pat labi arī viņas dzimteni Skotiju un to pierādīja ar skotu akcentēto angļu valodu, kas neizpalika arī skotu tradicionālo dziesmu atskaņās, dziedātās pie šūpuļa un arī krodziņā. 1953. g. Viesturs kopā ar Gledisu atbrauc uz Kanadu un apmetas Montrealā. 5 gadus vēlāk iepērk māju Anžū (Anjou) priekšpilsētā.

Pirmajos gados Viesturs strādā dažādus būvdarbus, palīdz brālim Gunāram Tērvetē uzcelt vasaras mājiņu un tāpat arī savam tēvam. Visi trīs kopīgi izbūvēja savas mājas Anžū pilsētā. Paši gatavoja mēbeles, un visi 3 gleznoja.

Tā kā Viesturam ar Gledisu bērnu nebija, viņiem prieku sagādāja brāļa bērnu palutināšana, ko nenoliedz arī Inta ar Ģintu, atcerēdamies tos labos laikus, kad tuvie cieņiņi ieradās ar saldām maizītēm un piemiņas lietām no Skotijas un Austrālijas apceļojumiem.

Ka nelaime nenāk brēkdama, piedzīvoja arī Viesturs. 1966. g. viņu pārsteidz sirds slimība. Seko smaga operācija, pēc kuŗas ārsti dod vēl dzīvot kādus 3-5 gadus. Ka kāds Cits domāja savādāk, pierādīja vēl nodzīvotie un auglīgie 29 gadi. Pirms nepilniem 3 gadiem līdzīga sirds operācija bija jāatkārto. Viesturs to pārdzīvo. Pēc tās lielāko daļu savā laika pavada brāļa dēla Ģinta paspārnē, lai atgūtu spēkus un lai vēlreiz papriecātos par Ģinta ģimenes jaunajām dzīvībām, pildot gan aukles, gan arī aizstāvja vietu. Savus šīs saules dzīves pēdējo gadu priekus brāļa mazbērnu vidū viņš pauz saviem tuvākiem draugiem un domu biedriem, un tā bija viņa raženā mūža laimīgā daļa, kad dzīves nastas smagums dienu no dienas spieda arvien zemāk viņa kādreiz platos plecus. Viņš par to nesūdzējās, bet iecietīgi pieņēma, apzinādamies, ka tas nav mans, bet gan Tavš prāts. Un tā viņš gāja tālāk savu skumjo liksmības un bijības ceļu, drošs un nešaubīgs, ka katram savs krusts

Mūžībā aizgājuši -

mūsu organizācijas dibinātājs
NIKOLAJS DULPIŅŠ

Dzimis 1910. g. 26. jūnijā,
Miris 1997. g. 17. decembrī.

un

ilggadējais darbinieks un valdes
loceklis

VIKTORS VIESTURS HŪNS

Dzimis 1924. g. 25. jūnijā, Asitē
Miris 1998. g. 1. janvārī, Montrealā

Viņus abus piemin un atmiņā paturēs

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

ĢIMENES DIEVKALPOJUMS UN
ZIEMASSVĒTKU ZAĶI

Dzidra skolas bērnu "Labdien" atbilde māc. Rasmai ievadīja kopējo draudzes un skolas sarīkojumu 14. decembra pēcpusdienā Latviešu centrā.

Līdzīgi iepriekšējam gadam māc. Rasma Caune dievkalpojumu vadīja ar skolas bērnu iesaistišanu Svēto rakstu izpratnē un Betlēmes silītes ieloga izveidošanā. Bērnu atbildes, atzīmējot Kristus dzimšanu, izskanēja ar vārdiem: "Priecājaties, gavilējiet, ligsmojiet un dziediet tam Kungam," kuŗi labi iekļāvās Ziemassvētku ieskaņas veidošanā. Pēc tam, klātesošiem dziedot "No debesim es atnesu", visi bērni Kristus dzimšanas skatu kopīgā pulkā izveidoja uz skatuves. Pēc isa pārtraukuma sekoja skolas Ziemassvētku programmas ietvaros sagatavotā Noras Valteres "Ziemassvētku zaķu" izrāde. Aizkaram paveŗoties, skatījām pirmos zaķus: tur bija Mice - Liene Gaile, Jēcis - Jānis Charbonneau, Trina - Maija Gaile un Raitis - Jānis Vitols. Tiem pievienojās rūķīši ar dejām un dziesmām. Tad nopietnas neskaidrības un satraukumus radīja sareŗģītā jautājuma atrisināšana vai visi zaķi būtu Ziemassvētku vai Lieldienu zaķi? To nevarēja pat noskaidrot maiznieks - Māris Kalniņš un atraitne - Selga Vitola līdz ieradās meŗsargs - Dāvids Porietis-Bedard, kuŗš, lai strīdu izbeigtu, uzaicināja visus zaķīšus un rūķīšus kopā nodancot "Teci rikšus, kumelīti". Izrāde noslēdzās ar visu (saskaitīju 24) skolas bērnu kopējās un senpazītās Ziemassvētku dziesmas "Ak, eglīte, ak, eglīte" nodziedāšanu. Tā ligsmā noskaņā noslēdzās gaumīgi izvēlētās Montrealas latviešu skolas Ziemassvētku ludziņas izrāde. Pateicība pienākas skolas pārzinei Inārai Paliepai, Jānim Mateus, Andrejam Vitolam un visiem skolotājiem par darbu šāda uzveduma sagatavošanai.

Bērnos satraukumu radīja Ziemassvētku vecīša ierašanās, un, lai gan mugurmaiss izskatījās tāds paplāns, dāvanu izdalīšana eglītes gaismā tomēr ieilga, jo gribētāju skaits bija krietns.

Pēc kafijas un līdzpaņemto uzkoðu nogaršošanas un draudzīgām pārrunām, kuplais apmeklētāju skaits apmierināts atgriezās mājās, lai atkal pulcētos nākamajā gada Ziemassvētku ieskaņai. □

Paliepu Jānis.

MONTREALAS PENSIONĀRI ZIEMSVĒTKU
SARĪKOJUMĀ

Plašs un siltas svētku ieskaņas ieslēgts bija Ziemsvētku sarīkojums, kas notika latviešu centrā 18. decembra pēcpusdienā, pulcinot ap 80 sudraboto galvu kluba dalībniekus, lai atcerētos svētkus, kas savā iezīmē pirms gadiem 60 bija klusas dievestības, garīga prieka un bijības pielieti, bet tagad, diemŗēl, pielidzināmi raibam, skaļam un trokšņainam karnevalam. No vienreizējā, dieveŗķības pielietā un svētlaimības ieņemtā Ziemsvētku laika palikušas pāri vairs tikai atmiņas un, varbūt, arī jautājums, cik tālu gan aizgājusi mūsdienu cilvēce un jaunām maiņām līdzskrējējs cilvēks, pieņemdams un nepārliecinoši attaisnodams izdarības un iezīmes, kuŗas agrāk uzskatīja pārļauņām, nepiedienīgām, gribētos teikt - grēcīgām. Šodien tas viss šķiet attaisnojams, un, ja ne visai vecai, tad noteikti vidējai un jaunākai paaudzei arī saprotams, jo visi jau tā dara, un plūst līdzī straumei ir nesalidzināmi vieglāk, kā pret to.

Ziemsvētku sarīkojumu atklāja apvienības valdes priekšsēdis arī isu šai dienai veltītu uzrunu, atkārdodams

Mūsu ilggadīgām DV Montrealas nodaļas valdes loceklim, aktīvajam un čaklajam mūsu darba līdzgaitniekam

VIKTORAM VIESTURAM HŪNAM

Dzimis 1924. g. 25. jūnijā,
Miris 1998. gada 1. janvārī,

aizejot otrajā saulē, mūŗīgu mieru
viņa labajai dvēselei novēl visa
nodaļas saime

Tu sapni par dzimteni
pagalvī liki!

Vanadŗu un vanagu valde

Mūŗībā aizgājusi

Dr. VELTA KĀRENE MIKELSONS,
dz. Ņlesers

dz. 1917. g. 13. aprīli, Kopenhāgenā,
Dānija,
mir. 1997. g. 8. decembrī, Glen Robertson,
Ontario

Kur Dieva klajums mirdzošs,
Tēvs, māte vakaro,
Un aizsaule kā sapnis
ŗeit mani apstaro.

Sērās piemin

Jānis, Zinta, Kaiva, Mārtiņš
Mateus

**LATVIEŗU
KREDITSABIEDRĪBA**

NAUDAS PĀRSŪTĪJUMI UZ LATVIJU

Latvieŗu Kreditsabiedrība Toronto caurmērā pārsūta
\$200,000 katru mēnesi pa visu Latviju

Likmes:

\$100-499 \$8.00 ASV/\$10.00 CAN; \$500-9,999 \$16.00
ASV/20.00 CAN; \$10,000 un vairāk \$40.00 ASV/50.00 CAN

Informācija - lūdzu zvaniem (416) 922-2551
jeb rakstiet Latvian Credit Union

491 College St. Toronto, ON. Canada M4G 1A5
Kreditsabiedrības birojs slēgts pirmdienās

sen sacītos vārdus - "Miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts." Viņš arī tūdaļ turpināja ar jautājumu, vai tiešām šodienas pasaulē tā tas ir? "Cik daudz sāpju asaru list priekā vietā, cik daudz nemiers plosās miera vietā un cik daudz naida redzam mīlestības vietā?"

Ziemassvētku svētbrīdim ev.-lut. Trīsvienības draudzes māc. Rasma Caune bija izvēlējusies šim laikam piemērotus lūgšanas vārdus un pāris garīgās dziesmas, kurām sekoja J. Metuma nolasīts dzejolis un ar ērģelēm atskaņotā "Klusa nakts". Tad apvienības biedrīne Ilga Strautiņa pasniedza apsveikumu kartiņas 12 decembrī dzimušajiem, nolasot katram arī pa dzejas pantam. Tie bija: Elmārs Bārdiņš, Rasma Tomsone, Mērija Vernere, Helēna Bērziņa, Emilija Varšlavāne (90). Constantins Čaks, Alise Grintāle, Liāna Greize, Alberts Caune, Jānis Bilinskis, Marija Poloka un Alberts Krievs. Neiztrūka arī vina glāžu pacelšana un dziesma "Daudz baltu dieniņu".

V. Paegle nolasīja 3 šim laikam veltītus dzejoļus un izteica sirsnīgu pateicību māc. R. Caunei un pensionāru apvienības valdes locekļiem un vislielāko - čaklajām un darbīgajām saimniecēm un neatvietojamam stiprās rokas izpalīgam Laimonim Biseniekam, kā arī daudzajiem apvienības izpalīgiem un atbalstītājiem, kas kopīgi šo saimi saliedējuši līdzīgi lielai un svētai ģimenei. Vinu šai dienai bija apgādājuši K. Čaks, A. Caune, E. Ķivite un Mērija Vernere, bet tortes un cepumus - E. Varšlavāne, L. Greize, H. Bērziņa un M. Vernere. Puķu vietā bija saziēdoti \$ 34.-.

Sarīkojums bija skaists. Neiztrūka Ziemsvētku vecītis ar dāvanām. Kā katru gadu, bija arī pašapdāvināšanās. Svētku mielastam bija cūkas cepetis ar kāpostiem un apvienības samaksāts alus. □

Skrastiņu Indulis

ZIEMSVĒTKU VAKARS EV.-LUT. TRĪSVIENĪBAS DRAUDZĒ

Sevišķi plašs dievkalpojums, kas bija pulcinājis pilnu dievnamu dievlūdžēju, notika Ziemsvētku svētvakarā. Tajā netrūka nedz vidējās, nedz arī jaunākās paaudzes. Šis vakars, laikam, ir vienīgā diena gadā, kad kopā sanākam tik kuplā skaitā. Svētvakars sevišķi iezīmējās ar, apmēram, pirms gada jaunradīto, varētu teikt, baznīcas kori, kas skaistā dziedājumā parādīja savas spējas un jau sasniegto. Šajā kori dzied bez pašas draudzes mācītājas R. Caunes arī abi diriģenti - Andris Gūtmanis un Andrejs Vitos, Velta Gūtmane ar meitu Kristīni, Ināra Paliēpa, Kristīne Ortmane, Roberts Klaiše, Mārtiņš Ozoliņš un Jānis Mateus. Koņa devums papildināja svētvakara noskaņu, un mēs, klausītāji, varam tikai pateikties šā koņa izveidotājiem un pašiem dziesminiekiem. Laikā, kad daudz kas sāk zust un izdzist, ir arī notikumi, kas dzimst un, it sevišķi, kas parādās Ziemsvētku vakarā. Otra jauka parādība bija sveču iededzināšana, dziedot pēdējo dziesmu, eelektrisko spuldžu izdzišana, kaut vai tikai uz isu brīdi, un tad atkal gaismas parādīšanās - Ziemsvētku vakara mūžīgās palicējas gaismas, kas degs tik ilgi, kamēr vien cilvēkā mājās labs prāts. □

Skrastiņu Indulis

ZIEMSVĒTKI KATOĻU DRAUDZĒ

Lietainā 3. janvāra vakara stundās, Notre Dame bazilīkas sarīkojumu zālē notika gadskārtējā mūsu katoļu draudzes Ziemsvētku eglīte. Tajā dažus vārdus teica draudzes garīgais vadītājs priesteris Gogans, bet lūgšanas - māc. R. Caune. Kā tagad tas ierasts, eglītē koncertēja jauktais koris "Atbalss" diriģentu Andra Gūtmaņa un An-

dreja Vitola vadībā. Diriģenti bija izvēlējusies itin prasīgu programmu, kurā arī bija A. Gūtmaņa un Dāces Aperānes kompozīcijas. Koris šajā telpā skan reti labi. Un šī skanēšana atskan klausītāju sirdīs kā skanīgi zvani, kas dod patīkamu pēcsvētku izskaņu. Mēs varam būt sevišķi pateicīgi, ka mums ir šāda kultūrala vienība, kas neapmierinās ar apgūto, bet meklē jaunus darbus un aicinājumu strādāt sabiedrībai par prieku. Programmas daļu vadīja Alberts Caune.

Mūsu sabiedrībā pieaudzis bērnu pulciņš. To redzam Ziemsvētkos. Arī šajā eglīte to bija ap 15 (dažos iepriekšējos gados bija vairs tikai pāris!). Tiem, protams, prieku sagādāja Ziemsvētku vecīša ierašanās, kam bija līdz sevišķi bagātīgi dāvanu saiņi.

Pulcējušies mīlojās pie pašu līdzpaņemtam maltītem, izmēģināja roku bazārā un izlozē. Visas lozes tika izpārdotas un par tām ienākušie līdzekļi palīdzēs draudzes darbam. Par šo daļu bija rūpējušās draudzes dāmas J. Gasparovičas vadībā. Bija arī deju mūzika. Tā šis sarīkojums ir viens no nedaudzajiem, kurā apmeklētāji var izvingrināt kājas un parādīt savu dejas mākslu.

Gaišā un draudzīgā gaisotne šajā vidē mudina gaidīt nākamo citu gadu. Paldies rīkotājiem! □

M. Štauers.

PATEICĪBA

DV Montreals nodaļas valde izsaka sirsnīgu pateicību visiem labvēļiem, kas ir atbalstījuši mūsu 1997. g. Ziemsvētku ziedojumu vākšanas akciju ar sekojošiem ziedojumiem:

\$ 4.00 Marg Weisenberger

\$ 10.00 Velta Vaivads, J. Ezerosis, G. Smilga, A. Stigners, Elvira Vitols.

\$ 15.00 I. Klaiše

\$ 20.00 Marta Ērglis, S. Opolnieks, Nora Saletes, Jadviga Gasparoviča, Zenta Wisnievskis, Ilga Poruks, Elvira Miglons, Māra Valdmāne-Demandt, Ilze Kalniņa, Rasma Leimanis, R. Karlsons, A. Ķipēns, Alise Kalniņa, Inese Ortmanis, Helēna Šmits un H. Romans.

\$ 25.00 E. Balulis, B. Godiņš, A. Caune, Lilija Rudzāts, J. un A. Lukstiņi, M. Štauers, Alma Ābrama, Milda Ozola, Lidija Stadiņa, Ausma Valters, E. Reveliņš, M. Sala, anonīms, Lidija Grins, A. R. Reiss, E. un V. Lipomaņi, Spidola Zariņa, W. Zariņš, Ruta Gabrušs, Vera Malizevska.

\$ 30.00 Rita Bungay, K. Dreijeris, Jadviga Ozoliņa, Bernadette Waldheima-Pekšs, Vilma Ulmanis, O. Rozentāls, Ērika Vitiņa, G. Aleksis un V. Golde.

\$ 40.00 V. un I. Ozoli.

\$ 45.00 J. Verners

\$ 50.00 A. Oboruns, J. Greizis, Anna Kreipāns, E. un A. Skujiņi, Mirdza Kalacis, Alma Gūtmanis, A. Laizāns, A. Lepše, Elza Ķivītis, E. Gailis, E. Bārdiņš, A. Gūtmanis, Lidija Zaliņķeviča, J. un A. Konovalovi, J. Birze, Velta Tomsons, J. Ierasts, R. Vitiņš, V. Hūns, Anta Paabo, V. Klētnieks, Eleonora Dudarova, Elza Āboliņa, J. Tērauds, J. Spruženieks, P. Zaļums, Ausma Hūns, Olga Ribakova, I. Steprāns.

\$ 55.00 G. un I. Strautiņi.

\$ 50.00 V. Ozols

\$ 75.00 Aina Kabule, E. Platups, Skaidrite Pedley.

§ 100.00 A. Pušpurs, L. Varoslavāns, E. Auders, J. Smelters, Valija Grunde, V. Nikiforovs, A. un A. Bērziņi, J. Metums, B. Innus, I. Skrastiņš, A. un D. Zariņi, K. Čaks, J. Odiņš un J. Palieps.

§ 110.00 A. Panga.

§ 150.00 V. un A. Paegles, K. Deksnis.

§ 200.00 A. Apinis.

No 112 ziedotājiem kopā ir ienācis \$ 5254.00.

14. jūnija ziedotāju sarakstā nebija publicēti sekojošie ziedojumi:

\$ 20.00 Elvira Miglons, \$ 50.00 J. Blusanovičs, \$ 20.00 Māra Valdmane-Demandt, \$ 100.00 Antonina Bremze \$ 50.00 E. Lipomanis un \$ 100.00 Malda Skaistkalns, kas mums deva \$ 4530.00 kopsummu.

Es arī personīgi Jums izsaku lielu lielo paldies par ziedojumiem, jo tikai ar Jūsu atbalstu mēs būsīm spējīgi turpināt palīdzības sniegšanu dzimtenē.

Novēlot Jums visiem visu to labāko 1998. gadā,

Arnolds Zariņš.

KOPĒJĀ SVĒTKU UN JAUNGADA APSVEIKUMA LABOJUMI:

VARSLAVĀNI, Emilija un Leons (nevis Egons)

IZLAISTI:

ZARIŅI, Denice un Arnolds

Ļoti atvainojamies augšminētiem sveiciena daļībniekiem par šo kļūmi. Lai kā cenšamies tās novērst, tās kaut kā tomēr iezogas nepamanītas.

Redakcija

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS ZIŅAS:

Lai arī lūdzam ievērot, ka esam atcēlušies iepriekš izziņoto MLB 50 gada svētku sarīkojumu no 31. janvāra uz 28. martu. Tas mums bija jādara tādēļ, ka sakarā ar aizvadīto salstošā lietuvu vētru un tās radīto atkalu sabiedrība bija nogurusi un mums neizdevās izkārtot visus nepieciešamos priekšdarbus. Skatiet Sabiedriskās Dzīves laikrādi un sekojiet paziņojumiem nākamajos MLB Ziņotāja numuros.

Šajā sakarībā šoreiz izpaliek arī apceres par MLB 50 gadiem. Tās ceram uzsākt februāra numurā, kas, ceram, iznāks pēc, apmēram, 18 dienām - februāra vidū.

50 darba gadi Montrealas Latviešu Biedrībai apritēja 1998. gada 4. janvārī.

Aicinām montrealiešus iesniegt savas atmiņas un citus materiālus par notikumiem četrdesmito gadu beigās un piecdesmitajos gados. Par to Jums jau iepriekšējs paldies!

MLB valde

MLB valde šajā darbības gadā dažādu iemeslu dēļ ir zaudējusi vairākus locekļus. Tas ir zaudējums, ko nav viegli atvietot. Tādēļ lūdzam personas, kas vēlētos darboties biedrības mērķu īstenošanā, pieteikties pie MLB priekšnieka M. Štauvera, tel. 457-9832, vai viņa vietnieka Roberta Klaišes, tel. 422-0662. Jūsu atsaucība ļoti gaidīta. Biedrības darbs ir nozīmīgs, to nevar veikt tikai dažas personas.

Gadskārtējais MLB mājas cepumu un lietiskās mākslas tirdziņš ir pasākums, kas prasa daudz darba un atsaucības. MLB to arvien ir saņēmusi. Pēdējā tirdziņā, kas notika 1997. g. 1. novembrī, šis atbalsts bija vērā ņemams, it sevišķi tādēļ, ka cepšanas un sarīkojumi iepriekšējās nedēļu nogalēs bija vairākas. Tālāk minam daudzo palīgu vārdus:

Cepējas: Vera Audere, Ilze Baumgarts, Valda Bērzonis, Astra Bērziņa, Elga Čops, Freibergs Vaira, Godiņš Milija, Grīntāle Alise, Gūtmanis Velta, Ausma Hūns, Inta Hūns, Anda Kajaka, Ņina Kajaka, Biruta Kalacis, Ingrida Kalacis, Mirdza Kalacis, Maira Kaniņa, Astra Klaiše, Roberts Klaiše, Katrine Kraulis, Anna Kreipāne, Anita Lasis-Charbenneau, France Lemieuk-Huns, Gita Lukstiņš, Zinta Mateus, Elvira Miglons, Gerrilyn Miglons, Egina Nicholson-Tauriņa, Velta Ozols, Inese Ortmane, Kristīne Ortmane, Paegle Aina, Patricia Palejs, Ināra Palieps, Nora Saletes, Lidija Stadiņa, Helēna Šmits, Mārite Steprāns, Silvija Tomsons, Renāte Trusis, Vilma Ulmane, Mērija Vikmane. Kopā 42.

Tirgotāji:

Imants Freibergs, Kim King, Daina Lukstiņš-Freeman, Dāvids Porietis-Bedard, H. Tenne-Šens, Tenne-Šens kundze. Kopā 6.

Virtuves dabiniņas:

Anita Bedard, Velta Gūtmanis, Ausma Hūns, Renda Lasdin, Inese Ortmanis, Kristīne Ortmanis, Silvija Tomsons. Kopā 7.

Šai lielajai palīdzībai un palīgu saimei vissirsnīgākais paldies! Gaidīsim Jūsu atsaucību atkal šī gada novembra sākumā (7.). Šo MLB sarīkojumu savos kalendāros ievietojiet laimīgi un gaida to ar nepacietību. Citiem vārdiem, tā ir tā reize, kad viņi var iegriezties mūs Latviešu centrā un izbaudīt latvisko viesmīlību. Turklāt šis pasākums dod MLB līdzekļus tās darbības īstenošanai.

Sarakstu sastādīja Anita Porietis-Bedard.

Aicinām MLB biedrus nokārtot maksājumus par 1997./8. darbības gadu - biedru (\$ 15.-) un LNAK dalības maksas (maksājot caur MLB - \$ 10.-, pensionāriem \$ 5.-).

MLB 50 gadu jubilejas gadā lūdzam agrākos, tagad neaktīvos MLB biedrus atgriezties MLB saimē. Gaidām arī citus interesentus.

Izmantojiet saviem maksājumiem MLB Ziņotāja 27. lpp. iespiesto formu! Sūtiet tos MLB kasierei Anitai Porietei-Bedard.

Redakcijas darbu šim numuram varam pabeigt tikai sestdien, 24. janvārī. Tas nozīmē, ka MLB janvāra numuru varēsīm izsūtīt lasītājiem tikai 26. janvārī! Tā ir milzīga nokavēšanās, bet, diemžēl, nežēlīgo laika apstākļu dēļ mums tas ātrāk nebija iespējams. Rezultātā aizkavēsies arī februārā numura iznākšana. Lūdzam atvainot.

Salstošā lietuvu vētras nodarījumu sakārtošana prasīs vēl ilgāku laiku. Daudziem elektrības patērētājiem strāvas nav jau 3 nedēļas. 155.000 tūkstoši (gandrīz 400.000 iedzīvotāji) ir vēl bez tās. Jaunas nepatīkšanas rada biežais ledus virs māju jumtiem, uz kuņģiem 23. janvārī uzkrīta 8 collas sniegs! Jumtiem jānes milzu svārs. Tā novākšana nav vieglākais no uzdevumiem un maksā lielu naudu.

Laimīgā kārtā redakcija šajās dienās bija pasargāta no strāvas pārrāvumiem un tā nu varējām tikt galā ar šī numura izdošanu.

Ievietojiet savus paziņojumus MLB Ziņotājā!

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas
- Jūsu ciemiņiem no Latvijas
kārtotam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju
sadarbībā ar Latvia Tours

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 924-6328

Cumberland Court,
99 Yorkville Ave.
Toronto, Ont. M5R 3K5
Fax (416) 924-5954

 LATVIA TOURS
Kanādas un Amērikas pārstāvji

1-800-268-7442

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Laryanna

Tagad Rīgā!

**Hotel
MĀRA**

Kalnciema ielā 186, Rīga, Latvija LV-1046

Telefons: 011 371 7901316

Fakss: 011 371 7901315

- * 24 modernas istabas
- * Restorāns un bārs
- * Konferenču telpas
- * Lidostas busiņš

Rezervācijas Kanādā:
613/521-7100 (telefons, vai fakss)

epasts: mara@mailbox.riga.lv

tīmeklī:

www.bestwestern.com/thisco/bw/91301/91301_b.html

Esot Rīgā šo sezonu, ieteicams iegādāties biļetes uz Moljēra "Skopuli", ko izrāda Dailes teātris, kā arī uz K. Ludviga komēdiju "Aizdodiet man tenoru", turpat. Abas lugas iestudējis mūsu pašu māju režisors **Gunārs Vērenieks**. Dailes teātris viņu tā iemīlējis, ka arī šoruden viņš dosies uz Rīgu, lai iestudētu vēl vienu lugu. Par izrādes laikiem variet uzzināt uz vietas. □

Lūdzam lasītājus nokārtot izstāvējošās abonementu maksas!

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

FAKSA NUMURS 514-457-3496

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Uldis Lūsis, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Anna Skujiņa, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 35.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kaŗa invalīdiem - \$ 30.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSA: mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un vispārējas ziņas nepauz ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatus iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

JANUARY 1997 JANVIER

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2. ☎ 514-457-9832